

1 četvrtak, 07.10.2010.
2 [Otvorena sednica]
3 [Optuženi su ušli u sudnicu]
4 [Gđa svedok je ušla u sudnicu]
5 ... Početak u 09.03h
6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasjedanje.
8 Izvolite sjesti.
9 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima
10 u sudnici i oko nje. Ovo je predmet IT-08-91-T, *Tužilac protiv Miće Stanišića i*
11 *Stojana Župljanina*.
12 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala tajniku. Dobro jutro svima. Molim
13 da se predstave strane.
14 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro
15 kolegama iz Odbrane. Gramsci Di Fazio, Thomas Hannis i Selma Sakić, zajedno sa
16 referentom za predmet Crispianom Smithom - mi zastupamo Tužilaštvo.
17 G. CVIJETIĆ: Dobro jutro, časni Sude. Za tim Odbrane gospodina Miće
18 Stanišića - Slobodan Cvijetić, gospođa Tatjana Savić i Deirdre Montgomery.
19 G. KRGOVIĆ: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Dragan Krgović,
20 Aleksandar Aleksić kao zastupnici gospodina Župljanina.
21 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala.
22 PREVODILAC: Predsjedavajući nije uključio mikrofoni.
23 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospođu Tabeau, podsjećam Vas da još
24 uvek vrijedi ona svečana izjava koju ste dali.
25 G. ALEKSIĆ: Hvala, časni Sude.
26 GĐA SVEDOK: EWA TABEAU [nastavak]
27 [Gđa svedok odgovara putem prevodioca]
28 Unakrsno ispituje g. Aleksić: [nastavak]
29
30

1 P: Dobro jutro, gospođo Tabeau.

2 O: Dobro jutro.

3 P: Juče smo završili naš razgovor time što ste objasnili definiciju -
4 statističku definiciju - pojma "raseljenih lica" i rekli da postoji pravna
5 definicija. I nećemo se više vraćati na to.

6 Ja bih molio, ako možemo odmah da pogledamo - iz Vašeg izvještaja za
7 ovaj predmet - znači dodatak *Miloševiću*, ako možemo da pogledamo tabelu 2M koja
8 se nalazi na 38. strani u obe verzije. To je 65ter 10399, ja se izvinjavam.
9 Strana 38.

10 E sad, znači. Doktorka Tabeau, Vi ste ovde, znači, u prvom redu, prvoj
11 koloni, Vi prikazujete ukupno stanovništvo identifikovano 1997., a to je 439.601
12 stanovnik. Je l' tako?

13 O: 49.019. A, ne. Gledate stranicu 37, a ne 38. Oprostite. Je li tako,
14 37? Je li tako?

15 P: Tako je. Tako je, moja greška u *e-court*u. Izvinite. Da.

16 Znači, ukupno stanovništvo je 439.601. Je l' tako?

17 O: Da.

18 P: I znači to su svi oni koji su se prijavili za glasanje u opštinama iz
19 ovog našeg predmeta, iz tih 18 opština i svi koji oni potiču iz ovih opština, a
20 prijavili su se za glasanje u nekoj drugoj opštini. Je l' tako?

21 O: Na... Ili drugačiji ili isti. Da.

22 P: U redu. U drugoj koloni, znači, Vi navodite broj ukupno
23 identifikovanih iseljenih, raseljenih lica, izbeglica i taj broj je 192.881.
24 lice. Je l' tako?

25 O: Da. Tako je.

26 P: I ako sam Vas ja i prethodno juče dobro razumeo, kao izbeglice ili
27 interno raseljena lica, Vi ste tretirali sve one birače koji su 1991. godine

28

29

30

1 živelu u nekoj od opština iz ovog predmeta - tih 18 opština - ali se u njoj nisu
2 prijavili da glasaju 1997. godine, već su se prijavili u nekoj drugoj opštini
3 ili iz inostranstva su se prijavili za glasanje. Je l' tako?

4 O: Tako je.

5 P: E, sad. Da li ćete se složiti sa mnom? Ako ste za 1997. godinu
6 identifikovali ovaj ukupan broj birača, znači od 439.601 birač, odnosno... a
7 razlika od toga je... 192.881 lice je izbeglica ili interno raseljenih lica,
8 onda razlika između ta dva broja predstavlja neraseljena lica. Da li ćete se
9 složiti sa mnom? Možda nisam... Možda da ponovim pitanje. Možda se nisam dobro
10 izrazio.

11 O: To je tačno.

12 P: I možda ću danas biti bolji u matematici i statistici. Znači, ja bih
13 onda rekao da je razlika ova dva broja 246.720 lica, ako mi možete verovati.

14 O: Pa tu negdje.

15 P: E sad... Da li ćete se složiti sa ovim? Ako je razlika između ukupnog
16 broja birača i ukupnog broja raseljenih i izbeglih lica - 1997. godine - ako
17 iznosi 246.720 lica, onda je za nalaz, u smislu etničke strukture, taj broj
18 trebalo uzimati kao stanje iz 1997. godine i porediti ga sa 1991. godinom. Da li
19 se slažete s tim?

20 O: Ne slažem se, gospodine, a i objasniću Vam zašto. Zbog toga što ovaj
21 broj ne uključuje novopridošle. Cijela svrha promjena u etničkom sastavu je u
22 tome da se određen broj stanovnika iselio, a određeni broj uselio. Ovo je ono o
23 čemu smo jučer razgovarali. Paralelno sa iseljavanjem nesrba iz tih općina,
24 došlo je do dotoka srpskog stanovništva u ta područja. Dakle, kada se gleda
25 etnički sastav neraseljenih lica identificiranih među glasačima, je nešto što
26 pokazuje otklon, jer se ne uzima u obzir one osobe koje su se uselile iz drugih
27 općina u tu općinu.

28

29

30

1 P: Hvala. I u vezi sa ovim prvim izveštajem - što se tiče tabele i
2 statistike i svega, imam samo još jedno pitanje. Ako imate dva statistička
3 skupa, od kojih - a imate - od kojih se jedno sastoji od samo stalnih
4 stanovnika, a to je stanovništvo iz - po popisu iz 1991. godine - a drugi skup
5 se sastoji od stalnih stanovnika iz 1991. godine i ovih novopridošlih, odnosno
6 od 1992. pa do 1997. godine, da li ćete se složiti sa mnom da ta dva skupa nisu
7 metodološki uporediva?

8 O: Ja mislim da su savršeno uporediva. Ako razmišljamo o jednoj
9 situaciji koja nije povezana sa ratom, dakle, situacija je kada je mir i imamo
10 dva popisa stanovništva - recimo 1981. i 1991. - i tu se između ta dva popisa
11 broj stanovnika mijenja. Zašto? Zato što ima novorođenih, umrlih, migracija,
12 emigracije i migracije. To je dinamičan proces. Da li nas to sprečava od
13 uspoređivanja etničkog sastava stanovništva između 1981. i 1991? Ne, ni
14 najmanje. Koncept kretanja određenih nacionalnih grupa sa jednog teritorija na
15 drugi i zamjenu drugim grupama, to je nešto za što je već postojala povijest u
16 bivšoj Jugoslaviji. Jednostavno, trebamo uzeti u obzir i te novopridošlice jer
17 je to poanta cijele stvari, cijele promjene. Neki ljudi moraju otići, a drugi
18 onda dolaze na njihovo mjesto. I to je ono što smo pokazali u našem vještačkom
19 nalazu.

20 O: U redu. E sad... Izvinite. Što se tiče prvog izveštaja, odnosno ovog
21 Vašeg, i dodatka u ovom predmetu, a mislim da ste identično - da je taj deo
22 identičan i Miloševiću. Juče je kolega Di Fazio tokom glavnog ispitivanja rekao:
23 "Po meni je matični broj." Ali je rekao da on neće sa Vama o tome

24

25

26

27

28

29

30

1 razgovarati, a Vi ste, nakon toga, na strani 15420 transkripta - i strani pre
2 toga - objašnjavali zašto ste Vi morali da vršite upoređivanje i te promene
3 imena, prezimena i tu... to - ceo taj postupak - da biste došli do rezultata do
4 kojih ste došli. A sve je to bilo izazvano time - pa ste rekli - time što, je
5 li, za razliku od zapadnih razvijenih zemalja, to ne bi bilo potrebno jer svaka
6 osoba ima svoj ID broj koji se nalazi na brojnim dokumentima. I rekli ste da to
7 nije bio slučaj u bivšoj Jugoslaviji gde su građani počeli da dobijaju svoje
8 lične, odnosno matične brojeve, u ranim 1980-tim i da su ti brojevi bili
9 korišćeni samo u popisu 1991. godine i samo u još nekoliko drugih izvora.
10 Otprilike, da ste tako rekli. Nemojte mi baš, ali suština je ta. Je l' se
11 slažete s tim?

12 O: Da.

13 P: Možete li i nama i Sudskom veću objasniti šta je to matični broj,
14 odnosno jedinstveni matični broj građana?

15 O: U bivšoj Jugoslaviji, taj se broj sastojao od 13 znamenki. Sedam
16 prvih brojki bili su datum rođenja. Sljedeće dve brojke su označavale regiju
17 rođenja, a sljedeća tri broja su sekvencijalni brojevi koji su razlikovali
18 muškarce od žena, a zadnja brojka je kontrolna znamenka koja se po jednom
19 algoritmu dodavala i označavala je tačnost cijelog broja. O tome se radilo.

20 P: Ako... Slažem s Vama. Ako mogu da Vas dopunim. Ova tri broja,
21 pretposljednja... Vi ste rekli da je tu bilo, da te tri cifre su bile za razliku
22 muškaraca i žena. Ja bih rekao, dopunio, ako se složite, da su to bili brojevi -
23 znači - za lica rođena istog dana. I za muškarce je to bilo od 000 do 499, a za
24 žene je bilo od 500 do 999. Da li se slažete sa mnom?

25 O: Tako je.

26

27

28

29

30

1 O: Da li možete da nam kažete kada je počeo da se primenjuje, odnosno da
2 Vas pitam drugačije. Da li ćete se složiti sa mnom da je Zakon o uvođenju
3 jedinstvenog matičnog broja, savezni zakon, znači na teritoriji cele bivše
4 Jugoslavije, stupio na snagu 1976. godine i da je odmah počeo da se primenjuje?

5 O: Da. To je moguće. Ne znam tačno koja je godina bila, ali to što
6 kažete zvuči razumno.

7 P: I po tom zakonu - znači - od tada novorođena deca, od te godine pa
8 nadalje, su dobijala matični broj prema mestu rođenja, a zakonom je bilo
9 propisano da lica rođena pre 1976. obavezno dobiju matični broj prema mestu
10 prebivališta.

11 O: To je tačno.

12 P: E sad... Da li ćete se složiti sa mnom da... I po tom zakonu su...
13 Naravno, logično je da svaki građanin ima jedan matični broj i da je bio
14 obavezan da ga ima. E sad... Da li ćete se složiti sa mnom da se taj JMBG -
15 matični broj - nalazi u velikom broju dokumenata, ličnih dokumenata, znači da
16 taj broj prati svaku promjenu stanja određene ličnosti - rođenja, venčanja,
17 pasoša, lične karte, zdravstvene knjižice, čak i indeksa na fakultetu, ako se
18 dobro sećam?

19 O: Da, naravno. To je ideja tih brojeva.

20 P: Ja se... Apsolutno se slažem s Vama, ali Vi ste rekli tek nekih 1980-
21 tih godina da je to počelo, ovaj... da kažem, u bivš...bivšoj Bosni. Mislim, ja
22 kažem i u bivšoj Jugoslaviji. Ako je zakon donet 1976. do 1991., da li ćete se
23 složiti sa mnom da je ogromna većina građana imala matični broj za tih 15
24 godina? To je ipak bila uređena država.

25 O: Veliki broj građana je 1991. već imao taj broj. Da, naravno.

26 P: I 1991. godine su isto bili izbori u Bosni... prvi, demokratski.

27

28

29

30

1 Da li Vam je to poznato?

2 O: Da.

3 P: A da li Vam je bio dostupan možda taj birački spisak iz 1991. godine
4 gde su, znači, sva ta punoletna lica morali imati matični broj u tom biračkom
5 spisku?

6 O: Nisam ni trebala. Imala sam popis iz 1991. Zašto mi je bio potreban
7 onda popis birača?

8 P: Pa recimo zato što ste rekli da ste imali problema prilikom izrade
9 Vašeg izveštaja da u ovom popisu iz 1997. godine, popisu OESS-a, i u popisu
10 stanovništva, znači, da ti neki matični brojevi nisu bili vidljivi i da je bilo
11 grešaka. Da ste imali možda i na trećem mestu isti matični broj, zar Vam to ne
12 bi pomoglo da tako utvrdite identitet određenog lica? A ne da idete tamo... da
13 neko menja ime, prezime, da uparuje, da... Je l' ćete se složiti sa mnom?

14 O: Željela bih razjasniti. Ja nisam rekla da nisam našla taj broj ni u
15 popisu niti u popisu birača. To je prva stvar.

16 Jučer sam, kao drugo, govorila da je JMBG nešto što se nije moglo naći u
17 većini izvora o smrtima iz doba rata. To je tačno i to i dalje tvrdim. Nikad
18 nisam spomenula da u popisu birača nije bio sadržan JMBG. Obrnuto! On jeste
19 sadržao JMBG. Ja sam jučer rekla da je popis birača iz 1998. bio baziran na
20 popisu stanovništva. Trebalo je ispuniti dva uvjeta da bi se nekog uključilo.
21 Dakle, mora biti u popisu. I drugi uvjet su bile godine.

22 Kao drugo; JMBG broj, u... iz popisa su bili oni brojevi koji su bili

23

24

25

26

27

28

29

30

1 brojevi birača. Bili smo sretni što smo imali taj JMBG u tim izvorima jer su to
2 dva najveća izvora koje smo koristili u našoj analizi. Bez tog broja, pustivši
3 po strani koliko je to bilo manjkavo, bilo bi izuzetno teško da uparimo ta dva
4 izvora jer - zapravo - glasači su bili jedna podgrupa u odnosu na popis
5 stanovništva. JMBG je imao iste nepotpunosti i u odnosu na popis stanovništva i
6 u odnosu na popis birača. Bilo je ipak moguće koristiti taj broj u uparivanju.

7 Otprilike 2 miliona unosa je bilo upareno na temelju JMBG-a, isključivo.
8 U mnogim izvorima, JMBG-a nije bilo i to je bio alternativan način da se radi
9 uparivanjem. Mi smo radili i jedno i drugo, uparivanje po JMBG-u i uparivanje po
10 imenima i drugim ličnim informacijama.

11 P: U redu. Ako sam Vas ja dobro razumeo, znači, 2 miliona je upareno na
12 osnovu matičnog broja, a ostatak prema ovim drugim nekim kriterijumima o kojima
13 ćemo još govoriti. Je l' tako?

14 O: Dva miliona su bila uparena po JMBG-u i dodatnim informacijama. Bilo
15 bi previše opasno koristiti se samo JMBG-om. Zbog čega? Zbog toga što su u
16 popisima birača žene često bile registrirane pod brojem muža. Često je bilo da
17 je JMBG bio povezan sa pravom osobom, ali recimo kod žena, trebali smo tražiti
18 druge kriterije na primjeru žena. JMBG je bio ključni element uparivanja

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 rezultata popisa stanovništva sa popisom birača.

2 Ja sam dobila dodatne informacije i od OESS-a u jednom trenutku o tome
3 kako su oni sastavljali spiskove birača. Oni su koristili - naravno - popise
4 stanovništva sa podacima kao što su JMBG, datum rođenja, mjesto boravka i sve te
5 informacije koje su neophodne kako bi mogle potvrditi ako je neka osoba koja je
6 došla, da li je zapravo glasač. Dakle, imali su svoj popis birača iz popisa.
7 Birači su dolazili, pokazivali svoje osobne iskaznice i onda su te informacije
8 uspoređivane sa onim što je izborna komisija imala u vreme registracije. Tu
9 zapravo govorimo o podacima sa popisa, kada je riječ o biračima.

10 P: E sad da se nadovežem na to o čemu ste sad upravo Vi govorili. Pored
11 - znači - JMBG-a, možete li nam reći sa koliko kriterijuma ste se Vi koristili
12 pri uparivanju različitih spiskova sa popisom stanovništva iz 1991. godine?
13 Jer Vi, da citiram jedan deo iz Vašeg izveštaja, Vi kažete: "O teškoćama pri
14 uparivanju usled nedostatka matičnog broja ili su se imena prilično često
15 drugačije napisana ili je zabeležen malo drugačiji datum rođenja, ili na jednom
16 ili na oba spiska sasvim nedostaje. Stoga smo, za lica koja u prvom mahu nisu
17 uparena, postepeno proširivali kriterijume pretraživanja prema jednoj ili više
18 varijabli; na primer, uključivanjem samo godine rođenja ili samo inicijala imena
19 pored prezimena."

20 E, sad. Znači, možete mi reći koliko je to je kriterijuma? Da li me
21 razumete? Dva, tri, pet, šest... ili jedan.

22 O: Ja se, gospodine, ne mogu sjetiti koliko ih je bilo. Popis kriterija
23 može biti jako dugačak, ali mislim da bi bilo dobro naglasiti da je proces
24 uparivanja jedan proces koji ima više faza. U svakoj od faza se koristi poneki
25 kriterij kako bi se identificirali potencijalni kandidati za uparivanje.

26

27

28

29

30

1 Ako je kriterij širi, na primjer ako koristimo puno ime, prezime, ime oca i
2 datum rođenja, to prilično uzak kriterij. Ako onda dobijem 100 odgovarajućih
3 primjera koji se poklapaju sa svime time gdje je sve isto, uključujući možda čak
4 i mjesto rođenja i mjesto boravka, što je zapravo vjerojatno dosta dobar
5 rezultat, onda ja mogu reći da svi takvi kandidati mogu biti smatrani kao točnim
6 parovima.

7 Ali kao što ste rekli, ima grešaka u pisanju imena, u datumima rođenja.
8 I da bi se kompenzirala mogućnost greške, mi se koristimo širim kriterijima.
9 Možemo koristiti, recimo, cijelo prezime, ali samo inicijale za ime i ime oca i
10 umjesto kompletnog datuma rođenja samo godinu rođenja. I opet, u ovoj fazi će se
11 pojaviti cijeli niz kandidata. Ali zbog toga što je kriterij bio širi, nema
12 sigurnosti da su svi kandidati bili stvarno pravi parovi.

13 I to se treba vizualno onda pregledati. Čovjek treba ići kroz sve
14 kandidate, jednog po jednog i u svakom slučaju odlučiti da li se radi o pravom
15 paru ili pogrešnom paru. Pravi par je onaj gdje ima razlika u ovom pisanju imena
16 ili očevog imena. Može biti i neka mala razlika u datumu rođenja, recimo mjesecu
17 ili danu. Ljudi se po neki put ne sjećaju datuma i izvještaji će u različitim
18 izvorima biti različito navedeni. Ali ako postoji zadovoljavajući stupanj
19 sličnosti između dva popisa, onda se taj par može proglasiti pravim parom. Ali

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 će biti mnogo onih kojih se treba odbaciti jer će takva razlika biti previše
2 velika da bismo ih mogli prihvatiti.

3 Dakle, trebalo je upotrebiti cijeli niz tih širih kriterija zbog razlika
4 u načinu pisanja i datumu rođenja. Međutim, to nije toliko vrijedilo za razliku
5 između popisa stanovništva i popisa glasača. Razlika je bila puno veća kod
6 uparivanja popisa stanovništva i ovih izvora o osobama koje su mrtve ili
7 nestale. Ovi brojevi unosa... Broj unosa koji se odnosi na žrtve je mnogo manji.
8 Dakle, kroz vizualnu inspekciju, kada se pogledaju svi ti kandidati koji se
9 uparuju, moguće ih je upariti. To bi bilo teško u kontekstu samog popisa
10 stanovništva i glasača. Međutim, u ovom slučaju smo imali JMBG što je bilo
11 korisno za uparivanje.

12 Dakle, ja ne mogu reći koliki je točan broj bio kriterija, ali u svakom
13 slučaju više od tri, dva ili šest.

14 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Oprostite. Želim unijeti ispravku u
15 transkript, stranica 9, redak 18, gdje stoji da je uparivanje "višedržavni
16 proces", a svjedokinja je rekla "proces s više stupnjeva". Hvala.

17 G. ALEKSIĆ:

18 P: E sad. Rekli ste da je bilo više izvora, više kriterijuma - izvinite
19 - za uparivanje. Zašto u izveštaju nigde niste dali statistiku uparivanja?
20 Odnosno, ako mogu da pojasnim. Na primer: pošto ste koristili više kriterijuma,
21 zašto niste prikazali da je po, recimo prvom kriterijumu, upareno 20%, po drugom
22 30%, po trećem 50% ili neki drugi procenat? Možete li nam to objasniti?

23 O: Da. Iskreno rečeno, mogla sam to učiniti. No, kao prvo; mi smo dali i
24
25
26
27
28
29
30

1 neke statističke podatke u vezi s uparivanjem. Međutim, s obzirom na broj koraka
2 poduzetih tijekom uparivanja, to bi koštalo jako puno vremena i nisam sigurna da
3 bi fizički bilo moguće zabilježiti svaki poduzeti korak, jer radili su... Ovo
4 uparivanje je koji puta trajalo godinama. Na primjer za izvještaj u predmetu
5 *Milošević* trebalo je pet godina da se izvrši kompletno uparivanje. Dakle, to se
6 moglo učiniti, ali to je postupak koji zahtijeva strašno puno vremena, a nisam
7 uvijek imala na raspolaganju dovoljno ljudi za to.

8 P: Sada bih hteo još nešto... Mislim, praktično smo prešli na Vaš drugi
9 izvještaj, znači o, je li, ubitima */sic/* i nestalima. I juče smo gledali tabelu
10 2. To se nalazi na strani 10 u obe verzije. To je 65ter 10400. Da. Znači, strana
11 10, 65ter 10400. Onda će biti do 11. Izvinite, ja sam *e-courtom*, ovaj... Da. Da.
12 *Sorry*, ipak je bila 10.

13 Ali bilo kako, ne treba nam. Mislim, prost je podatak. Znači, Vi ste
14 našli da je ukupno 12.047 lica poginulo, odnosno nestalo. Da li ste u izvještaju
15 mogli odvojiti kategoriju umrlih lica od nestalih lica?

16 O: Da. Mogu to učiniti ako Vam je potrebna takva statistička obrada,
17 mogu je pripremiti. To su uglavnom ubijeni ljudi, ali ja Vam mogu prikazati i
18 taj statistički podatak.

19 P: Sad... Da biste dokazali da su ta lica... Vi imate određene zapise o
20 smrtnim slučajevima, to ne sporim. I da biste dokazali da su lica sa tih zapisa
21 stvarna, a ne neka druga i da biste uporedili, odredili njihovu nacionalnosti Vi

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ste Vaš, te zapise koje ste imali uparili i sa popisom stanovništva iz 1991.
2 godine. Zar ne?

3 O: Točno.

4 P: I po tim Vašim kriterijumima - uskim ili širokim - za uparivanje,
5 dobili ste 10.430 poklapanja. Je li tako?

6 O: Točno.

7 P: I sad... ako... Da l' ćete se složiti sa mnom da razlika između onoga
8 što Vi smatrate žrtvama, jer imate zapis, a to je 12.047 lica, i onoga što po
9 Vašim nalazima postoji u popisu stanovništva iz 1991. - a taj broj je 10.430...
10 Kad se ova dva broja oduzmu, dobijemo broj 1.617. Je l' tako?

11 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Ne znam, gospodine Aleksić, jeste li
12 čuli prevoditelje. Nisu čuli posljednji broj koji ste naveli. Molim Vas, možete
13 li to ponoviti?

14 G. ALEKSIĆ: Izvinjavam se, nisam gledao transkript.

15 P: Znači, razlika ako od 12.047 oduzmemo 10.430, dobićemo broj 1.617
16 lica.

17 O: Točno.

18 P: E sad... Možete mi objasniti? Ta lica ne postoje u popisu
19 stanovništva, a Vi ih uzimate u obzir. Znači, ako sam dobro shvatio, proizilazi
20 da kada ste analizirali broj žrtava, uzimali ste i ona lica koja ste pronašli u
21 popisu i ona koja niste pronašli u popisu. Ili možda grešim.

22 O: Uključila sam sve, svih 12.047 žrtava. Da sam isključila neuparene
23
24
25
26
27
28
29
30

1 podatke, to bi značilo da pretpostavljam da su te žrtve izmišljene, a ja nisam
2 imala razloga za takvu pretpostavku. Uparivanje se nikad ne može izvršiti
3 stopostotno jer su izvori na različiti način nedostatni. Tako da ako mi uspijemo
4 izvršiti 80% uparivanje, to znači da smo izvršili, da smo postigli vrlo dobar
5 rezultat.

6 Svi izvori koje smo koristili su izvori koji pokrivaju žrtve rata u
7 Bosni i Hercegovini. Mi to znamo zato što znamo o kakvim je izvorima riječ.

8 P: U redu. Ali kada ste analizirali etničku strukturu i prisilne
9 migracije, Vi ste uzimali u obzir samo ona lica koja ste pronašli u popisu, a
10 isključili ste sve ono što niste uspjeli da identifikujete. Je l' tako?

11 O: Gospodine, budući da sam identificirala u popisu stanovništva 90%
12 osoba na temelju integriranog popisa, to znači da ja mogu koristiti statističke
13 tehnike - sad ponovno govorim o ekstrapolaciji - na osnovi kojih mogu
14 zaključivati i o preostalih 10%. To je procedura koja je u potpunosti valjana.
15 Dakle, ono što sam ja učinila jest da sam na temelju tih 90% utvrđenih
16 informacija iz popisa stanovništva o etničkom sastavu mogla koristiti i za
17 preostalih 10%. To nije pogreška. To je uobičajena metoda u ovakvoj situaciji.

18 G. ALEKSIĆ: Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka. Ja sam se
19 zaista pripremao za ovaj razgovor, ali očigledno da... da

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ćemo morati mi da dovedemo nekog našeg eksperta koji će o ovim stvarima moći da
2 podrobnije objasni Sudskom veću. Hvala Vam. Hvala gospođi Tabeau.

3 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Hvala Vama.

4 G. CVIJETIĆ: Mogu li, časni Sude?

5 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Cvijetić.

6 Unakrsno ispituje g. Cvijetić:

7 P: Gospođo Tabeau, dobra dan. Ja sam Slobodan Cvijetić i advokat sam u
8 timu Odbrane gospodina Miće Stanišića.

9 O: Dobro jutro.

10 P: Ja ću u ime advokature kao jedne specifične i meni drage djelatnosti,
11 morati korigovat' jedan od navoda moga kolege Aleksandra od juče u dijelu kada
12 je rekao da su pravnici, a posebno advokati, loši matematičari i da su zato i
13 otišli da studiraju pravo. Jer to je samo djelimično tačno. Naime, advokati vrlo
14 brzo savladaju, od svih matematičkih disciplina, doduše samo jednu. Kažu da...
15 kažu da vrlo dobro sabiraju. A najslabije im ide kada treba da dijele.

16 Dobro, malo sam se šalio.

17 Na početku ću Vas samo pitati: da li Vam je poznata jedna da li
18 demografska ili, više je pripisuju statističarima, jedna maksima, da broj kaže
19 ono što želi onaj koji se zna poigrati sa njime?

20 O: Ne, ne poznajem tu maksimu. Kad ja izrađujem statistiku, ja to činim
21 na valjani način, odnosno na metodološki ispravan način i na temelju dobrih
22 izvora.

23 P: Ja Vam tvrdim da je ova maksima itekako tačna. I ako se u određenom
24
25
26
27
28
29
30

1 oblasti naučno istraživanje zasniva isključivo na brojevima, matematici i
2 statistici, bez uzimanja niza drugih faktora koji su relevantni - posebno za ovu
3 našu oblast - može se doći do prividnih rezultata koji nemaju adekvatno
4 objašnjenje, ako se ne izvrši kompletna analiza.

5 Ja ću rekapitulirati Vaš dosadašnji rad u ovom smislu. Vi ste u predmetu
6 *Milošević* imali zadatak da obradite 47 opština iz optužnice u slučaju *Milošević*.

7 G. CVIJETIĆ:

8 P: Je li tako? Ja se izvinjavam. U transkriptu 47 treba da bude. Jesam
9 li u pravu?

10 O: 47. Točno.

11 P: Vi ste u tom predmetu - u skladu sa zadatkom koga ste dobili -
12 posebno detaljno obradili sedam opština koje ste nabrojali, uz obrazloženje da
13 je u tih sedam opština problem demografskih kretanja najizraženiji i
14 najkarakterističniji. Da li sam u pravu?

15 O: Da. Moguće je, da.

16 P: Tih sedam opština uglavnom se nalazi i u ovom Vašem dodatku nalaza za
17 predmet *Stanišić/Župljanin*. Je li tako?

18 O: Moguće je, ali ne sjećam se tačno kojih sedam općina je uzeto za
19 detaljnu /?obradu/ u predmetu *Milošević*.

20 P: U ovom predmetu ste obrađivali 18 opština iz optužnice
21 *Stanišić/Župljanin*. Je li tako?

22 O: Točno.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U predmetu *Milošević* u obradi ste uzeli i 26 opština koje se nalaze u
2 Federaciji Bosne i Hercegovine, dakle, van teritorije Republike Srpske. Je li
3 tako?

4 O: Da. To je moguće, no ne sjećam se svih općina, ali ako Vi to kažete
5 pretpostavljam da ste to provjerili.

6 P: Da. Provjerio sam i složićete se sa mnom, gospođo Tabeau, da su
7 statistički podaci i demografski zaključci u pogledu demografskih podataka i
8 kretanja stanovništva kvalitetniji što je broj opština koje obrađujete veći.

9 O: A zašto bi tome bilo tako?

10 P: Pa zar statistika i demografska kretanja ne treba da idu ka utvrđenju
11 kompletnog stanja u Republici Bosni i Hercegovini, kako bi se realno sagledovalo
12 /sic/ kretanje i demografska kretanja unutar Bosne i Hercegovine? Zar to ne bi
13 bilo fer i korektno?

14 O: Gospodine, ja sam imala zadatak da sastavim izvještaj i u predmetu
15 *Milošević* i u ovom predmetu, a u vezi s područjem na koji se odnosi optužnica. U
16 predmetu *Milošević* područje je bilo veće - 80 općina. U ovom drugom, riječ je o
17 47 općina. Ali ako ste Vi zainteresirani za te druge podatke, to nema nikakvog
18 problema. Ja Vam mogu sutra dati te podatke.

19 Dakle, nije pitanje područja koliko će kvaliteta, statistički podaci
20 biti točni. Ako je područje veće, to ne znači da su statistički podaci manje
21 dobri. Važan je uzorak sa kojim radite, samo ako je uzorak malen. Ali mi ne
22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 radimo sa malim uzorcima. Mi radimo sa izvorima kao što su popisi birača ili
2 popis stanovništva. To su vrlo veliki izvori. I u oba ta izvještaja korišteni su
3 ti izvori i u oba izvještaja statistika je valjana i podaci su točni, dobre
4 kvalitete.

5 P: Niste mi odgovorili na pitanje. Problem i jeste u tome, u odabranom
6 uzorku. Vi ste u predmetu *Milošević* odabrali sedam opština za koje tvrdite da su
7 najpogođenije opštine u promjeni etničkog sastava. Vi ste i u tom predmetu kao
8 opravdanje naveli ovo što ste sada rekli, da ste Vi dobili takav zadatak od
9 Tužilaštva. Ali Vam to nije opravdanje sa naučne tačke gledišta, gospodo Tabeau,
10 jer Vi ste radnik Tužilaštva i Vi ste učestvovali u odabiru tih sedam opština.
11 Zar ne?

12 O: Gospodine, kao prvo; u izvještaju u predmetu *Milošević*, ima mnogo
13 statističkih podataka za cijelu Bosnu i Hercegovinu. Izvršeno je mnogo usporedbi
14 u vezi s 47 općina ili 7 općina, mi imamo statistiku za cijelu Bosnu i
15 Hercegovinu. Dakle, i kao i u vezi s različitim entitetima. Dakle, postoji
16 široki kontekst u koji se stavljaju ti statistički podaci.

17 Dakle, mene sada optuživati da sam ja radila prave odabire u ovom
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 slučaju jednostavno nije opravdano. I u ovom izvještaju, ja sam upotrijebila
2 neke statistike za cijelu Bosnu i Hercegovinu kako bih stvorila kontekst za ovaj
3 predmet.

4 P: Gospođo Tabeau, taj širi kontekst nije u potpunosti ušao u ovaj
5 dodatak izvještaja, a izbačen je juče iz predmeta *Milošević* i mi nemamo taj
6 osjećaj - ja ću kasnije na nekim tabelama to pokazati - za taj širi kontekst u
7 konkretnom predmetu. Kada dođemo na te Vaše tabele, konkretno ćemo pričati.

8 Dalje, de mi recite kojom vrste demografije se Vi bavite i koja je Vaša
9 uža specijalnost.

10 O: Prije no što odgovorim na to pitanje, molim Vas, gospodine, htjela
11 bih Vam skrenuti pažnju na dodatak B2 dopune, a naslov te dopune, tog dodatka
12 nosi naziv: "Komparacija područja predmeta *Stanišić/Župljanin* i cijele Bosne i
13 Hercegovine". Dakle, tu je riječ upravo o ovome o čemu Vi govorite.

14 Dakle, što se tiče demografskog područja kojim se ja bavim, to je
15 općenita demografija. Ja sam se godinama specijalizirala u istraživanju
16 mortaliteta u razvijenim zemljama, prvenstveno zemljama zapadne Europe i srednje
17 Europe kao i u nekim istočno-evropskim zemljama i bavila sam se izučavanjem
18 očekivane duljine života. Dakle, govorim općenito o mortalitetu.

19 Što se tiče posljednjih deset godina koje sam provela ovdje na Sudu, tu
20 je svakako riječ o ratnoj demografiji. To je sasvim druga vrsta demografije od
21 klasične demografije u zapadnim zemljama. Dakle, riječ je o različitoj temi od
22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 proučavanja mortaliteta u razvijenim zemljama, a ovdje se bavim problemima
2 demografije u ratu.

3 Mislim da bi valjalo u posljednjem retku ispraviti transkript. Ja sam
4 spomenula "demografiju rata". Govorim o 19. stranici, 14. retku. Hvala.

5 P: Tom demografijom rata se bavite otkako saradujete sa Tužilaštvom, zar
6 ne? Odnosno mortalitetom. Izvinjavam se. Mortalitetom iz perioda rata bavite se
7 otkako saradujete sa Tužilaštvom?

8 O: Ne bavim se samo pitanjima mortaliteta. Ako pogledate čime sam se
9 bavila na ovom Sudu, onda ćete vidjeti da sam se bavila i izučavanjem
10 razmještanja stanovništva, unutaršnjim razmještanjem, vanjskim razmještanjem...
11 Dakle, riječ je o još dodatno dvije teme. Dakle, o ratnom mortalitetu i o
12 prisilnim migracijama, unutrašnjim i vanjskim.

13 P: Vi se niste bavili popisnom statistikom i Vaša iskustva su tu
14 isključivo iz studentskih dana. Da li sam u pravu?

15 O: Ako tu govorite o mom sudjelovanju u popisu stanovništva u Poljskoj u
16 vrijeme kada sam ja bila student - da. Ja sam se time bavila tada i osim toga ja
17 sam se počela koristiti podacima o pojedincima iz popisa stanovništva ovdje,
18 pred Međunarodnim sudom.

19 P: Da li ste objavili neki rad iz popisne statistike?

20 O: Mislite tehničke prirode? Ne, nisam. Ja nisam objavljivala nikakve
21 tehničke radove o popisima. Objavila sam jedan rad u kojem se govorilo o
22 rezultatu jedne studije u kojima su korišteni podaci iz popisa stanovništva.
23 Takve stvari da. Ali da li to smatrate da je publikacija u temi koja se bavi
24
25
26
27
28
29
30

1 popisima stanovništva, to ne znam. Ne znam tačno što /?mislite/. Ja nisam ni
2 tvrdila da sam tehnički vještak u razmatranju stvaranja popisa stanovništva ili
3 korištenja podataka iz popisa stanovništva. To nije neuobičajeno za
4 statističara. Čovjek ne mora imati tehnička saznanja o popisima da bi mogao
5 provoditi ovakvo istraživanje podataka iz popisa stanovnika.

6 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Časni Sude, došlo je do greške u redu 14
7 - "vođenje", a ne "konstruiranje".

8 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Hvala.

9 G. CVIJETIĆ:

10 P: Nadalje, Vi niste koristili podatke iz tzv. vitalne statistike, znači
11 podatke rođenja, brakovi itd.

12 O: Svakako sam ih koristila, mnogo te vitalne statistike. Ja sam
13 stručnjak za proučavanje smrtnosti koja je isključivo zasnovana na vitalnoj
14 statistici, životnoj statistici. Obavijesti o smrti su korištene za prikupljanje
15 stope smrtnosti i podataka koji o tome govori. Sve jedinice i način mjerenja,
16 sve se to zasniva na toj vitalnoj statistici. Tu su smrtovnice, rodni listovi,
17 razvodi, sve je to ta vitalna statistika. Jedino se migracija navodi u posebnim
18 studijama gdje se prati kretanje, migracija. Ali što se ostalog tiče, sve
19 uključuje te vitalne statistike. Dakle, imam prilično iskustvo s tim.

20 P: Vidite, onda ste se time bavili nakon predmeta *Milošević* jer tamo ste
21 rekli da se uopšte niste bavili tom vrste metodologije i statistike, ove vitalne
22 statistike.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Mislim da ovdje opet nedostaje kontekst. Ako me pitate da li imam
2 iskustva u tehničkim aspektima prikupljanja informacija ili unosa koji se tiču
3 vitalne statistike ili popisa stanovništva, ja nemam takvih iskustava. Ja nikad
4 nisam radila u nekom uredu gdje su se bilježili takvi podaci vitalne statistike.
5 Nisam nikad radila u statističkom uredu gdje se obrađivali podaci sa popisa
6 stanovništva.

7 Drugi ljudi se time bave, prikupljanje podataka, obrađivanje podataka,
8 priprema podataka za korisnika je jedna stvar. Ja takvih iskustava nemam, jer se
9 ja nisam bavila tom stranom, tehničkom stranom posla. Ali korištenje podataka uz
10 razumijevanje toga i znanje o tome što znači obrada prikupljenih podataka, ja
11 sam korisnik i imam 30 godina iskustva u radu sa demografskim izvorima. Dakle,
12 odlučno se suprotstavljam Vašem stavu da nemam neophodna znanja o izvorima
13 vezanih za vitalnu statistiku i drugim demografskim izvorima. Ja sam itekako
14 dobro iskusna i upoznata sa načinom rada s takvim izvorima.

15 P: Da li ste se bavili etnodemografijom? I objasnite Sudskom vijeću
16 najkraće, kao stručnjak, šta to znači.

17 O: Bojim se da je "etnodemografija" tipično jugoslavenski koncept. Mi u
18 demografiji nemamo taj koncept. Ima proučavanja nacionalne pripadnosti i
19 etničkih grupa u statistici kao takva, ali "etnodemografija", to je postojalo
20 samo u bivšoj Jugoslaviji. U bivšoj Jugoslaviji se sve vrtilo oko etničkog
21 sastava stanovništva, rasta etničkih ili nacionalnih grupa, razlika u rastu

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 itd., a u demografiji se tako stvari ne rade. Oprostite što to moram reći.

2 Nacionalnost je samo jedna od dimenzija koje se odnose na stanovništvo.
3 Možemo proučavati stanovništvo na temelju nacionalne pripadnosti. Čak možemo
4 koristiti sisteme zaštite da vidimo kako se etničke grupe razvijaju unutar
5 cjelokupnog stanovništva, ali to se može raditi i sa različitim socio-ekonomskim
6 grupama, što je jedan važan aspekt stanovništva.

7 Mi koristimo mnoge dimenzije kad govorimo o stanovništvu u našim
8 studijama. Ali kad govorimo o demografiji, govorimo o demografiji zapadnih
9 zemalja, a ne o demografiji zemalja u razvoju, jer te dvije grupe zemalja ne
10 koriste isti pristup kad je riječ o izvorima. Ako se, recimo, uspoređi zemlja
11 poput Nizozemske sa nekom u Africi, na primjer Sudanom, kada pomislite koliko
12 puno informacija je na raspolaganju ovdje u Holandiji za stanovništvo za bilo
13 koji aspekt, u odnosu na to kakva je situacija u Sudanu, i baš zbog toga se
14 trebaju koristiti drugačiji metodi i pristupi za proučavanje te dve različite
15 grupe stanovništva. Etnodemografija, mi se time ne bavimo.

16 P: Vidite, gospođo Tabeau, ja u tome i vidim poseban problem. Vi ste
17 došli na prostore gde je taj etnodemografski faktor ili izučavanje po etničkim
18 grupama, vrlo bitan, a Vi ste ga potpuno zanemarili i niste se sa njim bavili.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Niste se prilagodili području na kome radite. Ja ću Vam na praktičnim primjerima
2 pokazati kako se to odrazilo na Vaš nalaz.

3 Sad se ne bavim, dakle, teorijom, ali evo, ja ću Vam navesti neke
4 osnovne karakteristike nacionalnih grupa u Bosni i Hercegovini da vidim, ako
5 ništa drugo, da li znate bar te osnovne karakteristike nacionalnih grupa u Bosni
6 i Hercegovini.

7 Pitanje: da li znate da muslimansko stanovništvo - kao etničku grupu -
8 karakteriše slaba pokretljivost u smislu emigracija i migracija, visoka gustina
9 naseljenosti na područjima na kojima stanuju i visoka stopa nataliteta,
10 praktično najveća, u odnosu na sve etničke grupe u Bosni i Hercegovini. Zna li
11 za ove osnovne karakteristike?

12 O: Ovo su Vaše teorije, gospodine Cvijetiću. Zapravo bismo trebali
13 razgovarati o mojim nalazima i o rezultatima prikazanim u mojim nalazima. Vi
14 biste mene trebali suočiti sa eventualnim propustima i takvim stvarima. A Vi mi
15 izlažete svoje teorije. Predložila bih da pređemo na pravu temu ovog našeg
16 razgovora.

17 P: Samo mi odgovorite da li znate za ove karakteristike - "da" ili "ne".

18 O: Ja sam proučavala statistiku plodnosti u nacionalnim grupama. To
19 nije, nažalost, bilo objavljeno. Moguće je gledati koje su razlike u broju
20 rođenja kod svake žene. U demografiji se to radi na dva načina. Imamo presjek,
21 metodu presjeka, dakle, gleda se plodnost u jednom vremenskom periodu ili po
22 kohortama, dakle, longitudinalno. Dakle, gledamo broj djece kod svake žene...

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dozvolite samo da Vas prekinem. To je samo jedan aspekt nacionalnih
2 osobina. Nisam se mislio baviti pojedinačno svakim dok ne dođem do praktičnog
3 primjera kako se to odrazilo na Vaš rad, a Vi to od mene tražite.

4 Dakle, koliko sam shvatio, Vaš odgovor na moje pitanje je "ne". Niste se
5 bavili, odnosno ne znate ili znate za ove osnovne karakteristike nacionalne,
6 jedne te nacionalne skupine.

7 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Ulažem prigovor na ovo, uz dozvolu
8 Vijeća. Gospođa Tabeau može odgovarati na ova pitanja, naravno, ali ja ipak
9 moram uložiti prigovor. Jer o čemu točno govori tu gospodin Cvijetić kada kaže
10 da svjedokinja ne zna neke osnovne nacionalne karakteristike? Nema ničeg niti u
11 jednom od nalaza što se bavi pitanjem nacionalne pripadnosti, osim u smislu da
12 su se ljudi izjašnjavali kao Muslimani, Srbi ili Hrvati tokom popisa
13 stanovništva 1991. Ona je jučer u iskazu rekla, to se može naći i u nalazu, da
14 je to bio jedini temelj za proučavanje svih ovih brojki. Ništa od ostalog
15 proučavanja svjedokinje ne bavi se "nacionalnim karakteristikama".

16 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Ako mi dozvolite, rekli ste da ja ništa o
17 tim pitanjima ne znam. Ja samo kažem da ja ne znam za Vaše teorije, niti želim
18 znati za Vaše teorije, jer su one nepovezane sa temom moga vještačkog nalaza.
19 Međutim, ne možete pretpostaviti da ja nisam proučavala određena pitanja kao što
20 je plodnost, stopa rađanja u nekim grupama, gustoća muslimanskog stanovništva,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 urbanost ili ruralnost i slične stvari. Jer Vi zapravo nemate na temelju čega
2 reći da ja nemam iskustva u tome.

3 G. CVIJETIĆ:

4 P: Pa ako imate iskustva, zašto mi niste odgovorili i još uvijek mi
5 niste odgovorili na pitanje o etno-karakteristikama, evo, jedne etno-grupe.
6 Ja ću dati i za ostale dvije.

7 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Za zapisnik, svaki puta kada do ovoga
8 dođe, ja ću ulagati prigovor. Pitanje nacionalnih karakteristika je potpuno
9 irelevantno za ove studije.

10 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Slažem se, gospodine Di Fazio.

11 Gospodine Cvijetić, pređite na neku drugu temu jer nema smisla da se
12 ovim bavite.

13 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, kasnije ćete vidjeti da ima, na praktičnom
14 primjeru, jer demografija, časni Sude, nije matematika i statistika, ako se iz
15 te matematike i statistike uzimajući sve ostale demografske faktore ne izvuku
16 objektivni zaključci. A šta je matematika i statistika?

17 Uzmimo uzorak od četiri stanovnika i prema matematici i njihovom
18 izjašnjenju i polu, dva su muškarca i dvije žene. Jedan od njih dvojice ima obje
19 žene, a ovaj drugi nema ni jednu. U prosjeku, obojica imaju po jednu ženu. Ali
20 ovaj drugi uveče liježe sam u krevet jer nema tu matematičku ženu koja mu je
21 dodijeljena statistikom.

22 Ja ću ukazati i na sve ostale faktore koji utiču na demografska kretanja

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stanovništva i koja se moraju povezati sa matematičkim i statičkim rezultatima.
2 Sama matematika je suvoparna i nije, u stvari, demografija.

3 A evo, ja ću se zaustaviti i neću iznositi ostale nacionalne osobenosti
4 stanovništva. A videćete kod izračunavanja procenta učešća stanovništva koje je
5 ispod 18 godina, u nacionalnim grupama, nije isto. I to se odrazilo na
6 matematiku gospođe Tabeau. Dalje, pošto Sudsko veće traži da pređem dalje, ja ću
7 Vas pitati dalje.

8 P: Kako ste i na osnovu čega određivali nacionalnost?

9 O: Na temelju popisa stanovništva iz 1991. godine, gdje je bilo
10 postavljeno pitanje, bez ikakvih sugestija, u odgovoru o tome "Što ste po
11 nacionalnosti?".

12 P: Dakle, niste koristili jezik, vjeroispovjest, i niste ih kombinovali
13 sa izjašnjenjem ispitanika.

14 O: Ne, nisam. Radilo se o tome kako su se osobe same izjašnjavale tokom
15 popisa stanovništva i rezultatima navedenim u popisu stanovništva.

16 P: Na tom popisu za Bosnu i Hercegovinu, 239.845 ispitanika se izjasnilo
17 kao Jugoslaven. Vi ovde nemate nacionalnu opredeljenost i svrstali ste ih u
18 ostale. Je li tako?

19 O: Gospodine, oni su se izjasnili kao Jugoslaveni, ne kao Srbi, Hrvati,
20 Muslimani ili neka druga nacionalnost. Izjasnili su se kao Jugoslaveni. Zbog
21 čega pretpostavljate da je to izjašnjavanje prema kojem čovjek nije nikakve
22 nacionalne pripadnosti? Zašto? Ja znam, u više navrata su Srbi govorili da /?su/
23 većina Jugoslavena bili Srbi; Hrvati su govorili: ne, ne, ne, većina Jugoslavena
24 su bili Hrvati; a Muslimani kažu: ne, ne, to su bili Muslimani. Ali činjenica je

25

26

27

28

29

30

1 da su se ljudi izjašnjavali kao Jugoslaveni. I što se tiče nacionalne
2 pripadnosti, to je jednako dobro kao bilo koje od drugog. Nije li Vam to ikad
3 palo na pamet?

4 P: Gospodo, Jugoslaven je državljanstvo! Srbin koji se izjasni kao
5 Jugoslaven, on je i dalje Srbin, ali unutar te strukture...

6 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Prigovor, časni Sude. Sada ulazimo u
7 raspravu o tome što znači biti Jugoslaven, a po nama je to potpuno nerelevantno.
8 Gospođa Tabeau je u više navrata jasno govorila da, kada je riječ o
9 nacionalnosti, ona je koristila samo odgovore iz popisa stanovništva iz 1991. i
10 nikad se nije bavila pitanjem koji su aspekti, koje su karakteristike bile na
11 umu osoba koje su se izjašnjavale kao Muslimani, Srbi, Hrvati ili Jugoslaveni.
12 Jednostavno, baviti se time je irelevantno.

13 G. CVIJETIĆ:

14 P: Gospodo Tabeau, Jugoslaveni nisu vanzemaljci! To su Srbi, Hrvati,
15 Muslimani i ostali koji su se deklarirali kao Jugoslaveni. Zar ne?

16 O: To samo Vi kažete, gospodine.

17 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine Cvijetić, ja sam mislio da je
18 prigovor gospodina Di Fazia tako jasno ukazivao na to kuda bi dalje trebalo,
19 /?tako/ da me iznenađuje da Vi ustrajete u ovome.

20 G. CVIJETIĆ: Samo ću obrazložiti u jednoj rečenici. Neću se više
21 baviti... Kategorija Jugoslavena, upravo zbog te nacionalne neopredeljenosti,
22 pravi matematički otklon u nacionalnoj strukturi Bosne i Hercegovine i ne može
23 se koristiti. I ako se ne koristi, imamo 1%, ne 1%, dakle, odgovarajući procenat

24

25

26

27

28

29

30

1 sutra. Koliko sam shvatio to će biti moguće. Gospođa Korner bi bila zahvalna ako
2 bismo to mogli učiniti kako bismo pak onda sa sljedećim svjedokom završili na
3 vrijeme da on može otići tamo gdje mora tokom vikenda.

4 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Samo trenutak.

5 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

6 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine Di Fazio, da li nam možete
7 potvrditi kada se dok mora otići? Sutra ujutro...

8 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Ne. On ima neke obaveze preko vikenda,
9 od subote. Situacija je takva da gospođa Korner želi da se s tim svjedokom počne
10 što je moguće ranije kako bi se završio njegov iskaz prije vikenda. Mislim da to
11 ima i smisla.

12 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Pa tek je počela druga sjednica danas!
13 Kada bi, kako Vi vidite stvari, bilo za očekivati da će njegov iskaz početi?

14 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Pa nakon ove svjedokinje.

15 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Ali kada?

16 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Koliko dugo će trajati Vaše dodatno
17 ispitivanje?

18 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Aha! Nisam razumio. Za sada još nemam
19 nikakvih pitanja o dodatnom ispitivanju. Za sada ništa.

20 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

21 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Gospodine Di Fazio, a kada svjedok
22 163 mora otići iz Haga? Da li znate to?

23 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Pa u subotu ujutro, kažu mi.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Hvala.

2 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

3 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine Cvijetiću, znamo koliko ste
4 izvorno rekli da će Vaše unakrsno ispitivanje trajati, ali Vijeće smatra na
5 temelju Vašeg dosadašnjeg unakrsnog ispitivanja, da, tako da bismo očekivali od
6 Vas da sa unakrsnim ispitivanjem završite do kraja ove sjednice. To bi bio naš
7 nalog.

8 G. CVIJETIĆ: Mislite na ovu sesiju, časni Sude?

9 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da, na kraju ove sesije koja je upravo
10 sad počela. To bi normalno bilo u 12.05h.

11 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, onda mi ne vrijedi ni počinjati ovu sesiju jer
12 ne mogu završiti. I ako je već prilika da kažem, onda me saslušajte. Naime,
13 neprirodan je pritisak da svjedok o kome sada sve vrijeme pričamo bude pošto-
14 poto saslušan ove sedmice. Pritisak je, časni Sude, isuviše jak, a ponavlja se.
15 Tužilaštvu je veoma često mnogo bitan taj sledeći svjedok u odnosu na onoga koji
16 je ovde. A to kažu tek nakon što direktno ispituju svjedoka koji je ovde. I
17 uvijek Odbrana treba da žrtvuje svoje unakrsno ispitivanje zbog nekog razloga
18 koga Tužilaštvo ističe.

19 Evo, sad imamo novi razlog. Svjedok treba da ide na svadbu i da stigne
20 na avion. Jednog svjedoka smo, u međuvremenu, izbacili iz redoslijeda, da bi se
21 izašlo u susret tu u... Tužilaštvu. Sada se od mene traži da skratim svoje
22 unakrsno ispitivanje ispod očekivanog vremena, da bi taj svjedok stigao...

23 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Dozvolite samo, dozvolite samo da Vas
24 prekinem gospodine Cvijetiću. Mene ne brine predstojeći svjedok. Razlog zbog
25 kojeg od Vas Vijeće traži da završite sa unakrsnim ispitivanjem do kraja ove
26 sesije je taj što smo do tada, saslušavši ispitivanje svjedoka propustili da

27

28

29

30

1 vidimo da je osporena njena metodologija, njezina vjerodostojnost ili nadležnost
2 kao vještaka. Ne čini nam se da se Vaše unakrsno ispitivanje odvija u skladu sa
3 uslovima koji su potrebni, na primjer, relevantnosti, što je fundamentalni
4 kriterij za unakrsno ispitivanje. Pokazali ste na koji način ste imali namjeru
5 voditi unakrsno ispitivanje i upravo zbog toga tražimo od Vas da završite s
6 njime do kraja ove sesije.

7 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, uz dužno poštovanje, metodologija unakrsnog
8 ispitivanja podrazumijeva i određenu taktiku u ispitivanju svjedoka. U toj
9 taktici obično i poenta dolazi na kraju. Sve ove moje uvodne napomene ja ću
10 pokušati povezati sa konkretnim rezultatima gospođe Tabeau na kraju kada otvorim
11 određene tabele. Al' ako mi to ne omogućite, ja ne mogu doći do tog konačnog
12 cilja.

13 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Gospodine Cvijetić, Vi ste sami rekli
14 da će Vam biti potrebno otprilike dva sata i Sud se na to oslonio. Dakle,
15 najbolje što Vam mogu reći jest krenite dalje. Pokušajte završiti krajem ove
16 sesije. Imate dovoljno vremena da postavite potrebna pitanja i mislim da sada
17 nema smisla insistirati na nerelevantnim pitanjima kako biste na kraju postavili
18 relevantna pitanja. Možete vrlo dobro izravno krenuti na pitanja za koja
19 smatrate da su relevantna i važna da ih postavite svjedoku. Prema tome,
20 predlažem da nastavite.

21 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, ja ne mogu u tom vremenu završiti. Ja ću ići
22 donde dokle stignem i zaustaviću se. Pa neka ostane tako, nedovršeno. Ja ne mogu
23 protiv prirode i tako dalje.

24

25

26

27

28

29

30

1 Prvobitna naša najava vremena je bila za mene čet'ri sata, za kolegu
2 čet'ri sata, a u preraspodjeli tema između mene i kolege Aleksandra, dogovoreno
3 je da ja preuzmem jedan dio tema koje on nije obradio. I zato je došlo do ove
4 potrebe za uvećanjem vremena, odnosno u okviru onog mog dozvoljenog vremena i
5 traženog. I nikada nismo ni prešli to svoje traženo vrijeme, a bili smo uvijek
6 tolerantni prema Tužilaštvu kada pređe to vrijeme. Ja ne znam otkud tol'ki sad
7 pritisak da se to tako radi. Dobro. Ja ću nastaviti, pa dokle stignem.

8 P: Gospođo Tabeau, došli smo do izvora koje ste Vi koristili. U toj
9 nomenklaturi izvora, ako bismo počeli od onog koji je najrelevantniji do onog
10 koji je najnerlevantniji, odnosno sa naučne Vaše tačke gledišta
11 najnepouzdaniji, možete li ih složiti?

12 O: O kojem izvještaju govorite?

13 P: Govorim o izvorima koje ste koristili za sve izvještaje. Ne govorim
14 samo o jednom izvještaju nego uopšte o izvorima podataka. Mislim da ste me
15 trebali razumiti odmah.

16 O: Ja mislim da sam navela sve svoje izvore. Ključni izvori su, naravno,
17 popis stanovništva i popis birača, također kontekstualni izvori. A što se tiče
18 izvještaja o žrtvama, koristila sam izrazito vrijedne izvore i kao što se
19 sigurno sjećate, u mojem izvještaju postoji jedna tabela u kojoj se navode svi
20 izvori. Sugerirala bih Vam da pogledate stranicu 8 engleske verzije izvještaja.
21 O toj tabeli smo već govorili jučer.

22 P: Niste mi odgovorili na pitanje. Prema... Molim Vas! Saslušajte me.

23 Prema pouzdanosti, možete li ih složiti od najpouzdanijeg do onog
24 najmanje pouzdanog sa stanovišta Vaše nauke. Da ili ne?

25

26

27

28

29

30

1 O: Svi su moji izvori relevantni. Nema nerelevantnih izvora. Svi su oni
2 relevantni i to je ono što Vam pokušavam reći. Kao što sam rekla, za ovaj
3 izvještaj ključni su izvori popis stanovništva, popis birača. Drugi su izvori
4 kontekstualni, a u vezi sa žrtvama svi su izvori relevantni. Naravno, izvori u
5 vezi sa žrtvama za Srebrenicu nisu relevantni za ovaj izvještaj, ali u svim
6 izvorima koji su integrirani za cjelokupnu Bosnu i Hercegovinu, oni igraju
7 određenu ulogu. To je moj odgovor.

8 P: Gospođo Tabeau, Vi u svom nalazu sami kažete da neki od tih izvora
9 nisu pouzdani i da nemaju jednaku naučnu vrijednost. Dakle, rekli ste u prilogu
10 B5, predmetu *Milošević*, na strani srpske verzije 235, a engleske 222, 65ter,
11 dokaz je 10398. Ja ću pročitati. Ne moramo čekati da nam to stave na ekran.

12 Rekli ste: "Registracija za glasanje bila je dobrovoljna, što
13 podrazumijeva da je birački spisak samo jedan od uzoraka posleratne populacije
14 jer isključuje one koji se nisu registrovali za glasanje zato što ih to nije
15 zanimalo ili zato što su bili bolesni, premladi i prestari."

16 O: Da. To je ono što sam rekla i to je istinito. No, istovremeno morate
17 biti svjesni činjenice da od 1991. godine u Bosni i Hercegovini nije bilo popisa
18 stanovništva. Iako znamo da popis birača ima određene manjke i nije apsolutno
19 potpun, ne postoji alternativni izvor koji bi u potpunosti obuhvatio svo
20 stanovništvo i koji bi se bio mogao koristiti u ovom izvještaju.

21 O: Dobro. Dalje, u istom dokazu, na strani u srpskoj verziji 222, a u
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 engleskoj 208, Vi kažete da i sam popis kao sigurno najvažniji polazni osnov za
2 sva Vaša istraživanja ima svoje manjkavosti, ali Vi počinjete tu rečenicu -
3 moram da vidim samo da li je Vaša:

4 "Zbog agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992. godine obustavljen je
5 postupak obrade podataka iz popisa stanovništva."

6 Gospođo Tabeau, je li ovo Vaš termin: "Zbog agresije na Bosnu i
7 Hercegovinu"?

8 O: U izvještaju iz predmeta *Miloševića* jasno se navodi da ovaj prilog
9 broj 3 je napisala Nora Selimović. Ona je autor tog dijela teksta i ja nisam
10 unijela nikakve izmjene u taj dio teksta. Ona je sudjelovala u radu Republičke
11 komisije za popis stanovništva i u samom popisu stanovništva.

12 P: Ali Vi te izvještaje koje su radili u Sarajevu u institutu koje
13 pominjete u Vašem radu i izvještaje koji se zasnivaju na bazi ankete izvršene u
14 Sarajevu, prihvatate kao Vaš relevantan izvor, kako ste to nazvali. Mislim da
15 ste u predmetu *Milošević* rekli da su to ipak pristrasni izvori. Da li sam u
16 pravu?

17 O: Ja sam prihvatila izvještaj Nore Selimović i prihvatila sam taj
18 izvještaj iz Sarajeva. To je jedan od izvora koji koristim za dio izvještaja u
19 vezi sa žrtvama. Ja ne bih rekla da je taj izvještaj pristran. I ja mislim da
20 Nora Selimović nije pristrana. Ona je najbolji profesionalac koji nam je mogao
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dati ove podatke. Ovaj izvještaj, odnosno ispitivanje domaćinstava izvršeno u
2 Sarajevu sačinjen je tijekom rata i to su prikupljeni podaci o preminulim
3 ljudima po domaćinstvima.

4 Ja mislim da je ovo jedno ispitivanje koje je htjelo biti sveobuhvatno i
5 obuhvatiti što je veći mogući broj domaćinstava. Ako su oni bili selektivni u
6 smislu kriterija, odnosno da su se više orijentirali prema jednoj etničkoj
7 skupini nego prema drugoj, ne znam, ali ne vidim da se tako nešto pojavljuje u
8 mojim izvještajima. Ako biste mi to mogli pokazati, ja ću Vam na tome biti
9 zahvalna.

10 Ja sam radila sa izvorima sa svih strana. Ja sam, također, koristila kao
11 izvor i izvještaje Statističkog ureda Republike Srpske. Surađivala sam sa
12 gospodinom Slavkom Šobotom koji je direktor tog Ureda. Ja sam prihvatila sve te
13 podatke. Koristila sam i podatke federalnih vlasti, ali ja sam koristila sve
14 izvore koje sam smatrala relevantnim i za koje sam mislila da su pouzdani.

15 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Časni Sude, u retku 10. nestala je
16 kratica "RS", odnosno Republika Srpska.

17 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Doista, "RS" ne stoji u transkriptu.
18 Riječ je o Bazi podataka mortaliteta Republike Srpske.

19 G. CVIJETIĆ:

20 P: Gospođo Tabeau, da budem pošten, ni podaci koje ste koristili i koje
21 je prikupila Služba nacionalne bezbjednosti, mislim da je iz Banjaluke,
22 predstavljaju samo procijene do kojih su došli operativnim radom, a ne metodama
23 koje se koriste prilikom popisa stanovništva. Zar ne?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa nisam sasvim sigurna koliko je njihova metodologija točna. Ja sam
2 razgovarala s gospodinom Šobotom o toj metodologiji, dakle direktorom
3 Statističkog ureda Republike Srpske, ali on je insistirao da su sva istraživanja
4 provedena u skladu sa pravilima. No, jasno je da se nisu mogli pridržavati svih
5 statističkih procedura zbog rata, zbog borbi koje su se vodile, kaotičnog stanja
6 i svih mogućih drugih poteškoća. Ali kao što sam rekla, ja sam taj izvor iz
7 Republike Srpske koristila u datom kontekstu.

8 P: Da li je metodološki opravdano, gospođu Tabeau, da poredite i spajate
9 jedan metodološki solidno urađen izvor, kao što je popis stanovništva, sa
10 izvorima koji nose, evo Vi ste priznali, određene nedostatke u sebi pa i do -
11 evo ja ću to da kažem - očigledne pristrasnosti.

12 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Časni Sude, ja ulažem prigovor.

13 Svjedokinja je upravo rekla da to nije radila. Ona je upravo rekla da te
14 izvore iz Republike Srpske nije koristila da bi iz njih izvlačila svoje
15 zaključke. Svjedokinja je rekla da je pogledala te izvore, a gospodin Cvijetić
16 sada kaže da ih je ona koristila, što međutim svjedokinja nije rekla. Ona je
17 rekla kako je ona o tome diskutirala sa gospodinom Šobotom. Ona njih nije
18 koristila da bi stvarala svoje zaključke.

19 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine Cvijetić, gospodin Di Fazio je
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ispravno uložio prigovor, no mislim da shvaćam što biste Vi željeli zapravo
2 reći. Možda biste trebali postaviti jedno preliminarno pitanje prije nego što
3 postavite ovo pitanje.

4 G. CVIJETIĆ: Pa ja se zahvaljujem kolegi Di Fazio što je odgovorio na
5 moje pitanje. Moje pitanje sad više nema svrhe jer on je odgovorio na njega. Ali
6 ja sam mislio o nespojivosti metodološkog pristupa spajanja izvora različitog
7 kvaliteta. Suština mog pitanja je u tome.

8 P: Da li je to metodološki opravdano gospođu Tabeau?

9 O: Povezivati... Kad kažete povezati mislite usporediti. Dakle, jedan
10 izvor s jedne strane usporediti sa izvorom s druge strane. To bi bilo pogrešno,
11 jer izvori na temelju metodologije nisu usporedivi. Ali kao što sam rekla, što
12 se tiče metodologije, nisam sigurna da je metodologija koju su primjenjivali,
13 npr. u MUP-u Republike Srpske, sprovedena na ispravan način u vezi sa pravilima
14 statističke službe. Dakle, postoje određene sumnje u vezi sa metodologijom.
15 Međutim, izvori, podaci iz tih izvora kao i područja na koji se oni odnose su
16 relevantni. Dakle, zašto ne pogledati što stoji u tim izvorima za razdoblje koje
17 mene zanima? Ja u tome ne vidim nikakav problem.

18 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospođu Tabeau, upotrijebili su jednu
19 riječ koju nisam razumio i nije razumjela ni osoba koja piše zapisnik.

20 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Govorim o teritorijalnom području na koji

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se odnosi izvještaj kao i o vremenskom razdoblju na koji se odnosi izvještaj.
2 Dakle, nije riječ o različitim područjima i različitom vremenskom razdoblju,
3 nego je riječ o podacima koji se mogu usporediti.

4 SUDIJA HALL: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/

5 G. CVIJETIĆ:

6 P: Gospođo Tabeau, ako se u Sarajevu podijeli, nisam siguran, 85.000
7 anketnih listića, da se utvrdi broj žrtava rata i anketu vrše pripadnici
8 muslimanske nacionalnosti kao anketari i ako rezultati te ankete počinju tako
9 što piše "poginuo u neprijateljskoj agresiji", "ubile ga neprijateljske snage",
10 "ubio ga agresorski snajperista" itd., da li su takvi nalazi pristrasni? "Da"
11 ili "ne"?

12 O: Vi kažete "ubijeni za vrijeme neprijateljske agresije" i odakle su ti
13 termini. Da li su to termini iz izvještaja? Da li su to termini izvještaja koje
14 su sačinili drugi autori ili ja? Da li su to termini upotrijebljeni u upitniku?

15 P: Kazao sam Vam Vašu stranu u kojoj citirate taj izvještaj u kome piše:
16 "Zbog agresije na Bosnu i Hercegovinu popis nije analiziran" itd. Dakle, Vi
17 prihvatate čak i terminologiju iz takvog izveštaja. Odgovorite samo na moje
18 pitanje. Da li su pristrasni tako prikupljeni podaci ili ne? I got... Idemo
19 dalje.

20 O: Kao prvo, rečenica o kojoj Vi govorite jest, odnosi se na popis

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stanovništva, a ta rečenica, nju je napisala Nora Selimović. Dakle, to nije
2 nešto što sam ja koristila u svojem izvještaju kao termin i to moramo prvo
3 razjasniti. Koliko ja znam, ja osobno nikada ni u jednom svojem izvještaju nisam
4 upotrijebila takav termin.

5 P: Gospođu Tabeau, u predmetu *Milošević* kad ste ocjenjivali kvalitet
6 izvora koji ste dobili iz Sarajeva iz Instituta na strani 27.162 Vi otvoreno
7 kažete da su to "pristrasni izvori". Sjećate li se?

8 O: Vi sada govorite o izvještaju iz predmeta *Milošević* IDP izvještaja
9 ili na drugi izvještaj? Molim Vas recite točno o kojem izvještaju sada govorite.

10 P: Gospođu Tabeau, tu ste komentarisali naučni kvalitet izvora podataka
11 koje ste dobili iz Sarajeva o kojima sve vrijeme sada pričam sa Vama i na toj
12 strani ste rekli da su to pristrasni izvori. Sjećate li se ili ne? Da ili ne?

13 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Svjedokinja je već rekla da ima problema
14 odgovoriti na ovo pitanje jer ne zna točno na što se ovo odnosi. Sve ovo bi bilo
15 znatno jednostavnije kada bi se svjedokinji citiralo točno odakle se nešto
16 navodi, jer bi onda svjedokinji bilo jednostavnije odgovarati.

17 G. CVIJETIĆ:

18 P: Hoće li Vam pomoć', gospođu Tabeau, da Vam pročitamo Vaš odgovor iz
19 predmeta *Milošević*? Da li me slušate?

20 O: Da, naravno. Naravno. Pa na to još uvijek čekam. Potreban mi je izvor
21 kako bi to mogla komentirati.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. CVIJETIĆ:

2 P: Časni Sude, ja ću samo zamoliti Tanju, pošto je to na engleskom, da
3 pročita i na engleskom, a da prevodioci prevedu.

4 GĐA SAVIĆ: [simultani prevod]

5 "Pitanje: U redu. No po Vašem mišljenju, budući da ste Vi demograf i
6 budući da se bavite znanstvenim radom, da li mislite da je ovaj pristup
7 pristran?

8 Odgovor: Pa mogu ocijeniti znanstvenu kvalitetu upitnika i način na koji
9 je upitnik proveden na temelju onoga što znam o istraživanju i o upitniku. To je
10 jedna stvar. Ne mogu reći da li je to pristrano ili nepristrano. No, mogu reći
11 da materijali su vjerojatno pristrani u prilog zbrajanju muslimanskih žrtava, a
12 u odnosu na druge etničke skupine. Zašto? Pa zato što ljudi koji su prikupljali
13 podatke, bili su prvenstveno bošnjački muslimani iz Sarajeva. Dakle, moguće je
14 da im je bilo nešto jednostavnije doći do odgovora pripadnika iste etničke
15 skupine, nego do odgovora pripadnika drugih etničkih skupina."

16 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Molim Vas, možete li mi reći koji je to
17 broj stranice transkripta?

18 GĐA SAVIĆ: [simultani prevod] Stranica 27162, predmet *Milošević*.

19 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Hvala.

20 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Hvala. Znam na što se odnosi ovaj dio
21 teksta. Odnosi se na izvještaj o Sarajevu koji sam sačinila za predmet
22 *Milošević*. Riječ je istraživanju domaćinstava u Sarajevu iz 1994. koji sa već
23 spomenula. I istina je, to istraživanje proveli su Bošnjaci koji su doista imali

24

25

26

27

28

29

30

1 lakši pristup domaćinstvima, Bošnjacima. No, svako domaćinstvo koje se nalazilo
2 na tom području bilo je pokriveno.

3 Ja sam doista rekla da je istraživanje vjerojatno donekle bilo pristrano
4 u korist Bošnjaka. To je tačno. Ali što onda mislite da se nalazi u podacima o
5 mortalitetu u Republici Srpskoj? Mislite li da su tamo sadržani podaci o
6 Bošnjacima? Ne, uglavnom o Srbima. I tu je dakle riječ o pristranom izvoru. I
7 zato je upravo i važno raditi sa različitim izvorima i uspoređivati ih, i biti
8 pri tome svjestan toga da je riječ o pristranim izvorima.

9 Problem je bio da sam ja ovo istraživanje o sarajevskim domaćinstvima
10 koristila kao jedini izvor. Tada bih bila u krivu. Međutim, ja to nisam učinila.
11 Ja sam koristila i druge izvore o tom istom području. Dakle, izvještaj za
12 predmet *Milošević* temeljio se na osam velikih izvora.

13 Što se izvora tiče, da, ja se s Vama slažem. Neki od njih jesu
14 pristrani. Ali mi to moramo razumjeti. Mi to moramo znati. Mi ih moramo
15 identificirati. Moramo to imati na umu kada se njima bavimo prilikom
16 izračunavanja statističkih podataka.

17 Ja doista vjerujem u to da kada se prikupe statistički podaci iz
18 integriranih izvora, onda dobivamo objektivnu sliku zato što koristimo različite
19 izvore koji svi obuhvaćaju važne događaje na tom istom području. I zato tvrdim
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da tu nema nikakve etničke pristranosti.

2 P: Gospođo Tabeau, složićete se sa mnom - kad ste već načeli temu koju
3 sam mislio na kraju da se bavim, a to je tema žrtava i mortaliteta - da je u toj
4 oblasti najviše, tako da kažem, sive zone, nepokrivene tačnim podacima u kojoj
5 se krenulo u nekim naj, tako da kažem, ekstremnijim istraživanja od ukupno
6 500.000 žrtava do poslednje cifre koju Vi pominjete kao neku relevantnu od oko
7 90.089 /nerazgovetno/.

8 O: Niste u pravu. Nikada ni jedan autor nije spomenuo 500.000 žrtava u
9 vezi s ratom u Bosni i Hercegovini. Postoje različite procjene. Mislim da je
10 najviša procjena o 340.000 žrtava, a najniža 25.000 žrtava. Mi predlažemo kao
11 minimalni broj 90.000. Dakle, definitivno ne najveću procjenu niti najmanju
12 procjenu, nego nešto između.

13 Ali ono što je važno za našu brojku, dakle 90.000 ili sveobuhvatniju
14 procjenu koja računa sa 104.000 žrtava, u prilog toj brojki idu rezultati vrlo
15 različitih grupa koje djeluju na području bivše Jugoslavije, u Bosni i
16 Hercegovini i u Sarajevu. E sad kad govorimo o gospodinu Mirsadu Tokači, koji je
17 sastavio bazu podataka o žrtvama rata u Bosni i Hercegovini i koji potpuno
18 neovisno od nas ovdje radi i koji prikuplja podatke, također, na temelju osobnih
19 podataka žrtava, on je također došao do brojke oko 99.000. Dakle, riječ je o
20 sličnoj brojci.

21 Dakle, mislim da postoje najmanje dva ozbiljna pokušaja da se procjeni
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 broj žrtava u Bosni i Hercegovini. Ja mogu nastaviti o tome govoriti, a mogu
2 nešto reći o svakoj procjeni koja postoji. No mislim da za to nemamo dovoljno
3 vremena.

4 P: Vi imate vjerovatno, ali ja nemam vremena, očigledno. Evo, prihvaćiću
5 ovaj Vaš raspon koji ste naveli. Onda se morate složiti sa mnom da je u ovoj
6 oblasti, dakle, po pitanju mortaliteta, da je bila najveća igra sa brojevima. Ja
7 sam malo karikirao na početku i rekao sam onu sintagmu šta znači broj. Dakle,
8 ako neko zna da koristi taj broj, on će mu i dati ono što on želi. Međutim,
9 gospođu Tabeau, složićete se sa mnom da sada i u okviru ovog broja koga ste Vi
10 pomenuli, ta igra se nastavlja u smislu koliko je bilo onih koji su nastradali
11 kao vojnici, a koliko onih kao civili. I kada tome dodamo prirodnu činjenicu,
12 nespornu, da su ljudi i u tom periodu prirodno umirali, stvara se mogućnost za
13 manipulaciju i u okviru ovog broja od 90.000, zar ne?

14 O: Tih 90.000 koje sam ja predočila je dobro dokumentirano. Ja to znam
15 tačno. Ja sam o tome pisala. Znam koji su izvori korišteni, kakva metodologija.
16 Ja sam potpuno transparentna bila u vezi sa mojom metodom, za razliku od mnogih
17 autora u vezi sa njihovim rezultatima.

18 Ako ima mjesta za manipulaciju, tu se više ne govori više o
19 istraživanju, nego o manipulaciji, a to je nešto što mene ne zanima. Nama to
20 nije potrebno. Mi ne želimo manipulaciju, mi želimo solidno istraživanje o kojem
21 se može razgovarati, o kojem se može otvoreno govoriti, u vezi s kojim drugi
22 mogu iznijeti svoja mišljenja. To je ono što je potrebno i ja to već cijeli niz
23 godina radim.

24

25

26

27

28

29

30

1 Mislim da tih 100.000 žrtava koje je moja grupa i grupa gospodina Tokače
2 procijenila za Bosnu, mislim da je to dobra brojka. Ako ima ljudi koji to
3 pokušavaju manipulirati, to je njihov problem. Žrtvama to ne treba. Njihovim
4 porodicama to ne treba. Nama to ne treba. Nikom nije potrebna manipulacija. Ja
5 tako vidim stvari.

6 P: Da li u ovom trenutku postoji institucija koja može da stane egzaktno
7 iza podatka o tačnom broju poginulih, odnosno nastradalih u toku rata, o tačnom
8 broju onih koji su umrli prirodnom smrću i o tačnom broju onih koji su
9 nastradali učestvujući u vojnim operacijama i civilima? Da ili ne?

10 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Prigovor na pitanje, časni Sude. Ulazimo
11 u ponavljanja i uz sve dužno poštovanje, ovo nije sasvim koherentno. Kao prvo,
12 ispitivanje o postojećim institucijama koje bi čvrsto stajale iza brojeva
13 žrtava. Svjedokinja je rekla da je - i to u više navrata - da je ona napravila
14 procjenu, ta demografska jedinica Tužilaštva, i da ona stoji iza toga. Čuli smo
15 da to kaže. Spomenula je još jednu organizaciju u Bosni na kojoj je na čelu
16 gospodin Tokača. I na koncu, svjedokinja u svojim vještačkim nalazima nije ništa
17 govorila o eventualnim proučavanjima ljudi koji su umirali od prirodnih uzroka.
18 Ako gospodin Cvijetić želi demonstrirati da je studija na neki način pogrešna
19 zbog toga što nisu uključeni ljudi koji su umrli prirodnom smrću, on to može
20 uraditi, ali mora preći na tu specifičnu temu, a ne postaviti ovakvo pitanje
21 gdje se govori o nekim institucijama koje, da li stoji ili ne stoji iza svojih
22 brojki, i da li se u tim institucijama uzimalo u obzir prirodne smrti. Nije
23 koherentno.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Probajte iznova, gospodine Cvijetiću.

2 G. CVIJETIĆ: Pitanje je bilo sasvim jasno. Kolega Di Fazio je ustao samo
3 da mi potroši vrijeme i nije ničim pomogao da dođemo do odgovora.

4 P: Moje pitanje samo je bilo: Da li postoji institucija koja može da
5 stane iza tačnosti ova čet'ri podatka koja sam sada ja tražio. Da ili ne?

6 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] A za što bi to tačno bilo relevantno,
7 gospodine Cvijetić?

8 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, jedno čitavo poglavlje u radu gospođe Tabeau
9 jer se bavi žrtvama rata.

10 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Ja i dalje ne vidim relevantnost
11 Vašeg pitanja.

12 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, vrlo je relevantan broj onih koji su poginuli
13 kao vojnici i učestvujući u ratu i onih koji su nastradali kao civili, jer ovi
14 drugi su zaštićene kategorije kojima se mi bavimo ovde.

15 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Pa zašto onda ne postavite to pitanje
16 umjesto da pitate o nekim ustanovama, institucijama?

17 G. CVIJETIĆ: Suština je pitanja da li imamo taj podatak i ko nam ga može
18 dati, časni Sude.

19 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Ne želim dalje trošiti Vaše
20 dragocjeno vrijeme, gospodine Cvijetiću.

21 G. CVIJETIĆ: Mislim da se i nema više šta potrošiti. Potrošeno je to
22 vrijeme.

23 P: Gospođu Tabeau... Pa ne mogu dobiti odgovor. Pa ne mogu dobiti

24

25

26

27

28

29

30

1 odgovor. Ja ću onda preći na sledeće pitanje. Moj kolega Vas je pitao o...
2 odnosno pričao sa Vama o nedostacima u matičnim brojevima i Vi ste već
3 odgovorili na to pitanje.

4 Moje pitanje je samo... Da li Vam je poznat podatak da ta netačnost u
5 matičnim brojevima nosi procenat od 30 do 40%. Da li imate taj podatak?

6 O: Ja se ne sjećam tačno tih postotaka, ali tu imamo dvije stvari. Datum
7 rođenja, to je onih prvih sedam brojki, i sam matični broj. To su ove preostale
8 znamenke od njih 13. Ali datum rođenja je veoma važan.

9 P: Gospođo, odgovorili ste to. Mene samo interesuje da li imate podatak
10 tačnosti koji sam Vam upravo izneo ili netačnosti? Da li ne?

11 O: Pa o tome sam Vam i govorila. Ja sam upoznata sa netočnostima. I one
12 se tiču samo konkretnog matičnog broja, a ne sa datumom rođenja koji je pak
13 važan za nas u našem radu. Dakle, ostatak matičnog broja koji počinje od broja
14 regije gdje je netko rođen, plus sekvencijalni brojevi koje se odnose na spol,
15 plus kontrolni broj. To je zapravo sam matični broj i većina pogrešaka odnosi se
16 na taj dio. I da, možda tamo ima 30% netočnosti, ali nama, nama je najvažniji
17 dio datum rođenja. A to je u popisu stanovništva dobro navedeno. Postotak
18 propuštenih datuma rođenja bilo bi možda 2% otprilike, ne 30%.

19 P: Ja Vam tvrdim da je procenat netačnosti tih matičnih brojeva između
20 30% i 40%. I to je stav Odbrane i o tome će naši demografi elaborirati.

21 Pitaću Vas dalje. Da li ste se u svojim istraživanjima bavili uzrocima
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 određenih demografskih pojava na prostorima Bosne i Hercegovine i posledicama?

2 O: Ja sam govorila o posljedicama, demografskim posljedicama. Nisam
3 govorila o uzrocima, kao takvima.

4 P: Da li ste u stanju dati procjene unutar ovog perioda kojim ste se
5 bavili? Znači, tu možemo da uočimo ratni period i period od rata do biračkih
6 spiskova 1997., 1998. Da li imate egzaktne izdvojene podatke za ta dva područja?

7 O: Ne razumijem što tačno mislite. Ne razumijem Vaše pitanje najbolje.

8 P: Pitanje je vrlo jasno, ali evo. Da li ste pratili tendencije u
9 razmještaju stanovništva posle rata od 1995. do 1997. i 1998? I da li je tu
10 bilo, kako ste Vi to nazivali, "dramatičnih promjena"?

11 O: Kao što sam već danas spomenula za ratni period nemamo izvora
12 informacija o stanovništvu, a isto vrijedi skoro za poslijeratne godine. Tu su
13 nam izvori veoma limitirani. Nemamo nikakve evidencije o stanovništvu. Teško je
14 reći kakva je bila dinamika stanovništva u godinama do izbora, ali neke
15 informacije postoje. Ja sam ih pregledala, ali uglavnom postoje projekcije o
16 stanovništvu koje su najozbiljnije napravljene od strane Službe za socijalno-
17 ekonomski razvoj Ujedinjenih naroda u Njujorku. Oni su napravili procjenu broja
18 stanovnika u tom periodu. Pokazivali su trendove u stopi rađanja, smrti i
19 migracija. Još jedan od izvora je UNHCR, Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za
20 Izbjeglice. Taj je izvor relevantan zbog povrataka, konkretno, povrataka

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pripadnika manjinskih grupa. Kao što se možemo sjetiti iz Dejtonskog mirovnog
2 sporazuma, tamo je cijelo jedno poglavlje posvećeno važnosti povratka ljudi
3 kućama. Dakle, uvjeti moraju biti stvoreni da bi se to omogućilo.

4 Kao što sam jučer rekla, govorimo o više dva miliona ljudi koji su bili
5 raseljeni na kraju rata u Bosni i Hercegovini, nisu živjeli gdje su živjeli
6 ranije, prije rata. U tih dva miliona uglavnom se radi o ljudima koji su živjeli
7 na teritorijima gdje je njihova nacionalnost u manjini. Dakle, to pitanje je
8 važno pitanje. Ja sam proučavala povratak manjina. Nažalost, u godinama odmah
9 nakon rata, povratak takvih manjinskih grupa se nije često događao. Politička
10 klima nije bila dobra, osjetljiva je bila, pa su ljudi čekali, čekali dok se
11 situacija ne popravi da se mogu vratiti.

12 Dakle, da Vam ovako odgovorim. Ja jesam neke od takvih izvora
13 proučavala. Da.

14 P: Govorite o promjenama u smislu povratka. Međutim, nakon Dejtonskog
15 mirovnog sporazuma 150.000 Srba je napustilo Sarajevo i prešlo na teritoriju
16 Republike Srpske. Da li se ta promjena može smatrat' dramatičnom u ovoj ukupnoj
17 matematici interno raseljenih lica? A posle rata je?

18 O: Ja nisam upoznata sa tom brojkom od 150.000 Srba. Naravno, Srbi su se
19 iseljavali iz Sarajeva. Sarajevo je samo jedan od primjera podijeljenih općina.
20 Nekoliko srpskih općina je bilo podijeljeno, tako da je jedan dio općine ostajao

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 u Federaciji, drugi u Republici Srpskoj. I to je česti fenomen kod takvih
2 podijeljenih općina da su se ljudi kretali unutar općina. Srbi iz saveznog tj.
3 Federalnog dijela bi odlazili u Republiku Srpsku i obrnuto. Sigurna sam da je
4 bilo Srba koji su morali se odseliti iz nekih dijelova Sarajeva i preseliti na
5 teritorije RS-a.

6 A sada, da li je to bilo dramatično? Pa to je teško reći bez točnih
7 brojka. Mislim da je za mnoge grupe takvo prisilno preseljenje bilo dramatično.
8 Za svaku osobu je to bilo dramatično. Svaka pojedina osoba koja se morala seliti
9 na neko drugo mjesto, za nju je to itekako dramatična promjena u životu. Ja se s
10 time slažem.

11 P: Ta promjena je dramatična i sa stanovišta broja onih koji su izašli.
12 To sam htio da Vam kažem. No, pitaću Vas dalje. U predmetu *Milošević*, tako da
13 kažem, zahvatili ste i 26 opština u Federaciji. Dakle, ne cjelokupnu Federaciju,
14 nego samo 26. I kada se sada uporede podaci za ukupno stanovništvo, promjena u
15 nacionalnoj strukturi stanovništva u Republici Srpskoj i dijelu Federacije koju
16 ste izučavali, u procentima izgleda ovako. Po Vama, u Republici Srpskoj na štetu
17 muslimanskog stanovništva ta promjena ide do -95%, a u Federaciji, na štetu Srba
18 do -88%.

19 Da li se sjećate ovog odnosa i procenta o kome ste govorili u predmetu
20 *Slobodana Miloševića*?

21 O: Iako se ne sjećam točnih brojki, ne iznenađuje me ovo što ste rekli.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ja sam upravo to i sama rekla prije nekoliko minuta. To je priroda onoga što se
2 događa u zemlji poput Bosne i Hercegovine kada je država podijeljena u dva
3 dijela. Jedan dio je Republika Srpska, a drugi dio Federacija. Ljudi su se
4 selili. Srbi iz Federalnog dijela odlazili su u Republiku Srpsku. Nesrbi iz
5 Republike Srpske, uglavnom Muslimani, iseljavali su se u Federaciju. Da, to se
6 događalo. Ako gledate promjenu u etničkom sastavu u zemlji u cijelosti, te su
7 promjene relativno male za cijelu zemlju. Međutim, kada se pogleda na nižoj
8 razini i pogledaju se promjene u odnosu na političke entitete, onda su promjene
9 goleme. Ono što se događalo u RS-u je obrnuto od onoga što se događalo u
10 Federaciji. Bilo je jako puno preseljenja i to se događalo tokom rata. Došlo je
11 do velikog kretanja stanovništva. Dejtonske linije su podijelile zemlju po
12 nacionalnim granicama. Eto, to se dogodilo.

13 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Gospođo Tabeau, da biste omogućili
14 gospodinu Cvijetiću da postavi sva pitanja u roku, molim Vas da mu dajete kraće
15 odgovore.

16 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Hvala.

17 G. CVIJETIĆ: Vi ste načeli moje sledeće pitanje. Dakle, složićete se sa
18 mnom da Bosna i Hercegovina ima jedan korpus svog stanovništva koje smo, evo,
19 podijelili po nacionalnim skupinama. I da iselenje /sic/ jedne nacionalne
20 skupine ili određenog njenog dijela i preselenje /sic/ u drugi dio, recimo iz
21 Republike Srpske - znači Muslimana iz Republike Srpske u Federaciju -

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stvara dvostruku matematiku. Povećava se procenat učešća Srba u Republici
2 Srpskoj u ukupnom broju stanovnika u Republici Srpskoj, a povećava se
3 procentualno učešće Muslimana u Federaciji u odnosu na ukupno stanovništvo
4 Federacije.

5 Složićete se sa mnom da ovdje imamo princip spojenih posuda. Ako je
6 jednog dijela stanovništva manje u Republici Srpskoj, ono se reflektuje u
7 njegovom povećanom broju u Federaciji. Da li sam u pravu?

8 O: Da, ugrubo, da. Također ima komponente novopridošlih osoba, ljudi
9 dakle. To ovisi o tome ko se useljavao, a ne samo ko se iseljavao. Ali ugrubo
10 govoreći, da. Sistem tako funkcioniра.

11 P: Mislim da se sad u poslednjoj ovoj liniji dobro slažemo jer Vi
12 anticipirate sva moja pitanja. Naime, Republika Bosna i Hercegovina, unutar
13 svojih granica nema neke rezervne Muslimane, rezervne Srbe ili rezervne Hrvate.
14 I ovaj princip spojenih posuda funkcioniše.

15 A da li biste do ovakvog omjera, koji je skoro približan, došli ako
16 biste u matematiku uključili i Srbe koji su iz Hrvatske ušli na teritoriju
17 Republike Srpske?

18 O: Bilo je i Srba iz Hrvatske koji su se doselili u Bosnu. To je tačno.
19 Ta brojka nije veoma visoka, koliko se ja sjećam. Mislim da se radi o 25.000
20 Srba iz Hrvatske koji su se prijavili do godine 2000. I to je zabilježeno u
21 Vladinom sistemu registracije prognanika i izbjeglica. Dakle, 25.000
22 novopridošlih Srba iz Hrvatske u usporedbi sa ukupnom populacijom, a na kraju
23 rata UN je procijenio da je ukupna populacija bila 3.5 miliona, mislim da je to
24 veoma mala brojka. I mislim, to ne bi imalo veliki utjecaj na etnički sastav,
25 osim ako se nisu svih njih 25.000 preselili u jednu općinu. Ja ne mislim da je

26

27

28

29

30

1 to važan faktor koji bi doprinio povećanju postotka Srba u stanovništvu u
2 različitim općinama u Republici Srpskoj nakon rata.

3 P: Sistem uzorka koji ste koristili u predmetu *Slobodan Milošević* kada
4 ste odabrali sedam opština, po podacima pokriva oko 212.000 Muslimana ili 12% od
5 njihovog ukupnog broja u 109 opština, a bilo ih je oko 1.905.000.

6 Mene interesuje da li ovaj uzorak može biti dovoljno reprezentativan i
7 to u odabраниh sedam opština da se izvlače generalni demografski zaključci za
8 cijelu Bosnu i Hercegovinu?

9 O: Mislim da je ovaj koncept uzorka nešto što meni nije potpuno jasno.
10 Radi se o sedam općina, cijelih općina. S jedne strane imamo podatke iz popisa
11 stanovništva 1991., s druge strane imamo registre birača koji su bili uparivani.
12 Ja mogu govoriti o tih sedam općina. Ja sam dostavila odvojeno statistiku za
13 sedam općina, 47 općina i za Bosnu u cjelini. Nemamo uzorak za Bosnu. Za Bosnu
14 imamo cjelokupnu statistiku.

15 P: Govorili ste o izbjeglicama, odnosno Vi ste ih... njihov broj ste
16 utvrđivali na osnovu broja prijavljenih birača u inostranstvu. I Vi ste ih tako
17 i nazvali, da su to birači koji su se prijavili da glasaju u inostranstvu. U tom
18 ukupnom broju su i građani Bosne i Hercegovine koji se tamo nalaze od prije rata
19 iz kategorije tzv. ekonomske emigracije. Svima ste dali status izbjeglica. I
20 proračunali ste da bi njihovo uvrštavanje u statistiku, po Vama, nosilo

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tolerantnu statističku grešku - Vi me ispravite - od nekih 4.6%.

2 Pa moje je pitanje: Koliki je inače procenat tolerantne greške u
3 statistici sa kojom možemo da računamo?

4 O: Mi obično, kada govorimo u statistici o zaključcima da se margina
5 greške od 5% smatra nečim što se može tolerirati. I niže, naravno - 1, 3, 4.
6 Dakle, to bi bio prag do kojeg je neka greška, nešto što se može tolerirati.

7 O: Da. Onda vidimo da je taj prag otišao i iskorišten samo na ovu grešku
8 kod svrstavanja ljudi koji se već nalaze u inostranstvu u kategoriju izbjeglica.
9 Ako se tome doda greška koju nose Jugosloveni, u matematici, uticaj iseljenih
10 150.000 Srba iz Sarajeva u Republiku Srpsku, broj onih koji su došli iz
11 Hrvatske... greške u matičnim brojevima, greške i pristrasnosti u izvorima
12 podataka na koje sam Vam na primjeru Sarajeva i pokazao - posebno u oblasti
13 žrtava i nestalih - i greške u obračunu početnog i osnovnog podatka, o broju
14 lica starijih, punoljetnih, odnosno rođenih prije 1980. godine, a to sam Vam
15 dužan da pokažem i demonstriramo na jednoj tabeli ako budemo imao vremena, onda
16 ukupan zbir ovih grešaka multiplicira taj Vaš prag. I dolazimo do pozamašnog
17 procenta greške.

18 Slažete li se sa mnom?

19 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Mislim da se ne bi od svjedokinje
20 trebalo tražiti da odgovori na to pitanje. Očito da se radi da je ovo prvi
21 element u završnoj riječi gospodina Cvijetića o ovome dokaznome materijalu, ali
22 mislim da to nije opravdano kao pitanje za svjedokinju.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, ako nije, ja se slažem s Vama, biće relevantno
2 za naše demografe koji će se baviti s tim pitanjem.

3 P: Gospođu Tabeau, slažete li se sa mnom da na promjene etničke
4 strukture, trendove u razmješčaju i ukupnim populacionim potencijalima pojedinih
5 etničkih grupa u Bosni i Hercegovini, djeluju u dužem istorijskom periodu mnogi
6 prirodni i društveni faktori. Da li se slažete sa mnom?

7 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Prigovor, časni Sude. Ako se ponovno
8 vraćamo na ovo područje faktora koji utječu na potencijale pojedinačnih etničkih
9 skupina, ja ne razumijem sasvim točno kako je to relevantno za pitanje kretanja
10 stanovništva i brojeve umrlih.

11 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodin Cvijetić ima još pet minuta na
12 raspolaganju i ako on želi te minute iskoristiti na takav način, onda je to
13 njegova odluka.

14 GĐA SVEDOK: [simultani prevod] Mogu li odgovoriti? U razvoju
15 stanovništva postoje prirodni faktori, dakle broj rođenja, broj umrlih,
16 migracije i određeni broj socio-ekonomskih faktora. Prosperitet, sigurnost,
17 politička sigurnost, sve to utječe na to kako će se razvijati neko stanovništvo.
18 Ja u svojim izvještajima govorim o jednom vrlo konkretnom razdoblju, odnosno o
19 ratnom vremenu. I moramo se pri tom složiti s time da su u ratnom razdoblju na
20 snazi izvanredne okolnosti koje sa sobom donese određene demografske posljedice.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Iako se ja nisam bavila demografskim fenomenima poput migracije i smrti u vezi
2 sa ratom, ja moram naglasiti da je upravo ratno razdoblje, u ratnom razdoblju
3 rat taj koji je ključni uzrok svega što se dogodilo. To je sve što mogu reći.

4 G. CVIJETIĆ:

5 P: Da li je rezultat demografskih pomjeranja u okviru Bosne i
6 Hercegovine doveo do etničke, teritorijalne homogenizacije i da li je etnička
7 karta Bosne i Hercegovine sada uprošćenija?

8 O: Ne znam tačno što želite reći "homogenija slika". U svakom političkom
9 entitetu, da, vjerojatno. Srbi žive uglavnom u Republici Srpskoj, a Hrvati i
10 Bošnjaci u Federaciji. I svaka skupina je dominantna u gotovo svakoj općini. No,
11 ja to ne bih nazvala "homogenizacijom" države. Ja mislim da se dogodilo upravo
12 suprotno.

13 P: Nisam govorio o državi. Govorio sam o etničkoj teritorijalnoj
14 homogenizaciji. A reći ću Vam... Da li su Vam poznati da na takvu etničku
15 homogenizaciju utiču politički faktori, ekonomski faktori, geografski, socio-
16 psihološki? Da li znate za ove faktore?

17 O: Ovo nije doista moje područje i nisam se time detaljno bavila. Mislim
18 da, s tim u vezi, jednostavno nemam mišljenje.

19 P: Da li je po Vama na odluku jednog dijela stanovništva Bosne i
20 Hercegovine da napusti uopšte Bosnu i Hercegovinu i nastani se u zemljama
21 Zapadne Evrope pa i preko okeana uticala liberalizacija ulaznih dozvola u te

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zemlje i šansa da na takav način riješe i svoje ekonomske probleme?

2 G. DI FAZIO: [simultani prevod] O kojem točno razdoblju sada govorimo?

3 Da li govorimo o 1970-ima kada su iz Jugoslavije odlazili gastarbajteri ili

4 govorimo o razdoblju nakon Dejtona? Ja uopće ne razumijem ovo pitanje.

5 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U svakom slučaju, došli smo do 12.06h.

6 Ovo je kraj ispitivanja gospodina Cvijetića. I sada ćemo imati pauzu.

7 Gospodine Di Fazio, kada se vratimo, imaćemo Vaše vrlo kratko dodatno
8 ispitivanje i pretpostavljam da ćemo krenuti s idućim svjedokom.

9 G. DI FAZIO: /prevod engleskog transkripta: "To je..."/

10 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Mi smo provjerili da možemo ovdje

11 zasjedati dulje danas u ovoj sudnici.

12 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, samo prije nego što završite jedan minut. Samo
13 jedan minut ću Vam oduzeti.

14 Da bih završio unakrsno ispitivanje gospođe Tabeau, meni treba jedna
15 sesija i moj je prijedlog da mi dozvolite tu sesiju ili prijedlog da dozvolite
16 Odbrani da gospođa Tabeau dođe i da mi dovršimo svoje unakrsno ispitivanje jel
17 /sic/ smatram da ovo vrijeme koje ste mi ostavili nije bilo dovoljno, a ispod je
18 znatno onog vremena koga smo ukupno tražili za... i ja i kolega Aco za
19 ispitivanje gospođe Tabeau. Dakle, u idućoj sesiji ću završiti ispitivanje
20 gospođe Tabeau. Imam par praktičnih primjera koji će Vam ilustrovati značaj
21 svega onoga što sam sada rekao sa gospođom Tabeau. Pa ako ste napravili ustupak
22 Tužilaštvu da u dva dana...

23 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine Cvijetić, Vijeće je već

24 odlučilo po ovom pitanju i ja nemam namjeru da to sada ponovo pokrećemo.

25

26

27

28

29

30

1 Sada ćemo prekinuti s radom.

2 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

3 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Oprostite, prije nego što prekinemo s
4 radom, ja sam obraćajući se gospodinu Di Faziu rekao da će dodatno ispitivanje
5 biti vrlo kratko. Imate li uopće pitanja u dodatnom ispitivanju?

6 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Uopće nemam pitanja.

7 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu. Zahvaljujemo gospođi Tabeau na
8 pomoći i ona se može sada povući.

9 GĐA SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/

10 [Gđa svedok se povlači]

11 ... Početak pauze u 12.08h

12 ... Sednica nastavljena u 12.31h

13 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

14 Izvolite sjesti.

15 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Je li tužitelj spreman za svojeg idućeg
16 svjedoka?

17 G. DI FAZIO: [simultani prevod] Časni Sude, molim Vas dopustite mi da
18 nešto kažem vezano uz prethodnog svjedoka prije nego što krenemo dalje. Želio
19 bih formalno pročitati u zapisnik brojeve dokaza koje bi, za čije uvrštavanje
20 tražimo u spis.

21 Prvo, po 65ter 10397. To je izvještaj IDP. Idući je izvještaj
22 pripremljen za predmet *Milošević*. To je 10398, kao i *addendum* u tom izvještaju
23 koji nosi broj 10399. Postoje i neke ispravke u tom *addendumu*. To je 10399.1.
24 Izvještaj o žrtvama rata. To je 10400, *corrigendum* koji je pripremljen prije
25 ljetne pauze. To je 10400.01. Sažetak glavnih nalaza iz izvještaja nosi broj
26 10400.02 i to je sve.

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu. Molim Vas, možete li mi reći da
2 li ovime formalno tražite uvrštavanje u spis tih dokumenata?

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] Da.

4 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu. Uvrštava se u spis.

5 Izvolite, gospodine Krgović.

6 G. KRGOVIĆ: Časni Sude, mi imamo isti onaj prigovor koji smo... Ne,
7 časni Sude, pre usvajanja ovog izveštaja u spis, Odbrana hoće da istakne
8 formalni prigovor na uvođenje ovih dokaza u spis. Smatramo, da obzirom na
9 poziciju koju tužilac, koju ekspert Ewa Tabeau ima da je radnik tužioca, da ovaj
10 izveštaj ne ispunjava uslove da bude uvršten kao nezavisni ekspertski izveštaj u
11 spis.

12 G. CVIJETIĆ: A ja u ime tima Odbrane gospodina Stanišića predlažem da
13 Sud u cijelosti odbaci ovaj izvještaj ili da mu da malu dokaznu vrijednost zbog
14 svih nedostataka na koje smo u ovom dijelu vremena koje smo imali stigli da
15 ukažemo.

16 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala. Mi znamo što je opći stav
17 odvjetnika Obrane i primili smo to k znanju i to je sada u zapisniku.

18 SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, 10397 po 65ter postaće dokaz
19 P1626. 10398 po 65ter postaće P1627. 10399 po 65ter postaće P1628. 10399.1 po
20 65ter postaće P1629. 10400 po 65ter postaće P1630, 10400.01 po 65ter postaće
21 P1631 i 10400.02 po 65ter postaće P1632.

22 SUDIJA HALL: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."

23 "Izvolite, gospođo Korner."/

24 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, prije no što uđe svjedok
25
26
27
28
29
30

1 željela bih nešto reći o svjedočenju svjedoka Ewana Browna.

2 Gospodin Brown, trenutačno radi kao vlastiti uposlenik. On je dobio
3 tromjesečni posao na jednom udaljenom mjestu i mislim da je počeo raditi prije
4 nekoliko tjedana.

5 I on nama čini uslugu time što je pristao na to da dođe ovamo na tjedan
6 dana svjedočiti, što znači za njega gubitak zarade od tjedan dana. Ogdoda
7 njegovog unakrsnog ispitivanja za njega znači da on mora ponovno putovati i pri
8 tom prevaliti vrlo veliki put, što su dodatni troškovi i za Sud, da bi svjedočio
9 nekih četiri sata i ponovno se vratio na mjesto sa kojeg će stići. I zato smo mi
10 odlučili da bi bilo mnogo razumnije da se njegov iskaz dâ u cijelosti - i glavni
11 dio iskaza i unakrsno ispitivanje.

12 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da, gospođo Korner. Nas je na to
13 podsjetio i gospodin Hannis. I mi smo ponovno razmotrili ovo pitanje. I zato smo
14 odlučili, utoliko više što se s time slaže i Obrana, da bi bilo razumnije
15 iskoristiti vrijeme s ovim svjedokom na način da se njegovo glavno i unakrsno
16 ispitivanje odgodi do januara.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Mislim da će to biti odmah onog prvog tjedna nakon pauze, odnosno 10.

2 GĐA KORNER: [simultani prevod] Da. To je tjedan kada ćemo ponovno početi
3 raditi. Možemo li se vratiti na pitanje rasporeda nakon što bude završilo
4 izvođenje dokaza Tužitelja. Najvjerojatnije ćemo izvođenje naših dokaza završiti
5 u novembru, no mislim da bi bilo od koristi svim stranama u postupku ako bi se
6 raspored rada i nakon tog trenutka razradio.

7 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Pa s tim u vezi, gospođo Korner, mi smo
8 shvatili da je gospodin Hannis rekao kako prebacivanje ovog svjedoka na njegovo
9 svjedočenje na januar neće predstavljati nikakve probleme u izvođenju Vaših
10 dokaza.

11 GĐA KORNER: [simultani prevod] Da, apsolutno, časni Sude. Mi ćemo
12 svakako ispuniti drugim svjedocima to vrijeme. Što se tiče sadašnjeg, ovog
13 svjedoka tiče, koji će tek nastupiti, mi ćemo urediti njegovo putovanje natrag.

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Samo on mora sa svojim svjedočenjem završiti sutra.

2 SUDIJA HALL: /prevod engleskog transkripta: "Hvala."/

3 [Svedok je ušao u sudnicu]

4 G. KRGOVIĆ: Časni Sude, ja imam jedno, ako mi dozvolite, jedno kratko,
5 preliminarno pitanje, a vezano je za ovog svedoka koji upravo sada svedoči. On,
6 kol'ko sam ja vidio iz liste dokumenata koja je predviđena za ovog svedoka, na
7 listi Tužioca, postoji 10 dokumenata koji nisu na 65ter listi, od kojih neki od
8 njih nisu pre toga bili obelodanjeni Odbrani.

9 GĐA KORNER: /prevod engleskog transkripta: "Mislim da svedok treba da
10 ostane van sudnice."/

11 G. KRGOVIĆ: [simultani prevod] Moliću da se svjedoka odvede iz sudnice
12 na trenutak.

13 [Svedok se povlači]

14 G. KRGOVIĆ: [na B/H/S-u] Znači, to su dokumenti... Mi smo već i jedan
15 nas je preko pravnog savetnika, obavestio i tužioc /sic/ i poslali smo listu tih
16 dokumenata koji su. Tako da je, Odbrana smatra da imajući u vidu promenu
17 rasporeda ovog svedoka koji kasni, imajući i sve okolnosti koje su dovele do
18 ovog svjedočenja, da ova dokumenta Tužilaštvu ne bi moglo da koristi u svom
19 glavnom ispitivanju, niti da ih traži kao da ih uvede u dokazni spis. Imajući u
20 vidu pri tom da nema formalnog zahteva za njihovo dodavanje na listu, a niti da
21 ih koristi u glavnom ispitivanju i da na mala vrata kroz zapisnik njihov sadržaj
22 uvede u spis. To je predlog Odbrane.

23 GĐA KORNER: [simultani prevod] Čini mi se da se postavlja pitanje tko
24 želi zapravo pokrenuti više prigovora u vezi sa ovim svjedokom. Gospođa Savić je
25 uputila elektronsku poruku da neki od dokumenata nisu navedeni na popisu po
26 65ter. To je istina. Neki od tih dokumenata služioće tek da se osvježi pamćenje

27

28

29

30

1 svjedoku i mislim da se ti dokumenti neće niti nuditi na usvajanje.

2 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] A što je s objelodanjivanjem?

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] To su sve dokumenti koji su svjedoku
4 predočeni tijekom razgovora s Tužiteljstvom. Ja ne znam iz kojeg razloga neki od
5 dokumenata nisu objelodanjeni i ne znam zašto se to dogodilo. Međutim, mislim da
6 to nije išlo na štetu Obrane, jer svi ti dokumenti sadržani su u elektroničkom
7 sustavu. To su sve vrlo kratki dokumenti. Na njih je Obrana prije nekoliko dana
8 upozorena. Ako Obrana bude tvrdila da sve to ide na njihovu štetu, onda ću ja
9 moliti da se točno argumentira zašto.

10 Istina jest da dokumenti nisu formalno objelodanjeni, ali Obrana je u
11 njih imala uvid i mi nismo dobili niti formalni zahtjev za njihovo
12 objelodanjivanje.

13 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu. Vidjet ćemo kako će se stvari
14 razvijati.

15 GĐA KORNER: [simultani prevod] Rekla sam u elektroničkom sustavu.
16 Trebala sam reći u elektroničkom sustavu za vođenje suđenja.

17 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Zahvaljujem.

18 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

19 [Svedok je ušao u sudnicu]

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospodine, vjerujem da me čujete. Molim
2 Vas da glasno pročitate svečano izjavu.

3 SVEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa
4 osim istine.

5 SVEDOK: SLOBODAN AVLIJAŠ

6 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala. Izvolite sjesti.

7 SVEDOK: Hvala.

8 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Svečana izjava koju ste upravo iznijeli
9 može Vas dovesti u situaciju da budete optuženi za krivokletstvo ukoliko ne
10 budete govorili istinu.

11 Molim Vas da nam, odmah na početku, kažete svoje ime, datum rođenja i
12 što je Vaše zanimanje.

13 SVEDOK: Ja se zovem Slobodan Avlijaš, rođen 18.04.1945. u selu Rudnik
14 opštine Ilidža, grad Sarajevo. Po zanimanju sam bio diplomirani pravnik, sada
15 penzioner.

16 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Kažete da ste trenutačno umirovljeni. Da
17 li ste u mirovinu otišli kao odvjetnik ili ste radili nešto drugo?

18 SVEDOK: Ja nisam nikad bio odvjetnik. Ja sam radio poslove diplomiranog
19 pravnika u pravosuđu i zadnje dvije godine radio sam u Centru bezbjednosti, ali
20 sam radio neke sasvim druge poslove. Radio sam kao član Komisije za traženje
21 nestalih ispred Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske gdje sam
22 izabran 1999. A prije toga sam radio na poslovima obrazovanja na tranzicionim
23 kursovima radnika unutrašnjih poslova, što se tiče poslova u organima

24

25

26

27

28

29

30

1 unutrašnjih poslova. A ono prije sam radio poslove pravosuđa.

2 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala. Šta ste po nacionalnosti
3 gospodine?

4 SVEDOK: Srbin. Srbin.

5 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala. Jeste li već svjedočili bilo pred
6 ovim Sudom ili pred nekim drugim sudom u bilo kojoj od zemalja koje su izašle iz
7 bivše Jugoslavije?

8 SVEDOK: Da. Sudio sam pred... svjedočio sam pred Državnim sudom Bosne i
9 Hercegovine u predmetu *Momčilo Mandić* i u predmetu *Lalović Radoje i Škiljević*
10 "*Soniboj*".

11 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U ovom predmetu pozvani ste da
12 svjedočite kao svjedok Tužiteljstva. Procedura koja je uobičajena na sudovima,
13 prema toj proceduri počćeće ispitivati ona strana u postupku koja Vas je pozvala
14 kao svog svjedoka. Nakon toga će uslijediti unakrsno ispitivanje, a potom
15 tužitelj ima pravo na dodatno ispitivanje. U tom trenutku, a možda i prije toga,
16 pitanja mogu postavljati i suci.

17 Tužitelj je najavio da će mu za glavno ispitivanje biti potrebno tri
18 sata, a odvjatnici svakog od optuženih, odnosno odvjatnik prvog optuženog
19 zatražio je tri sata, a odvjatnik drugog optuženog dva sata za unakrsno
20 ispitivanje. Dakle, sve zajedno, to bi trebalo značiti da će Vas iskaz trajati
21 osam sati.

22 Međutim, Sud ne može zasjedati bez prekida i svakih 90 minuta mora se
23 napraviti pauza iz tehničkih razloga zato što se mora promijeniti traka kojom se
24 snima postupak. A to omogućava kratki prekid u radu i odvjatnicima i svima

25

26

27

28

29

30

1 drugima koji ovdje rade. Naravno, ako Vam u bilo kojem trenutku bude potrebna
2 pauza, Vama osobno, mi ćemo Vam svakako izaći u susret.

3 Vi započinjete sa svojim iskazom na trećoj sjednici našeg uobičajenog
4 radnog dana. Prekinut ćemo s radom u 13.45h, nastaviti u 14.30h, i prekinuti
5 danas s radom u 16.00 sati, a Vaš iskaz će se nastaviti sutra u 9.00 sati
6 ujutro. Izvolite.

7 GĐA KORNER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

8 Ispituje gđa Korner:

9 [Gđa tužilac ispituje putem prevodioca]

10 P: Gospodine Avlijaš, možemo li ukratko proći kroz sve korake poduzete
11 prije no što ste došli ovamo? Vi ste prvo razgovarali s Tužiteljstvom 11.
12 decembra 1997. godine, a tema se gotovo u potpunosti ticala inspekcije koju ste
13 Vi proveli logora, odnosno zatočeničkih centara, u oktobru 1992. Da li je to
14 tačno?

15 O: Časni Sude, tačno je, samo što mislim da se ne radi o "inspekciji",
16 već snimanu situacije. Da je bila "inspekcija", onda bi bio u funkciji nekog
17 nadzora.

18 P: U redu. Vi ste Tužiteljstvu tom prilikom dali kopije nekih dokumenata
19 koji su bili u Vašem posjedu. Je li to tačno?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Tačno.

2 P: Potom je Tužiteljstvo ponovno s Vama vodilo razgovor 13. augusta
3 2006. godine. Taj razgovor je sniman na audio-traku i s Vama se razgovaralo kao
4 s potencijalnim svjedokom, a ne kao s osumnjičenim. Da li je to također tačno?

5 O: Tačno.

6 P: Kao što ste već rekli Sudu, svjedočili ste za Momčila Mandića na
7 suđenju pred sudom u Bosni i Vaš iskaz ste dali 2007. godine. A iskaz ste dali i
8 u decembru 2009. godine za gospodina Lalovića kao i za gospodina čije je ime
9 "Soniboj", i to također pri državnom sudu. Je li tako?

10 O: Tačno je.

11 P: Kao što znamo, gospodin Mandić je oslobođen po optužbama za ratne
12 zločine, a gospodin Lalović i ovaj drugi gospodin su osuđeni. Tužitelj je s Vama
13 vodio razgovor i u predmetu protiv gospodina Lalovića. Moram naglasiti da je
14 riječ, pri tom, o tužitelju u Bosni i Hercegovini. Da li je to također tačno?

15 O: Tačno je sve što ste naveli, samo uz jednu napomenu da je Lalović i
16 Škiljević nepravosnažno osuđeni i još nije gotova presuda.

17 P: U redu. Odnosno time želite reći da sada traje žalbeni postupak u
18 vezi sa tim osudama?

19 O: Da.

20 P: I konačno, mislim da ste se sastali sa oba odvjetnika Obrane u ovom
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 predmetu, i s gospodinom Krgovićem, i s gospodinom Cvijetićem u ponedjeljak i
2 utorak ovog tjedna.

3 Je li točno da trenutačno živite u Bijeljini?

4 O: Da.

5 P: Koliko dugo već tamo živite?

6 O: Od 1. januara 1993. godine kad sam prešao s kancelarijom Ministarstva
7 pravde u Bijeljinu.

8 P: I mogu li Vas još pitati sljedeće: jeste li pratili iskaze bilo kojeg
9 drugog svjedoka, osobito gospodina Mandića, koji su svoje iskaze dali u ovom
10 predmetu? Jeste li ih pratili?

11 O: Suđenje gospodinu Stanišiću i gospodinu Župljaninu nisam uopšte
12 pratio, ali sam pratio suđenje, ovaj... Mandića u predmetu... gospodina
13 Karadžića.

14 P: U redu. Znam da imamo malo vremena jer se Vi želite što prije vratiti
15 kući, no željela bih reći nekoliko riječi o Vašem profesionalnom putu o čemu ste
16 razgovarali s Tužiteljstvom. Mislim da je točno reći da ste u augustu 1974.
17 imenovani za sekretara Okružnog zatvora u Sarajevu gdje ste ostali do septembra
18 1978. Nakon toga ste postali predsjednik Općinskog suda u Hadžićima.

19 O: Za prekršaje.

20 P: Nakon toga, odnosno do 1986. jer ste imali dva mandata, imenovani ste
21 za zamjenika međuopćinskog okružnog tužiteljstva i jeste li na tom položaju
22 ostali do 1992?

23 O: Ispravka. Ja sam imenovan - ovdje vjerovatno nije poznata... taj
24
25
26
27
28
29
30

1 organ - u zapadnom dijelu. Bio sam zamjenik međuopćinskog pravobranioca
2 samoupravljanja. To je u to vrijeme bio društveni organ koji se bavio o zaštiti
3 prava radnika i društvene svojine, za 10 opština koje nisu pripadali užem jezgru
4 grada Sarajeva.

5 P: Da dođemo odmah do izbijanja sukoba u aprilu 1992. U to vrijeme jeste
6 li radili?

7 O: U to vrijeme, upravo 1989. godine, donesen je Zakon o preduzećima te
8 je automatski stavljen van snage Zakon o udruženom radu koji je tretirao poslove
9 koje sam ja obavljao, a to je ovog... organa društvenog pravobranioca
10 samoupravljanja. I ja sam ostao sâm u kancelariji. Ostali su otišli, tražili
11 posao i faktički bio sam na raspolaganju. Ostô sam bez posla i čekam... U
12 to...tom trenutku su i počela ratna dejstva... Jer se ukidao taj državni organ.

13 P: Da li je u nekom trenutku tokom mjeseca maja došlo do toga da ste Vi
14 slučajno naišli na gospodina Lalovića koji je bio zajedno sa kolegom Mandićem?

15 O: Da. Toga dana sam se ja vraćao sa Pala zaobilaznim putem preko
16 Tvrdimića i naišao sam pored zgrade bivšeg Kazneno-popravnog doma poluotvorenog
17 tipa Kula i vidio sam vozilo mog prijatelja i susjeda, i radnog, bivšeg radnog
18 kolege Lalović Radoja, zvanog Ratka i svratio sam iz znatiželje da vidim 'oće li
19 ići kući. Tada sam sreo gospodina Momčila Mandića i njega i saznao da je on
20 izabran za ministra pravde i da treba da se formira Ministarstvo pravde gdje su
21 i mene ponudili bi' li se uključio što sam ja jedva dočekao da bi izbjegao
22 mobilizaciju. Jer sam se čitav april i maj, na određeni način, skrivao na
23 Ilidži.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A ko Vam je rekao da ćete biti imenovani na mjesto ministra pravde?

2 O: Mislim da pitanje nije dobro. Niko mi nije rekao da ću ja biti mi...
3 niti sam ja kad bio ministar. Mene su zvali da se priključim i da radimo na
4 organizaciji, da se formira Ministarstvo pravde. Sem Momčila Mandića, više nikog
5 nije ni bilo u Ministarstvu koga je na... od... tada, bar po njihovom kazivanju,
6 kasnije se ispostavilo da je tačno, imenovalo Predsjedništvo koje je mijenjalo
7 Skupštinu, za Ministra pravde. I on je tada našao Ratka Lalovića u njegovoj
8 vikendici na tom području. I sišli su na Kulu i to je bio prvi kontakt da se
9 krene u skupljanje kadrova, traženje kadrova, da bi se formiralo pravosuđe i
10 redovni sudovi, i tužilaštva, i ostalo šta treba. Tako nije bilo govora uopšte o
11 ni o kakvoj funkciji, ni o čem', već samo da... o poslu, na formiranju
12 pravosuđa.

13 P: Da. Oprostite. Vjerojatno je došlo do greške u prevodu. Neko je krivo
14 Vas čuo. Ja nisam ni pitala da li ćete biti imenovani za ministra nego na mjesto
15 u Ministarstvu. Ali u svakom slučaju, recite tko Vam je rekao da Vas žele da
16 radite u Ministarstvu. Evo, naglašavam, u Ministarstvu. Da li je to bio gospodin
17 Mandić ili gospodin Lalović?

18 O: Pa... Ja sam njih zatekao u jednoj kancelariji i Ratko je rekao
19 Momčilu, kaže: "Evo nam upravo čovjeka koji nam može pomoći! Da se priključi
20 nama da radimo taj posao..." I onda su mene pitali, i jedan i drugi bili. "Kako
21 da ne!" I onda: "Koga znaš? Koga možemo naći? Koga ćemo još angažovati?" U tom
22 pravcu je tekla diskusija i tako je to krenulo. I to je bilo prije kraja... ne
23 znam tačno. Onda sam ja kasnije otišao na Ilidžu. I tek krajem maja sam se ja
24 priključio u... u... na... na te poslove.

25 P: Da. U redu. Zamoliću Vas, gospodine Avlijašu, da na moja pitanja
26 odgovarate što je moguće sažetije. Ako budem trebala dodatne informacije,
27 zamoliću da mi ih date. Hvala.

28
29
30

1 O: Hvala, nastojaću.

2 P: Vidimo da se u nekim dokumentima o Vama govori, tokom 1992., kao o
3 zamjeniku ministra pravosuđa. Da li ste tokom 1992. godine u bilo kom trenutku
4 bili i formalno imenovani na mjesto zamjenika ministra pravde?

5 O: Ne. Za mjesto zamjenika ministra pravde izabran je odmah u startu
6 Nenad Radović i on je tu funkciju i obavljao. I jedini je bio zamjenik, i jedini
7 bio izabran poslije Momčila Mandića. A... ako dozvolite, iz spisa se vidi. Ja
8 sam prvi put postavljen za pomoćnika ministra u novembru, početak novembra 1993.
9 godine.

10 P: Dobro. Da vidimo možemo li utvrditi od kojeg datuma jeste tamo
11 radili. Imali ste priliku, čini mi se, da pročitate jedan svežanj dokumenata
12 koji su u posjedu Tužilaštva. U jednom od tih dokumenata, a radi se o
13 presretnutom razgovoru između gospodina Kovača i gospodina Mandića 26. maja...
14 Samo želim reći da me ne zanima sadržaj tog razgovora osim sljedećeg. Vi se
15 spominjete, mislim da ste to čuli ili vidjeli...

16 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, ja to neću ni stavljati na
17 ekran. To nije na našem 65ter spisku, a jedino što nas zanima je datum.

18 P: Mandić tu kaže Kovaču... Obrani samo da kažem, to je na drugoj
19 stranici tog presretnutog razgovora. Kaže mu da ste Vi već počeli da radite s
20 njim. To je 26. maja, gospodine. Da li se taj datum poklapa sa Vašim sjećanjima
21 na to kada ste počeli da surađujete sa gospodinom Mandićem ili Ministarstvom
22 pravde?

23 O: Kol'ko se ja sjećam, presretnuti razgovor je bio u junu mjesecu, ja
24
25
26
27
28
29
30

1 mislim. A ja sam krajem maja došao na Kulu.

2 O: Dobro. U redu. Mislim da to nije u svakom slučaju previše bitno.

3 Krajem maja Vi ste već radili. Da li je to tačno?

4 O: Jeste. Tačno. Došao sam negdje 26. ili 28. maja. Ne sjećam se tačno.

5 P: Rekli ste da ste u Kulu došli krajem maja. Zbog čega ste išli u Kulu?
6 U stvari, kao prvo, da se vratim nazad. Šta je Kula uopće bila u to vrijeme
7 krajem maja 1992?

8 O: Kula je bila napušteni Kazneno-popravni dom poluotvorenog tipa koji
9 je početkom ratnih dejstava zaposjednut od strane Teritorijalnih jedinica, čini
10 mi se, Kasindolskog bataljona ili odreda. Ne znam kako se zvao. Znam, kad smo mi
11 došli, da je u tu bila smještena stanica policije, da su bile smještene neke
12 vojne formacije. Bilo je tenkova u krugu. Da je u jednom dijelu zgrade bilo i
13 izbjeglica. Eto, to... otprilike... To je to bilo. Mi kad smo došli nismo imali
14 ni prostorija za rad.

15 P: Kažete da je unutra bila i policijska stanica. Koja policijska
16 stanica?

17 O: Ja ne znam kako je to bilo organizovano. Bojim se da l' ću dat' tačan
18 odgovor. Stanica policije, čini mi se, Novi Grad. I da li je je...jedan dio
19 stanice policije Ilidža. Ne znam sigurno, samo sam... je bila policije i znam da
20 je bio rukovodilac. Ako treba odgovor... ko su bili rukovodioci i gdje im je
21 bila kancelarija. U upravi bivšeg KP Doma je sjedio načelnik Tepavićević Milenko
22 i komand...komandir Vujičić Radenko ili Vukojčić... Vujičić ja mislim da se
23 zove. Na ulazu u krug KP Doma sjedio je policajac i on je upuštao unutra.

24 O: Moje sljedeće pitanje je upravo bilo to. Policija je bila zadužena za
25
26
27
28
29
30

1 obezbeđenje u toj fazi. Je li tako?

2 P: Pa i za obezbeđenje jer u ovu zgradu se nije moglo ući bez
3 saglasnosti... dok ne prođeš proceduru kod dežurnog na ulazu, a unutra bili su i
4 policajci i obezbeđenje. Verovatno su obezbeđivali unutra šta je trebalo.

5 P: Zamoliću da sada pogledate - samo nakratko - jedan dokument 1D00-164,
6 iza razdjelnika 2.

7 O: Gdje ću ja to vidjeti? Ja ne vidim ništa. Aha. Evo... na engleskom...

8 P: Pojaviće se na ekranu.

9 Ova odluka - i zamoliću da pogledamo drugu stranicu u obje verzije...

10 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim drugu stranicu i na B/H/S-u.

11 Hvala.

12 P: Ta je odluka, čini se, donesena 1. maja od strane Predsjedništva,
13 prije nego što ste Vi nastupili na dužnost. Ali mislim da ste upoznati sa ovom
14 odlukom. Jesam li u pravu?

15 O: Pa, apsolutno. Kako bi... Jeste, to je bio dio mog posla. Kasnije je
16 bio samo /nerazgovetno/. Upoznat sam bio s tim propisom.

17 P: Molim sada da ponovo pogledamo prvu stranicu u obje verzije. Riječ je
18 o odluci o osnivanju kazneno-popravnih institucija na teritoriji Srpske
19 Republike. I u osnovi, bavi se osnivanjem takvih institucija. Pod članom 5
20 stoji:

21 "Dosadašnji radnici KPO vršiće obezbeđenje tih organizacija u čemu će
22 im, po potrebi, pomoć pružati radnici milicije, MUP-a."

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li se tu radi o nečem što se i ranije događalo i prije sukoba u
2 aprilu ili je to bilo nešto novo, to što je policija pomagala u obezbeđenju?

3 O: Ništa nije novo. U principu, stoji da će se nastaviti poslovi
4 izvršenja krivičnih sankcija u skladu s važećim Zakonom o izvršenju krivičnih i
5 prekršajnih sankcija koji nisu bili u suprotnosti sa Ustavom Republike Srpske
6 Bosne i Hercegovine. U ovom članu ne treba to smatrati da će radnici policije
7 unutra u krugu raditi neke poslove obezbeđenja. I prije, za potrebe kazneno-
8 popravnih domova, kod masovnih pobuna, kod organizovanih bjegstava, a pogotovo
9 se mislilo najvjerovatnije - u... u... u odnosu na okruženje u ratnom sastavu,
10 da se zatraži pomoć policije ukoliko bi došlo, onaj... vanjskih napada na... na
11 kazneno-popravnju organizaciju i tako slično. A u principu, čitavo vrijeme od
12 1992. do 1997. dok sam ja radio, nikad radnici policije nisu radili poslove
13 izvršenja krivičnih sankcija.

14 P: U redu. Vas su u Kulu poslali. Koji je bio razlog zbog kojeg su Vas
15 poslali u Kulu?

16 O: Ne razumijem pitanje. Koji je bio razlog što su me poslali u Kulu?

17 P: Da.

18 P: Pa na Kuli je bilo sjed... Na Kuli je bilo sjedište Ministarstva
19 pravosuđa. Gospodin Mandić je sišao s Pala i kaže: "Sjedište... bio... Pravosuđe
20 će sjediti ovdje u prostorijama Kazneno-popravnog doma." To je jedini razlog
21 bio, a kasnije su nas pomjerali prema Palama, prema Jahorini, a ja kasnije otišô
22 u... u Bijeljину.

23 P: Da li je bilo zatvorenika? Da li je bilo zarobljenika, zatvorenika u
24 Kuli kada ste Vi tamo došli?

25

26

27

28

29

30

1 O: Mi smo juče raspravili o pojmu "zarobljenika" i "zatvorenika".
2 Zatvorenika, možda je bio samo jedan iz oblasti saobraćaja koji nije imao gdje
3 otići i nastavio je kao da radi i da izvršava kaznu. A zarobljenika je bilo. Mi
4 kad smo došli zatekli smo u dijelu gdje se izvršavala kazna zatvora, u
5 poluotvorenom tipu, ne zatekli smo već smo vidili, da je bila grupa zarobljenih
6 lica. Njih smo mogli vidjeti samo ujutru kad smo mi doručkovali u toj kuhinji.
7 Po izlasku našem, njih su dovodili da i oni su tu doručkovali. I onda su nam
8 rekli da se radi o zarobljenim licima kojima mi nismo imali nikakvog pristupa.

9 P: U redu. Da li biste nam mogli objasniti kakva je razlika, po Vama,
10 između zarobljenika i zatvorenika? Ali molim Vas, ukratko.

11 O: Zarobljeno lice je lice je koga je, ako je zarobljeno prilikom ratnih
12 dejstava i dovedeno, izolovano u određene prostorije, koje nema veze nikakve sa
13 radom organa pravosuđa. Zatvoreno lice je lice kojega je redovni sud pravosnažno
14 osudio, presuda postala pravosnažna i upućen je na uzdržavanje kazne. I treća
15 kategorija je "prитvoreno" lice, je lice koje je učinilo krivično djelo, koga
16 je... kome je sud na osnovu Zakona o krivičnom postupku odredio mjeru pritvora,
17 izolacije, do okončanja suđenja. To su te tri kategorije. Za ove druge
18 kategorije isključiva nadležnost je pravosudnih organa.

19 P: Dobro. Da bismo svi dobro razumjeli, zarobljenik, mi to zovemo ratni
20 zarobljenik je osoba koja je zarobljena za vrijeme ratnih dejstava. Je li tako?

21 O: Jeste. Da. Tako je i po Međunarodnom ratom pravu, ta definicija,
22 pa...

23 P: Na njih se odnose Ženevske konvencije. Je li tako?

24 O: Da.

25 P: Onda imate zatvorenika, kako ste rekli, dakle osoba koja je
26
27
28
29
30

1 pravosnažno osuđena, koja odslužuje svoju kaznu. I na koncu imamo osobe koja je
2 još pod istragom, koji je zadržan u pritvoru prije suđenja.

3 O: Da.

4 P: Dakle, kada ste stigli u Kulu, mislim da ste nam prije nekoliko
5 trenutaka rekli... Rekli ste da je netko odsluživao kaznu zbog nekog prometnog
6 prekršaja ili tako nešto, a da ste ove, da su bili neki zatvorenici koje ste
7 mogli vidjeti samo ujutro. Da li mislite tu da se radilo o ratnim zarobljenicima
8 ili o nekom drugom?

9 O: Prvo, ovo lice nije imalo gdje da ode i on je ostô sa nama da radio u
10 radionici, što je bio osuđen, neki Slavko. Jedini je on bio i ostô je mehaničar.
11 I više se nije ni tretirô ko osuđenik. A ova druga lica nisu bili zatvorenici
12 već zarobljenici... zarobljenici. Znači, to nisu lica koja su bila osuđena, već
13 kako smo malopre napomenuli, već lica koja su zarobljena, pretpostavljam,
14 prilikom... po ratnom... onaj... u toku ratnih dejstava.

15 P: Jeste li se ikada raspitivali o tome šta ti ljudi uopće tamo rade?

16 O: Pa... Normalno... Pitao sam ja normalno... ko i svak'... iz neke
17 znatiželje. Vidiš grupu ljudi tamo zarobljenih. "Šta je to?" Kaže: "To su lica
18 koja su zarobljena. Zabranjen je pristup svima ostalim, sem onima koji ih
19 obezbeđuju." I nije bilo tu komentara, niti se moglo prići. Njih se moglo samo
20 sa distance da vidimo i da ih vidimo ujutro kad idu na doručak.

21 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, samo da na zapisnik prigovorim. Ovaj objekat
22 nije u optužnici i ja ne vidim relevantnost ovakvom detaljnom bavljenju zbivanja
23 u objektu koji nije obuhvaćen optužnicom.

24 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, kasnije ćemo se baviti

25

26

27

28

29

30

1 onime što se dogodilo tim ljudima. To je ono što je relevantno kao i
2 kategorizacijama o kojima nam je svjedok govorio.

3 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Možete nastaviti.

4 GĐA KORNER: [simultani prevod] Hvala.

5 P: Gospodine, zamoliću da sada pogledate jedan dokument. To je treći u
6 registratoru, 65ter. Broj je 01434.

7 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da premotamo ovo što se vidi na
8 ekranu. Možemo li vidjeti prednju stranicu? Dakle, ne treba micati nego
9 promijeniti stranicu.

10 SUDIJA HARHOFF: /prevod engleskog transkripta: "Strana 1 u verziji na
11 B/H/S-u."/

12 GĐA KORNER: [simultani prevod]

13 P: Dakle, ovo je knjiga primopredaje dežurstva za KP Kula. Mislim da ste
14 imali priliku ovo već pregledati. Jesam li u pravu?

15 O: Da.

16 P: Tu se vidi, a mislim da možete i prokomentirati cijeli niz pitanja
17 ovdje, ali da li je ovo knjiga koju je policija u to vrijeme morala voditi i to
18 u periodu od 1. maja?

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim sljedeću stranicu u verziji na
20 engleskom, treća stranica na B/H/S-u.

21 P: Tu je zabilježeno ko je doveden u zatvor.

22 GĐA KORNER: [simultani prevod] Mislim da će nam za ovaj unos koji je
23 meni potreban da pređemo na sljedeću stranicu u verziji na B/H/S-u, datum 2.
24 maja.

25 P: Tu stoji da je dana 02.05.1992. godine, da su kriminalni inspektori
26 Vasković i /?Tuševljak/ Željko doveli, odveli sa iz SM Kula na Pale i onda
27 navodi se koje osobe.

28

29

30

1 Da li znate pod kojim su ovlastima ovi policijski inspektori odvodili
2 ljude iz Kule na Pale?

3 O: Ja ne mogu odgovoriti na ovo pitanje jer nisam bio radnik unutrašnjih
4 poslova i koji je njihov zadatak, zbog čega su odveli. Pretpostavljam radi
5 saslušavanja, ali ova sveska... Iz samog početka vidi se da se radi o... o
6 knjigi... knjizi, odnosno dnevniku dežure Stanice policije Kula, jer u samom
7 naslovu vidi se da se... da je stanica policije Kula. Ova sveska je izuzeta od
8 upravnika Kazneno-popravnog doma Škiljević "Soniboja" jer smo je mi našli
9 prilikom njihovog iseljavanja. Oni su kada su napuštali Kulu, krajem jula 1992.
10 godine, i zadržali smo je u našoj arhivi. Ono zadrž...zadržao je upravnik u
11 svojoj arhivi koja je pronađena prilikom pretresa radnika Haškog Tribunala ili
12 SFOR-a, ne znam tačno. I od njega je oduzeta.

13 P: Ja ću se vratiti na to kako ste Vi za to saznali, ali ono što
14 pokušavam izvući iz ovoga je sljedeće: ako su ti ljudi u zatvoru i ako su oni
15 pod nadležnošću nečijom, ko je taj koji mora ovlastiti da bi ih se moglo odvesti
16 iz tog zatvora? Ko mora izdati nalog ili naređenje?

17 O: Pa... Kad pogledamo uredbu i uputstvo sa radom zarobljenih lica iz
18 koje se vidi da komanda korpusa je najodgovornija. Kasnije sa rangom...
19 izvinjavam se... rangom ovlasti prema dole, najodgovornija za zarobljena lica.
20 Meni, iz naše prakse kasnije, poznato je da niko iz Kule od zarobljenih lica
21 nije mogao izaći bez naloga vojne bezbjednosti jer su oni raspolagali sa
22 zarobljenim licima, za njih su odgovarali. Oni su davali saglasnost i za
23 razmjene, oni su davali saglasnost da idu na rad i sve ostalo.

24 P: Vi, dakle, pretpostavljate da su ti ljudi bili ratni zarobljenici?

25 O: Pa pretpostavljam čim nisu bili u pritvoru i nisu bili tretirani kao
26
27
28
29
30

1 osuđenici, nemaju šta drugo biti već ratni zarobljenici.

2 P: Dobro. Da pogledamo još jedan unos. Za 03.05.

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] To je na 3. stranici u verziji na
4 engleskom, a na 4. u verziji na B/H/S-u. Ja bar mislim. E, ta stranica. Da. To
5 je ta stranica.

6 P: 03.05. I jasno mi se sve ovo događalo prije nego što ste Vi stigli,
7 ali "od strane S MUP-a Ilidža, uhapšena su sledeća lica", i onda se navode
8 njihova imena.

9 Da bi policija nekog mogla privesti, što se s ovim ljudima očito
10 dogodilo jer su oni privedeni u zatvor, da li je moralo doći do toga da sudac
11 prvo izda nalog?

12 O: Znače, u... ovde je bila neposredna ratna opasnost. Znači, nije bila
13 rat... proglašeno ratno stanje, u ovo vrijeme. E, sada, radnici policije, prema
14 Zakonu o narodnoj odbrani, ako bude to zahtijevalo, zahtijevala vojska ili
15 okolnosti, mogli su da budu i trebali da budu jedna... jedan dio, ovaj...
16 borbenih jedinica, s tim što su bili, onaj... podređeni glavnoj komandi. E sada,
17 da li su... da li je ova... da li su ovi ljudi koji su privedeni... da l' su ti
18 radnici koji su ih priveli u borbenim dejstvima i uhapsili pa ih priveli, onda
19 se mogu smatrati ratnim zarobljenicima. A da su ih priveli ovako, ono, bez
20 naloga, može sud uvije... može policija ako je nekog zatekla u izvršenju
21 krivičnog djela da ga privede i pritvori određeni broj sati. Mislim da je to
22 bilo čet'ri ... 72 sata ili... ili 45. Ne znam tačno. Ne mogu se tačno...
23 ta...tačno sjetiti. Znači, to su dvije mogućnosti. Ili su uhvaćeni u izvršenju
24 krivičnog djela ili su ova... ovi radnici milicije bili pripadnici borbene
25 jedinice.

26 P: U redu. Samo još jedno pitanje na ovu temu, jedno ili dva pitanja,
27 zapravo. Jeste li ikada saznali bilo kakvu evidenciju kada ste preuzeli vođenje

28

29

30

1 zatvora? Mislim da ste rekli da je to bilo krajem jula...

2 O: Da.

3 P: ... u kojoj se objašnjava zbog čeg' su ti ljudi tamo? Prema kojim
4 ovlastima su oni tamo držani? Nešto tog tipa...

5 O: Pa znate, ovaj... Mi kad... kad se... kad je preuzeta KP Dom krajem
6 jula 1992. godine, došla je... Tu su zatečeni zarobljena lica sa područja
7 opštine Hadžići. Njih su zarobile vojne formacije u Hadžićima. Držali su ih u
8 sportskoj dvorani čitav maj mjesec i mislim do pola juna, da bi ih kasnije
9 prebacili u kasarnu u... u... u... u Lukavicu. I bili su jedno vrijeme u kasarni
10 gdje nije bilo više mjesta. Bila je ogro... velika grupa ljudi, preko 200 ljudi.
11 I po čijoj naredbi? Vjerovatno po naredbi komandanta korpusa jer se on pitao sve
12 tada, ti su ljudi prebačeni u prostorije Kazneno-popravnog doma Kula. I naređeno
13 radnicima Kazneno-popravnog doma kasnije da oni obavljaju obezbjeđenje i da ih
14 hrane, ovaj... u...unutra, a sve ostali nadzor je imala vojska i vojna
15 bezbjednost, kako od puštanja na razmjenu, kako na vođenje na rad. I vojska je
16 obezbjeđivala namirnice da bi se kuhinja Kazneno-popravnog doma mogla praviti
17 hranu, ovaj... zarobljenim licima.

18 P: Da. Razumijem kakva je situacija kada vojska šalje ljude. To je jedna
19 stvar. Ali ono što mene zanima, tu gdje je policija privela te ljude, a vidjeli
20 smo spisak, recite da li ste pronašli neku evidenciju o tome da li je to bilo po
21 nalogu nekog suca. Šta se s njima događalo? Ko su oni bili? Bilo šta.

22 O: Nikakve mi evidencije zatekli nismo kad su oni izašli iz... iz...
23 iz... ovih prostorija. Oni su svoju dokumentaciju odnijeli sa sobom, sem ove
24 sveske koju je neko - da li je bacio ili zaboravio - sve od te dokumentacije, od
25 boravka policije je to što mi imamo. Što su imali ovi moji kolege koji su
26 radili.

27

28

29

30

1 P: Dakle, ova knjiga je jedino što je ostalo za njima nakon što ste, kad
2 ste Vi došli i kad ste preuzeli taj objekt krajem jula?

3 O: Ova.. Ova knjiga nađena je u smeću.

4 P: /prevod engleskog transkripta: "Dobro."/

5 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, više neću postavljati pitanja
6 o ovome. Molim da se uvrsti u spis i označi.

7 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu.

8 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P1633, časni
9 Sude.

10 GĐA KORNER: [simultani prevod]

11 P: Nakon Kule... Trenutak, molim Vas... U junu, Vi ste sudjelovali u
12 organizaciji i uspostavljanju općinskih sudova.

13 O: Za prekršaje.

14 P: U redu, za prekršaje.

15 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da sada pogledamo... Oprostite,
16 časni Sude. Nisam sigurna da li je to na našem popisu po 65ter.

17 Željela bih osvježiti pamćenje svjedoku s ovim u vezi. Riječ je o
18 dokumentu pod razdjelnikom 7, 10534, u kojem se govori o tome što je svjedok
19 radio i nadam se da nema prigovora.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Ima li prigovora da se dokument predoči
2 svjedoku?

3 G. CVIJETIĆ: Nemamo prigovora. Slažemo se da tužilac osvježi pamćenje
4 svjedoku.

5 GĐA KORNER: [simultani prevod] Hvala. Budući da je tako, molim da se
6 predoči dokument 10534.

7 P: Mislim da je datum pogrešan.

8 O: Da ja sam to stavio primjedbu kada sam pregledao - 04.07.1992. - jer
9 iz informacije se vidi da je posjeta Trebinju i Hercegovini bila 23., 24., 25.
10 juni, tako da...

11 P: To sam Vas upravo htjela pitati.

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da sada pređemo na iduću stranicu i
13 u engleskom i na B/H/S-u.

14 P: No, molim Vas recite nam prije toga čiji je ovo potpis. Da li je to
15 potpis gospodina Mandića?

16 O: Da li je Mom... Da li Mandićev ili... ili Nenada Radovića? Ne znam
17 tačno. Moglo bi... Mislim da bi Momčilov drugačiji potpis. Može biti prije da
18 je... da je Mandićev. Ne znam... Od ovoga Radovića. Ne mogu se s... Kad bi
19 pogledô original Mandićev potpis, onda bi znao odgovoriti. Ja mislim da bi mogô
20 biti Radovićevo, zamjenika ministra.

21 P: U redu. Nije toliko važno.

22 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim iduću stranicu.

23 Ovdje vidimo da radna grupa Ministarstva pravde...

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Gospođo Korner, da Vas podsjetim na
2 proceduru. Dopustite svjedoku da pročita dokument, a onda postavite svoje
3 pitanje.

4 GĐA KORNER: /prevod engleskog transkripta: "U redu."

5 P: "Možete li samo na brzinu to pogledati?"/

6 O: Možete Vi postaviti. Znam ga napamet!

7 P: Prvo bih Vas htjela pitati sljedeće. Je li točno da ste vi, gospodin
8 Branko Mandić i gospodin Vlasović /sic/, vi ste bili osobe koje su posjetile ovo
9 područje?

10 O: Ekipa je bila u sastavu Nikolić Predrag, Avlijaš Slobodan, Mandić
11 Branka, nije Branko, i Velašević Igor. Nikolić Predrag i Avlijaš Slobodan su
12 posjetili Trebinje i Hercegovinu dok je Velašević Igor i Mandić Branka iz
13 Danilovgrada nekim putevima spustili se u Foču i bili su u Foči. Oni su dio za
14 Foču odradili i oni su pravili izvještaj taj, a gospodin Nikolić koji je bio
15 zadužen za organizaciju redovnih sudova i tužilaštva, a ja za prekršaj i zatvor
16 smo bili u Trebinju i ovim ostalim mjestima koje sam nabrojao. I mislim da
17 postoji izvještaj Velaševićev i Mandićke vezano za Foču.

18 P: U redu. Prvo što bih Vas željela pitati o ovome je sljedeće:

19 Je li u Trebinju u to vrijeme doista i uspostavljen sud? Dakle, govorim
20 o junu 1992.

21 O: Da. Tada, u stvari, uspostavljeni su... Birali su se... Upravo u to
22 vrijeme su se birali kadrovi zbog čega je Nikolić Predrag i bio zadužen... Bio
23 je iz... Već je donešena, ja mislim, odluka o izboru sudija do tog vremena i
24 falio je još kadra zbog čega je Predrag Nikolić išao taj dio. Ja sam išao zbog
25 sudova za prekršaje koji su na tom dijelu Hercegovine mogli čak i da funkcionišu

26

27

28

29

30

1 jel /sic/ nije bilo zapreka. I onda sam obavljao razgovore sa tim sudijama s
2 koj... sa problemima sa kojima se susreću, a poenta mi je bila da se na tom
3 području oformi okružni zatvor, jer gdje je sjedište okružnog suda logično je,
4 do tada praksa bila, da mora da bude i sjedište okružnog zatvora, upravo radi
5 istražnog zatvora. I to je bila poenta uglavnom, pored ovog, sudova za prekršaje
6 i posjeta Trebinju i Bileći i Nevesinju i /?Gacku/, i ostalo.

7 P: Jeste li uspjeli uspostaviti okružni zatvor u ovom gradu u to
8 vrijeme?

9 O: Okružni zatvor u... u Trebinju sam se ja borio čitavo vrijeme da ga
10 uspostavimo. I našli smo tek 1993., 1994., neku adekvatnu, napušteni đaćki dom
11 koji bi se mogao pretvoriti u tu instituciju i sa građevinskom firmom iz
12 Trebinja smo uspjeli da prilagodimo potrebe te prostorije. Međutim, zbog
13 opstrukcije lokalnih vlasti, nikad nismo uspjeli staviti ga u funkciju, čak ni
14 1995. Tek je on, faktički, počeo da funkcioniše 1996. godine. I do 1995. u taj
15 prostor gospodin Vučurević smjestio izbjeglice.

16 G. CVIJETIĆ: Ja se izvinjavam. Možda bi dobro bilo razjasnit' ko je
17 gospodin Vučurević. Ništa više.

18 SVEDOK: Gospodin Vučurević je predsjednik Opštine Trebinje bio, bez koga
19 se ništa nije moglo raditi na tom terenu.

20 G. CVIJETIĆ: Ja ću intervenisat' u ovom smislu svjedoku. Kad ja to
21 kažem, Vi sačekajte da tužilac postavi to pitanje. Nemojte odgovarati na moje
22 pitanje. Samo to.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Hvala.

2 G. CVIJETIĆ: Izvinjavam se gospođi Korner. Svjedok je bio nestrpljiv.

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] Sve je u redu.

4 P: I posljednje pitanje u vezi s Trebinjem, a na temelju ovog dokumenta.

5 Je li u... te godine postojao bilo kakav zatvor koji bi bio pod kontrolom

6 Ministarstva pravde?

7 O: Ne.

8 P: I konačno, u vezi s ovim dokumentom. Gospodin Velašević koji se ovdje

9 spominje... Možete li nam ukratko reći tko je on?

10 O: Igor Velašević je diplomirani pravnik koji je završio fakultet negdje

11 godinu, dvije prije rata, sin mog prijatelja, pokojnog Slobodana Velaševića koji

12 je bio predsjednik suda u Centru u Sarajevu, kum Momčila Mandića. I on ga je

13 doveo u pravosuđe. I nije dugo radio. Otišao je za Švajcarsku, poslije za Kanadu.

14 Tako nije obavljao neku važnu funkciju... nešt... samo... Sklonjen je da

15 čovjek ne ratuje i tako. Otac mu je jedno vrijeme bio pomoćnik ministra za

16 organizaciju pravosuđa i kasnije bio sudija okružnog suda u... u Trebinju, a

17 poslije otišao u Podgoricu.

18 P: Da. Greška je moja. Ja sam pogrešno postavila pitanje. No, željela

19 sam zapravo čuti sljedeće: kakva je bila njegova uloga u tom trenutku u

20 Ministarstvu pravde?

21 O: Ja ju ne bi' mogao izdefinisati. Bio je radnik Ministarstva pravde kao

22 upravni inspektor, kao nešto... Ne znam ni šta je mogao raditi tu.

23 P: Zna li je li on radio sa gospodinom Mandićem u vrijeme dok je

24 gospodin Mandić još radio za stari bosanski MUP?

25 O: Ne mogu sigurno odgovoriti na to pitanje. Pretpostavka, možda je i

26

27

28

29

30

1 radio, al' ne znam sigurno. Ne znam sigur... Ne mogu... ne mogu biti decidan. Ne
2 mogu biti siguran, ali znam da ga je Mandić doveo u Ministarstvo pravde.

3 P: Puno Vam hvala.

4 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, čini mi se da je ovo zgodni
5 trenutak.

6 SUDIJA HALL: [simultani prevod] U redu. Sada ćemo imati pauzu i
7 nastavljamo za 45 minuta s našim produljenim zasjedanjem. Vijeće bi željelo
8 izraziti svoju zahvalnost optuženima kojima ne ide na ruku ovo produženo
9 zasjedanje.

10 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

11 ... Pauza za ručak počela u 13.46h

12 ... Sednica nastavljena u 14.35h

13 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

14 Izvolite sjesti.

15 GĐA KORNER: [simultani prevod]

16 P: Gospodine Avlijaš, ja sam slučajno preskočila jedan dokument u vezi s
17 kojim sam Vam htjela postaviti nekoliko pitanja u vezi sa vremenom dok ste još
18 radili u Kuli.

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Zamoliću da se na ekranu pokaže dokument
20 P1318.40, iza razdjelnika 5.

21 P: Ovo je pismo upućeno Ministarstvu unutrašnjih poslova. Na drugoj
22 stranici vidimo da je to uputio načelnik SJB Novi Grad.

23 GĐA KORNER: [simultani prevod] Drugoj stranici na engleskom. U verziji
24 na B/H/S-u sve je na istoj stranici.

25 P: I kao što ste rekli, Vi ste mislili da se radi o policijskoj stanici
26 Novi Grad koja je bila smještena na Kuli.

27 Da se vratimo sada na prvu stranicu u verziji na engleskom. Prvi

28

29

30

1 paragraf govori o problemima Kuli - prijem, higijena, hrana itd. Zatim stoji:

2 "Nakon usaglašavanja sa ministrom pravde i podsekretarom SJB, dana
3 20.05.1992. prevedeno na lokalitet određeni broj lica i upućeno u grad ulicom
4 Sokolovića. Lica... /?grupu/ su sačinjavala lica koja su imala boravište u
5 Gornjem Kotorcu i Dobrinji.

6 Pošto su se nalazili u pritvoru od 12.05.1992. nakon obavještanja
7 biroa za razmjenu Ilidže u dva navrata, na što se nisu blagovremeno oglašavali
8 na eventualne razmjene, te nakon objektivnih problema unaprijed izloženih,
9 procijenjeno je da se pomenuta skupina uputi na navedeni lokalitet."

10 Taj lokalitet, most Vrbanja i ulica Sokolovića, da li se ta mjesta
11 nalaze u širem području Sarajeva?

12 O: Most Vrbanja nalazi se u... neposrednoj blizini Skupštine i Vlade
13 Bosne i Hercegovine. To je završetak naselja Grbavice, početak Skenderije. A
14 ovo... Ulica Miće Sokolovića... U grad... Sa Ulicom Miće Sokolovića, to je isto
15 u centru grada negdje. To... to... to je... Vrbanja je bila li...linija
16 razgraničenja između... između Vojske Republike Srpske Bosne i Hercegovine u to
17 vrijeme i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno Bosne i Hercegovine,
18 Teritorijalne odbrane Bosne i Hercegovine.

19 P: U redu. Da li iz ovog dopisa možemo shvatiti da su zapravo ti ljudi
20 jednostavno izbačeni iz zatvora?

21 O: Ne znam ja... Ne može se reć' da su izbačeni. Vjerojatno s nekim
22 procjenama... Neka procjena je izv... je urađena da ti ljudi više ne trebaju da
23 budu zarobljeni i puštani su... Inače, ovaj... u... u toku rata, sve razmjene su
24 vršene na linijama razgraničenja i dobi... ovaj... Vrbanja most je bila jedna

25

26

27

28

29

30

1 od centralni' mjesta gdje su ljudi sa teritorije koje su držale, ovaj... snage
2 Republike Srpske išle prema Vrbanji, a iz Federacije, odnosno iz Bosne... iz
3 Hercegovine, ovaj... sadašnje Federacije, na su dolazili ote tu... Tu su vršene
4 ove raz... puštanje civila, razmjene. E sad...

5 Ja ne znam. Ja nisam upoznat s ovim pismom nit' sam ja tada bio upućen u
6 ovu problematiku. Ne mogu se ništa izjasniti. Koji je razlog da su oni puštani?
7 Ja pretpostavljam da je došlo do nekog dogovora između strana da ovi ljudi budu
8 puštani.

9 P: Po zakonu - da Vas samo pitam gospodine Avlijaš - da li su postojale
10 ovlasti prema kojima se moglo zatočavati civile, dakle ljude koji nisu bili
11 ratni zarobljenici, a koji su bili u pritvoru zahvaljujući sudskom nalogu, i to
12 zato što su počinili neko krivično djelo ili prekršaj?

13 O: Pa... Ne mogu ja govorit' ništa iznad utvrđenih normi. Ne može se
14 civil smatrati ratnim zarobljenikom, ako nije uhapšen u toku ratnih dejstava. E
15 šta... Ko...koja je ovo populacija? Kome pripada? Ja ne znam. A po logici stvari
16 zarobljenik se zna šta je po zakonu o ratnom pravu, a ovo da l' su bili civili
17 ili zarobljenici, ja ne.. Ja ne znam. Ja se ne mogu izjasniti, al' ako su bili
18 civili nije bilo nadležnosti... u kojoj... Trebalo bi prvo utvrditi ko je njih
19 doveo uopšte na Kulu.

20 P: Zbog toga što ste prije nekoliko minuta rekli da je tokom rata su sve
21 razmjene se razvijale na linijama razgraničenja i most na Vrbanji je bilo
22 centralna lokacija gdje su ljudi iz Republike Srpske odlazili u Federaciju. I
23 dodali ste: "Tu su civili bili razmjenjivani ili puštani."

24 Da li se to često događalo, naime, da su civili bili pritvarani i to
25 radi razmjene?

26 O: Pa... Ja ne mogu se decidno izraziti, al' samo znam kol'ko se sjećam
27 ja 1992. da je bila masovna pojava - ja ne znam čijih dogovora - da grupa ljudi

28
29
30

1 srpske nacionalnosti iz.. iz grada Sarajeva ide prema ovamo, a druga grupa ide
2 otuda. Tu su neki dogovori, da l' su formalni, neformalni, rađeni. I zbog toga
3 je ta Vrbanja i bila interesantna... nevezano za ovaj slučaj. Samo znam da...
4 da... da je tu, se tu dogodio... Ko je te dogovore, ko je... ko je organizovao,
5 ja to ne znam.

6 P: Oprostite. Ja sam Vas samo pitala zbog toga što ste govorili o tome
7 da su tamo civili najčešće razmjenjivani. Da li je bila standardna praksa? Bilo
8 da je to prava primjerena razmjena ili nije, da se civili drže samo da bi ih se
9 moglo razmijeniti.

10 O: Ja sam, onaj... tek sad shvatio pitanje. Vrbanja je inače bila
11 lokacija gdje su razmjene vršene, i ratnih zarobljenika, i tijela nađenih.
12 Vrbanja i most "Bratstva i jedinstva". To su te dvije lokacije gdje su vršene te
13 razmjene. Sad je ovoj populaciji koja je ovde, koja je sada predmet rasprave,
14 stanovnici... ovaj... Kotor... Donjeg i Gornjeg Kotorca što su bili zatočeni
15 u... u... u Kuli, ja ne znam u kom su svojstvu oni zatočeni. Da l' su to bili
16 ratni zarobljenici? Kol' ko se sjećam, na tom dijelu je bilo borbenih dejstava
17 1992. godine. E sad... Da l' su oni pokupljeni kao civili, ja to... Ja Vam ne
18 mogu... Ja ne smijem ili, onaj... vjerovatno čim... Ne znam, onaj. Al' su
19 puštani - najvjerovatnije - kao civili čim... čim su ih... Jer ima jedna...

20 Logički ja to zaključujem, ovaj. Da su bili ratni zarobljenici, ne bi ih
21 ni...niko pustio da... da ne traži protu - drugog ratnog zarobljenika. To je
22 neka logika moja. Ja ne mogu sad dalje da se upuštam.

23 P: U vezi s tom temom, zamoliću da pogledate jedan dokument.

24 To je P427.7, iza razdjelnika 8.

25 Ovo nosi datum 6. juna. "Centralna komisija Srpske Republike BiH za
26 razmjenu ratnih zarobljenika, lica lišenih slobode i tijela poginulih koji se
27 nalaze kod suprotne strane."

28

29

30

1 Ne znam da li ste vidjeli ovu verziju tog dokumenta, ali jeste li
2 vidjeli neku verziju ovog dokumenta u ono vrijeme?

3 O: Ja sam ovaj dokument prvi put vidio kad mi ga je pokazao istražitelj,
4 gospodin Nasir. To je bilo... Da li je to bila devedeset... Koja je to godina?
5 1998., 1999? 2008., 2009. kad je bilo poslije Momčilovog suđenja, Mandića, imao
6 sam razgovor sa istražiteljem Nasirom i on mi je prvu put pokazao naredbu koju
7 je potpisao, mislim, gospodin Rajko Čolović.

8 P: Da. Možda ste pogriješili malo sa datumom, ali to me ne iznenađuje s
9 obzirom da ste razgovor sa gospodinom Nasirom vodili... Ne znam čak ni ja
10 napamet, 2006. godine.

11 O: 2006. Da, da. Izvinjavam.

12 P: Rekli ste da ste to tada prvi puta vidjeli, da ste mu to rekli. Ali
13 ja sam postavila pitanje upravo ovako kako jesam. Jeste li nešto ovakvo vidjeli
14 da je bilo objavljeno u *Službenom glasniku*?

15 O: Nisam.

16 P: Dakle, niste to rekli. Dobro. Zamoliću da pogledate stranicu 3 u
17 verziji na engleskom, stranicu 2 u verziji na B/H/S-u.

18 Da li vidite paragraf koji počinje riječima:

19 "Sve žene čije zarobljavanje, odnosno lišavanje slobode, nije vezano za
20 ratna dejstva ili nije u vezi ratnih dejstava, djeca i maloljetna lica ispod 16
21 godina, stare, nemoćne i bolesne osobe odmah pustiti na slobodu."

22 Da li taj dokument, po Vašem mišljenju podržava ono što ste nam
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ranije rekli? Naime, da nije bilo nikakvih ovlasti prema kojima su se mogli
2 zatvarati civili, a posebno, kako se čini, žene, djeca, maloljetnici i starije
3 osobe?

4 O: Apsolutno.

5 P: I ako pogledamo dno stranice, za to moramo u verziji na engleskom
6 pogledati sljedeću stranicu... Jedan od primjeraka dokumenta bio je dostavljen i
7 Ministarstvu pravde i svim policijskim stanicama. Vi niste vidjeli primjerak u
8 ono vrijeme ovog dokumenta?

9 O: Ne.

10 P: Da se sada pozabavimo nekim od objekata, pritvorskih objekata i
11 zatvorskih objekata u koje ste upućeni da obiđete ili posjetite. Kao prvo da li
12 je...

13 GĐA KORNER: [simultani prevod] Oprostite. Samo malo.

14 P: Jesu li Vas poslali u Vogošću?

15 O: Da.

16 P: Da li se to dogodilo u junu 1992?

17 O: Da, polovina juna.

18 P: Tko Vam je rekao da morate tamo?

19 O: Ministar Mandić je naredio Milan...Milenku Bjelici, predsjedniku
20 suda, Milorađu Panjeviću, tužiocu, osnovnom tužiocu i meni i dao određene
21 zadatke šta trebamo da obavimo u Vogošći i u Ilijašu. A ko je Momčilu Mandiću
22 dao? Vjerovatno neko iz Vlade naredio ili šta ja... Ne znam to.

23 P: Koji je točan zadatak bio?

24 O: Tačan zadatak je bio da se prisutni na terenu upoznaju sa uputstvom
25 ministra odbrane i uredbom predsjednika Karadžića o postupanju sa zarobljenim
26 licima, jer u međuvremenu su svakakve informacije, onaj... kolale po javnim

27

28

29

30

1 medijima i moj zadatak je bio da, ovaj... obavim razgovor na ove dvije, sa ove
2 dvije opštine oko formiranja suda za prekršaj i trebalo je naći pogodan objekat
3 i gdje je u međuvremenu osnovan sud na Ilidži za, ovaj... odred.. za formiranje
4 odelenja za izvršenje pritvora. I da snimimo situaciju u kakvom su stanju ti
5 ljudi što su zarobljeni tamo u...

6 P: A kakve su priče kružile?

7 O: Pa... šta ja znam. Bilo je... Pošto ova strana u Republici Srpski
8 /sic/ bila... bila je medijski blokirana. Nije imala nikak'ih informacija.
9 Slušale se vijesti iz Sarajeva da, maltene, svaki dan ima ubistava pa moguće da
10 rijeka nosi leševe... da... svašta. Mislim... Da ima puno ljudi pritvorenih,
11 da... Mislim, ono...

12 P: Da, ali rekli ste da je konkretan zadatak bio taj da se oni na terenu
13 trebaju upoznati sa naređenjem predsjednika Karadžića o postupanju prema
14 zarobljenim osobama. Kakve su priče, dakle, kružile o postupanju sa zatvorenim
15 osobama?

16 O: Pa negativne priče. Zbog toga se i otišlo na teren.

17 P: Zamoliću Vas da ipak budete malo konkretniji kad kažete "negativne",
18 šta mislite pod time?

19 O: Pa da je veliki broj ljudi zarobljen, da nema nika'ih uslova, da...
20 da se vrše likvidacije, da se... Tako je štampa... Tako je Radio-Sarajevo
21 govorilo. Tako su, *Oslobođenje* je pisalo, ostala glasila. Mislim, sve ružno. Sve
22 ono što je suprotno Zakonu o ratnom pravima i Ženevskim konvencijama.

23 P: Dakle, kada Vam je gospodin Mandić rekao da idete za Vogošću, on je
24 konkretno spomenuo takve priče?

25 O: Pa mi smo svi znali za to. Slušali smo svi radio, čitali novine.

26

27

28

29

30

1 Ništa nije bilo to nešto što se nije znalo.

2 P: Kada ste stigli u Vogošću, kamo ste pošli?

3 O: Sastanak smo imali u objektu "Sonja" sa čelnim ljudima Kriznog štaba
4 Vogošće i bio je doktor profesor Nikola Poplašen, povjerenik Vlade il' tako
5 nešto, povjerenik za Vogošću.

6 P: Da li je na tom sastanku bio netko iz SJB Vogošća?

7 O: Kol'ko se sjećam, čini mi se da je neki bio plavi momak, da li je
8 Maksimović, da l' Blagovčanin, ne znam tačno.

9 P: Onaj sastanak u "Sonji", da li ste tada - osim što ste bili na tom
10 sastanku - da li ste išli u SJB?

11 O: Ne.

12 P: Jeste li se sastali sa izvjesnim Branom Vlaćom iz SJB-a?

13 O: Brano Vlaćo je bio prisutan na tom sastanku.

14 P: Kako ste shvatili koja je bila njegova dužnost, tj. koji je bio
15 njegov položaj?

16 O: Pa vidilo se po ponašanju da on rukovodi sa... sa tim sab... sa tim
17 logorom što je bio tu u neposrednoj blizini - "Sonja". Jer kad smo
18 komen...komentarisovali /sic/ o tom problemu, onda je on iznosio te... Da on...
19 da on radi na obezbeđenju tom i da je zadužen za obezbeđenje zarobljenih lica u
20 bunkeru koji se nalazio u neposrednoj blizini objekta gdje smo mi imali
21 sastanak.

22 P: Da. Oprostite. Prije nego što se pozabavimo time, pokušavam shvatiti
23 nešto drugo. Kažete, on je bio nadležan za to. Ali da li razumijete na kojem je
24 on položaju bio unutar SJB-a u Vogošći?

25 O: Ne znam ja. Ne.. ne znam tačno koja je bila njegova funkcija.

26 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, ja se izvinjavam. Ovo je
27
28
29
30

1 sugestivno pitanje. Svjedok nije ni rekao da je on bio u okviru SJB-a. Znači,
2 treba pitati da li je uopšte bio u okviru SJB-a i da li zna o tome.

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] Pitanje koje sam ja postavila, ali
4 postavila sam ga zato jer nisam mislila da je to sporno pitanje, je bilo da li
5 ste vidjeli nekoga ili ste se vidjeli s nekim iz SJB-a koji se zvao Brano Vlaćo.
6 I svjedok je potvrdio da je on bio na sastanku.

7 P: Dakle, shvatili ste da je on bio nadležan za obezbjeđenje logora.
8 Kako je do toga došlo? Kako je on došao na to mjesto?

9 O: Ja ne znam. To je vjerovatno nadležnost bila Kriznog štaba. Neko ga
10 je odredio.

11 P: Kako ste Vi shvatili šta je sve njegov posao, osim što je bio
12 nadležan za logor?

13 O: Pa ne znam. Nisam se ja puno ni upuštô šta su njegovi zadaci. Nas je
14 više interesovalo da izvršimo zadatak mi koji smo dali i da damo sugestije koje
15 su... koje proizilaze iz naredbe i uputstva ministra vojnog vezanog za
16 zarobljena lica u odnosu na situaciju kakvu smo našli na terenu.

17 P: /prevod engleskog transkripta: "U redu. Hajdemo..."/

18 O: Jer naša su se uputstva se odnosila na sve prisutne na sastanku. U
19 stvari sugestije.

20 P: Shvaćam. Kada ste ga prvi puta sreli u Kriznom štabu, odnosno u
21 sastanku Kriznog štaba na kojem ste bili u restoranu "Sonja", kako je on Vama
22 predstavljen? Drugim riječima, kako je objašnjeno što on tamo radi?

23 O: Pa on se sam predstavio. I kaže: "Ja se... Ja sam šef obezbeđenja za
24
25
26
27
28
29
30

1 zarobljena lica." Tako... jer smo mu rekli zbog čega smo došli. Onda je i on
2 došô na taj sastanak. On se sam predstavio. Rekao je da je to taj čovjek. Ja sam
3 ga prvi put u životu vidio.

4 P: Je li nosio uniformu ili je imao na sebi civilnu odjeću?

5 O: Bio je u uniformi. A u kojoj? Ne mogu sad s ove distance da kažem da
6 li je bio u policijskoj ili vojnoj. Ne mogu se, ovaj... da... da se izjasnim.
7 Pogotovo što su sada maskirna odijela nosili svak'- i civili, i mil...milicija,
8 i vojska, i...

9 P: U redu. Možda ćemo se na to još vratiti. Dakle, na tom ste sastanku i
10 kažete da je odmah pokraj restorana "Sonja" bio logor. Možete li opisati taj
11 logor?

12 O: Pa radi se o jednom njemačkom bunkeru koji su... koji su unificirani
13 bili uz... pos... građeni u Drugom svjetskom ratu za zaštitu pruge. Tak'ih je i
14 bilo puno oko Sarajeva. To radi se o jednom betonskom objektu isključive namjene
15 za zaštitu pruge, tako... Čini... Mi...mislam da je bio čak i... da li je bio
16 otvoren prema nebu, ne znam. Gore prema vani il' nije. Mislam, uslovi nikakvi.
17 Moram biti objektivan, realan.

18 P: Kako to da ste tamo otišli? Jeste li zatražili da tamo odete kako
19 biste vidjeli to mjesto ili Vas je tamo netko samoinicijativno odveo?

20 O: Niko nas nije vodio jer smo mi sastanak imali na obali rijeke.
21 Objekat "Sonja" je na samoj obali tu, a 50 metara, ni 50 metara objekat, taj...
22 tu bunker nije udaljen od "Sonje". Tako da smo prostim okom, zapažanjem vidili
23 gdje je to jer nismo ni ulazili mi dole nit' smo smjeli, niti bi nam dozvolio
24 bilo ko da uđemo.

25 P: Oprostite, no pitaću Vas malo više o tome. Opisali ste da su uvjeti
26 bili vrlo loši. Kako znate da su bili vrlo loši? Kako to znate ako niste bili
27 unutra?

28
29
30

1 O: Ja sam rođen u okolini Sarajeva gdje u mojoj neposrednoj blizini ima
2 najmanje tak'ih šest do sedam bunkera. Kao dijete i učenik osnovne škole u
3 Blažuju bio je jedan bunker gdje smo visili kao djeca i verali se, i bio
4 prisutan u tom bunkeru. I oni su unificirani, isti. Znam kakav je. I nam nije
5 bilo potrebe da ulazim. Znam o kakvom se objektu radi, da se tu ne radi o
6 objektu za stanovanje. I znam koja je bila njegova funkcija. To je moj zaključak
7 i na osnovu toga.

8 P: Da, no kako znate da su u tom bunkeru držani ljudi?

9 O: Pa vidi se, ljudi šetaju oko bunkera, izlazili su. I oni su nam rekli
10 da su tu smješteni u bunkere, zbog čega smo mi reagovali. Oni su nam sami rekli,
11 a i vidili smo ih. Ispred bunkera ljudi izlaze, vraćaju se, ulaze unutra. Jer to
12 je razdaljina maltene, ko odavde do izlaza, do izlaznih vrata bila. Možda malo
13 dalje.

14 P: A odakle ste znali da se unutra drže zatvorenici?

15 O: Pa rekli su nam. Rekli su nam, zbog čega smo i došli. Pitali smo ih:
16 "Gdje su Vam zarobljenici? Priča se to, to." - "Evo ih u bunkeru." Jer kad smo
17 došli da im damo uputstva pitali smo: "Imate li ratne zarobljenike?" "Mi imamo."
18 "Gdje su Vam zarobljenici?" "Tu i tu."

19 P: Jeste li ih otišli vidjeti?

20 O: Ne, nismo ulazili unutra.

21 P: Da li je taj bunker imao krov?

22 O: Kol'ko ja znam, to se radio o ravnoj ploči, ravnoj ploči. Da li je
23 ona bila otvorena prema nebu, ne znam sigurno, prema gore. Mislim da je bila čak
24 i otvorena. Ne znam sad. Ja mislim da je bila otvorena. U stvari, po projektu
25 kakav je bio - kol'ko se ja sjećam tih bunkera iz svoje mladosti koje sam

26

27

28

29

30

1 obilazio - čini mi se da je na sredini negdje morô biti otvor neki.

2 P: Jeste li išta ikome ispričali o tom bunkeru? Jeste li ikome išta
3 rekli o tom bunkeru, ikome od onih koji su bili prisutni u "Sonji"?

4 O: Pa kako da ne. Bila reakcija i predsjednika suda i moja:

5 "Da l' ste vi normalni? Gdje držite ljude? To ne ispunjava nikakve
6 uslove! Rat ne može trajati 100 godina! Neko će odgovarati za ove gluposti!
7 Morate naći, ako već morate držati zarobljenike, imaju neki... imaju neki uzusi.
8 Imaju konvencije Ženevske koje se moraju poštovati!" Ukazali smo da je to
9 neprimjereno i... i... i protuzakonito.

10 P: A kakva je bila reakcija kada ste to rekli?

11 O: Pa onaj... Oni su rekli onda: "Moraćemo riješiti taj problem." I u
12 međuvremenu sam ja tražio objekat za izvršenje pritvora gdje su meni pokazali
13 neki prikladan objekat na dva-tri sprata. I onda su oni pitali nas -
14 predsjednika suda i pošto je on bio vođa sastanka - ima li i ikak'e smetnje da u
15 tom odelenju oni prebace zarobljenike u odnosu na sugestije koje je dao
16 predsjednik suda, i tužilac i ja. Mi smo rekli: "To je vaša stvar! Vi ste
17 donijeli odluku da imate da... da... da ih zarobite. Vi ste bili formirali to i
18 sad na vama je sve da određujete onako kako treba i kako uputstva reguliše."

19 P: Da li Vam je itko prijetio dok ste bili tamo?

20 O: Ma naišo jedan... Ja, ovaj... Tada je nosô svak' činove. Ja sam
21 mislio pukovnik, nekakav čovjek... potpukovnik. I bila je malo burna reakcija, i
22 Bjelice i moje, upravo na taj genad... na to ponašanje - gdje drže. Naiđe on,
23 onako, nije on bio na sastanku već tuda se motô. Kaže: "A šta mislite da ja vas
24 dvojicu strpam dole opet sa njima malo ako vam je tol'ko žao?" Ja kontam: "Pa,
25 oficir... Pa da li je to moguće?" Kad kasnije znam, neka seoska baraba je
26 odnekle uzeo čin, zakačio čin potpukovnika il' pukovnika. Kasnije sam saznao ko
27 je. Poslije je bio i u zatvoru.

28

29

30

1 P: Rekli ste nam da Vam je zadatak bio da obiđete ta mjesta zato što su
2 se širile ružne glasine o tome kako se postupa sa zarobljenicima. S obzirom na
3 to da Vam je rečeno da su ljude držali u bunkeru, za koje Vi sami kažete da je u
4 potpunosti bio neodgovarajući objekt za tako nešto, zašto Vi niste otišli osobno
5 vidjeti u kakvim uvjetima su ti zarobljenici?

6 O: Pa nisam smio. Nisam smio! Kad je ovaj na...naišo, ja mislio, on
7 oficir. Začepio mi usta taj! Otkud sam znao ko... ko je zadužen, ko će, kako
8 prv..? Tek smo mi banuli i vidili to. I kasnije sas...sastanak krenô. I na
9 sastanku su raščišćene stvari. To je bilo... To je reakcija bila tog čovjeka
10 prije, ovaj... oficijelnog sastanka.

11 P: Jeste li pitali koje to ljude tamo drže? Jesu li to civili ili ljudi
12 koji su zarobljeni, doista, u borbi?

13 O: Nama je prenešeno da se radi o ratnim zarobljenicima u borbama koje
14 su se vod'le na području Vogošće, Svraka, Semizovca i ostalo.

15 P: Htjela bih da pogledate nekoliko fotografija kako bismo bili sigurni
16 da govorimo o istom mjestu. Molim da se predoči 03419.69, što je pod
17 razdjelnikom 38.1.

18 Možete li nam reći, gledajući ovu fotografiju snimljenu iz zraka, gdje
19 se otprilike nalazio taj bunker i restoran "Sonja"?

20 O: Ovo je petlja koja... Odnese... Odnese mi sliku! Ovo je... ovo je
21 most. Evo... evo je. Evo... evo vidi se. Može ova? Nije to to. Ja sam u stanju
22 /nerazgovetno/ razvalit', majke mi...

23 P: Daćemo Vam jednu pitaljku. Samo trenutak, oprostite.

24 O: Ovo je petlja koja veže put iz Rajlovca i ide prema Semizovcu. I ide,
25 uključuje se prema Vogošći ovim putem. "Sonja" bi mog...mogla da bude ovde. U
26 neposrednoj blizini tu je i bunker. Ovaj dio... Tu je negdje...

27

28

29

30

1 P: Stavite brojku 1 na mjesto gdje se nalazio bunker.
2 O: Evo ovde... ovde negde.
3 P: /prevod engleskog transkripta: "Mislim da smo..."/
4 O: Ako sam dobro... Tu je negdje... Eh, dobro je.
5 P: Da li ste sad označili bunker ili "Sonjin" restoran?
6 O: "Sonjin" restoran je ovde o...označen, a ovo je bunker dole niže.
7 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da se ovo označi kao dokazni
8 predmet.
9 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, samo trenutak. Možda bi dobro bilo da se obriše
10 i da se da šansa svjedoku možda da malo bolje obilježi i sa 1 i 2 da to naznači
11 kako treba.
12 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Slažem se s Vama, gospodine Cvijetić.
13 GĐA KORNER: [simultani prevod]
14 P: Gospodine, molim Vas stavite broj 1 na "Sonjin" restoran.
15 O: [obeležava]
16 P: A bunker?
17 O: Ja ne vidim, al' negdje bi trebao da bude.
18 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da se sada uvrsti u spis.
19 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Uvrštava se i biće označeno.
20 GĐA KORNER: /prevod engleskog transkripta: "I naposljetku... Oh,
21 izvinite. "P" broj, naravno."/
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P1634, časni Sude.
2 GĐA KORNER: [simultani prevod]
3 P: A sada molim da nakratko pogledamo jednu fotografiju koja je već u
4 spisu, a to je P1510. To je pod razdjelnikom 38.2.
5 Ovo fotografija relativno je nedavno snimljena, no je li ovo bunker o
6 kojem govorite i sada ima krov?
7 O: Nije. Ovo nije ono što sam ja vidio.
8 P: U redu. Shvaćam da onaj objekt koji ste Vi vidjeli nije na sebi imao
9 krov. Je li tako?
10 O: Ne. Ne, ne.
11 P: No bez krova, da li bi to bio taj objekt?
12 O: E, kad bi mu skin'li krov, vidio bi!
13 P: Kažete da ste ovom prilikom išli u Vogošću, a nakon toga u Ilijaš.
14 Oprostite, prije no što odemo iz Vogošće... Kažete da su Vam pokazali jednu
15 zgradu u koju se moglo premjestiti zatvorenike.
16 O: Tačno. U Svrakama, naselje Svrake.
17 P: Sjećate li se kako se zvala ta zgrada ili ste možda kasnije doznali
18 kako se zvala?
19 O: Kasnije sam saznao - "Planjina kuća"- 'vako se zvala, mislim.
20 GĐA KORNER: /prevod engleskog transkripta: "Planjina kuća, tako je."/
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Kada ste otišli u tu "Planjinu kuću", tko Vas je tamo odveo?

2 O: Odveli su me iz Vogošće neki, da li je bio i Brano Vlačo sa njima i
3 još neki dvojica-trojica, ljudi koji znaju taj teren, vjerovatno. Ne mogu se sad
4 sjetit' ko je. Uglavnom, lo...lo...lokalni su me odveli odatle.

5 P: Jeste li pitali koliko je ljudi držano u bunkeru, a koji su trebali
6 biti premješteni u "Planjinu kuću"?

7 O: Ne sjećam se da l' sam pitao. Ne mogu se sad izjasnit'. Možda i
8 jesam, možda i nisam. Ne mogu sad tačno da...

9 P: Bez znanja o tome koliko su ljudi tamo držali, kako ste mogli znati
10 hoće li "Planjina kuća" odgovarati toj svrsi?

11 O: Pa... Kad sam vidio da su strpali, kad drže ljude u bunkeru koji je
12 dva-tri puta manji od "Planjine kuće", po logici stvari, koja ima čet'ri sprata,
13 tri-čet'ri sprata, onda, konto sam, odgovara. Vjerovatno odgovara. Pa svi
14 standardi su normalni. Nova, nov objekat, zračan, izmaknut je s aspekta
15 bezbjednosti od granatiranja, sve ono što bi ispunjavali uslovi o izvršenju
16 pritvora koji je mene interesovô... Mene je interesovô više objekat za izvršenje
17 pritvora gdje je trebalo da se pre... da gdje trebalo da funkcioniše izvršenje
18 pritvora na... po nalogu osnovnog suda 2 koji je bio smješten na Ilidži, a
19 pokrivaio je opštine Ilidžu, Vogošću, Hadžiće i Ilijaš. To je bila osnova, osnova
20 traženja tog objekta, a onda su oni iskoristili tu moju ideju da meni treba taj
21 objekat da oni završe svoj dio posla.

22 P: Već ste nam objasnili da su postojale tri kategorije zatvorenika.

23 Jeste li pokušali utvrditi tko je izdao nalog o zadržavanju ovih ljudi?

24 O: Krizni štab. Ja nisam, onaj... iz prakse znali. Krizni štab je u
25 opštini Vogošći radio skoro ko u svim opštinama. Krizni štab bi bio taj koji je
26 odlučivao i o pronalaženju objekta i o ... onaj... ili komandant jedinica.

27

28

29

30

1 Krizni štab, najverovatnije je Krizni štab odlučivao o... o zatočeništvu i
2 tim... o tim zarobljenim, logorima... jer on je imao velike ovlasti u to
3 vrijeme, Krizni štab. Pretpostavljam. Vjerovatno u koordinaciji s vojskom jer
4 nisu mogli oni to raditi sami.

5 P: Oprostite. Krivo ste me shvatili. Ja ne govorim o objektu sada. Mene
6 zanima tko je donio odluku...

7 O: Ne. O odluci, o odluci. Nismo se mi razum'li. Ja.. Upravo sam
8 odgovorio na Vaše pitanje. Ko je donio odluku da se ljudi zarobe i da se
9 smjeste? Je l' to pitanje bilo?

10 P: Da.

11 O: Krizni štab, krizni štab i komanda vojske, vjerovatno. Pretpostavljam
12 jer po logici stvari, kak' su se dešavale stvari na terenu. Ali ja nisam imao
13 nikakav akt da sam ja vidio na tom sastanku da mi je neko pokazô ili ostalo.

14 P: To je ono što bih željela ustanoviti. Jeste li na tom sastanku na
15 kojem su bili prisutni pripadnici Kriznog štaba, neki ljudi iz SJB-a, tko je,
16 jeste li pokušali saznati tko je naložio da se zadrži te ljude?

17 O: Ja se ne mogu tačno sjetiti sas... Ispred nas trojice glavnu riječ je
18 vodio predsjednik suda Milenko Bjelica. Da li je on njih pitao? Ja ne mogu se
19 tačno, onaj... sada sjetiti. Da li je traženo? Da li je pito ko? A ja... sam
20 Vama odgovorio iz prakse i kako se dešavalo da je to vjerovatno Krizni štab i
21 komanda, ovaj... Taktičke grupe koja je bila zadužena tamo.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: /prevod engleskog transkripta: "U redu."/
2 O: Ako dozvolite, da pojasnim. Jer kad smo pitali: "Odakle su? Odakle
3 stanovništvo? Odakle su zarobljenici?" Tada su oni nama pojasnili, kao, da su to
4 ljudi koji su zarobljeni gdje su se vodili oružani sukobi na području Semizovca,
5 naselja Svrake i gore onaj dio koji izlazi prema srednjem, onaj... prema...
6 prema srednjem ili da li Vog... i u... i u... i u Vogošću, navodno. Da li je
7 bilo nas...naselja koji gravitiraju Vogošću. Kao da su to na, kako su nama
8 rekli, ljudi zarobljeni - kažu - u borbi. To je bio njihov odgovor, a mi nismo
9 to provjeravali jesu li borci, nisu li. To odgovara, prema onoj uredbi odgovara
10 komandant korpusa koji je zadužen za tu oblast.
11 P: Rekla bih da je očigledno pitanje sljedeće: jeste li Vi smatrali da
12 je dio Vaše odgovornosti utvrditi jesu li ovi ljudi tamo držani protuzakonito u
13 takvim okolnostima?
14 O: Ne. Naš zadatak je bio, ovaj... da vidimo ima li zarobljenih lica i
15 gde ih drže. A u proceduru, ovaj... zakonitosti, to već zazir... to ide u
16 nadzor, to ide u sferu vojske.
17 P: A zašto je to bilo pod jurisdikcijom vojske osim ako ti ljudi nisu
18 zarobljeni u borbi, kao borci?
19 O: Na... Nisu uniformisani, da su zarobljeni u borbama. I onda smo i
20 rekli: "Ako su to ratni zarobljenici, naš zadatak je taj i taj. Da vas upoznamo
21 sa uredbom predsjednika Republike i da vas upo...upoznamo sa uputstvom."
22 Donijeli smo *Službene glasnike*. "I sa uputstvom ministra odbrane, gospodina
23 Subotića, kakav je način", ovaj... "postupanja sa ratnim zarobljenicima ako ih
24 već imate na svome terenu i ako ih držite." I onda smo ukazali, normalno, na
25
26
27
28
29
30

1 glup... na onu situaciju na koju smo našli mi.

2 To sam reagovao. Ja sam reagovao ne kao član tog... te... tog tijela,
3 nego sam računao kao normalan čovjek, kao legalista - 30 godina - ak'...ako je
4 rat nisu ljudi životinje. Treba da se poštuju uzusi! Treba da se poštuje ratno
5 pravo! Treba da se poštuje čovjek, kao čovjek, bez obzira u kakvom je on
6 poziciji.

7 P: Ali ako su ti ljudi u tom bunkeru bili vojni zarobljenici koje je
8 zarobila vojska i kojima se bavila vojska, kako su onda oni potpadali pod
9 Ministarstvo pravde?

10 O: Nisu oni pripadali. Ovo... ovaj... Ekipa koja je išla na teren je
11 trebala... trebala u ime Vlade i Ministarstva odbrane - oni su to u ime
12 Ministarstva odbrane - da upozori Krizni štab i odgovorne ljude i da ih upoznaju
13 sa uputstvima kako da se ponašaju na terenu jer ta legislativa koja je donešena,
14 donešena je od Vlade, a nije od Ministarstva odbrane i onaj... o...ostalog, da
15 znaju kako treba da se ponašaju. To je bio cilj, osnovni zadatak. To nije bilo,
16 to... Mi se nismo u...u...u miješali u nadležnosti vojske.

17 P: I nitko, ni u jednom trenutku Vam nije rekao, niti ste Vi utvrdili da
18 su zapravo ti ljudi koje su tamo držali civili?

19 O: Ne, niko. Oni su tvrdili da su to ratni zarobljenici da su, ovaj...
20 zarobljeni prilikom borbi kao što sam ja napomeno na kom terenu. Jer je tu
21 bil...bili su svi čelni ljudi Kriznog štaba, predsjednik opštine gospodin
22 Koprivica, predsjednik Izvršnog odbora gospodin Stanić, gospodin Poplašen,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 povjerenik za Opštinu Vogošću, pa onda predstavnici su bili... Mislim da je bilo
2 čak predstavnici i vojske, predstavnici policije, i ostali još ljudi koji su
3 trebali da budu bili su na tom sastanku. Mislim da je bio... da su bili... bio
4 čak i predstavnik vojske. Ne znam. Ne mogu se sigurno sjetiti.

5 P: Pogledajmo jedan drugi dokument, utoliko više što ste spomenuli
6 doktora Poplašena.

7 GĐA KORNER: [simultani prevod] Molim da se predoči 1D00-095, razdjelnik
8 9.

9 P: Ovo nosi datum od 26. juna. Da li je to datum kada ste bili na ovom
10 sastanku sa doktorom Poplašenom i drugim ljudima, odnosno da li je to bilo nakon
11 sastanka?

12 O: Pravo pitanje. Nakon našeg sastanka, mi smo - kol'ko se ja sjećam
13 pošto sam već 50 puta ponavljao - da smo mi bili, mogli biti, već 11. ili 12.
14 juni. Znači, ovaj dopis je uslijedio poslije našeg sastanka, naših sugestija,
15 vjerovatno.

16 P: Ako su sve ovo bila vojna pitanja, dakle ratni zarobljenici i tako
17 dalje, znate li zašto u ovom pismu doktor Poplašen kaže:

18 "Budući da se zatvor u Vogošći smatra protuzakonitim na osnovi naših
19 zakonskih odredbi, ovaj zatvor valja odmah pretvoriti u odjel Kazneno-popravnog
20 objekta u Butmiru ili Palama..."

21 O: Profesor Poplašen je politolog i vjerovatno nije poznavô niti je imao
22 savjetnika da mu neke stvari razjasni. On je pomiješô ovde dve... dvije
23 različite institucije. Mi smo došli, ovaj... da... da tražimo objekat za
24 istražni zatvor i to je poenta bilo. I on je - vjerovatno - našim... našom tom
25 informacijom šta nama treba pomiješô kruške i jabuke, pa je pomiješô i logor i

26

27

28

29

30

1 istražni zatvor. Tako da ovo... Nije ono što smo mi tražili. Mi smo tražili
2 posebno istražni zatvor, a oni da se pobrinu da se ljude prebace u... u... u
3 posebno odgovorne, onaj... adekvatne uslove.

4 P: Dakle, Vi shvaćate ovo kao da je on pogriješio. Dobro.

5 O: Apsolutno. Apsolutno. Ovo nije ono što smo mi zaključivali jer smo
6 pričali i po čemu smo obavijestili naše nalogodavce.

7 P: Dakle, Vi niste niti gospodinu Poplašenu ili nekome drugom rekli:
8 "Ovo je potpuno nelegalan zatvor."?

9 O: Ne. Ja... Mi nismo imali nadležnosti da mi raspravljamo o... o
10 formiranju, ovaj... zarobljeničkih centara, sabirnih logora, kako ga ko zove.
11 Naša nadležnost je isključivo bila: ako imate zarobljenike na svom terenu na
12 području djelovanja opštine Vogošća ili korpusa Sarajevsko-romanijskog il' koga,
13 dužni ste gospodo - ako imate zarobljenike - da im obezbijedite normalne uslove
14 kako je to potpisano Ženevskom konvencijom i Zakonom o ratnom pravu. To je bio
15 osnovni zadatak, ne upuštajući se mi ko je njima formirô, kako su formirali. To
16 je sve bila nadležnost - vjerovatno - ovaj... koman...komande Taktičke grupe
17 ili... ili Korpusa, čega li, šta li, skupa za Krizni štab.

18 P: Još samo jedno pitanje. Stalno govorim: "Preći ćemo na Ilijaš." A
19 onda stalno kažem također: "I još jedno pitanje!" Dakle, "Planjina kuća", da li
20 je ona prerasla, da li je tamo formiran zatvor?

21 O: Formiran je istražni zatvor. Prebačeni su zarobljenici. Kak'a je
22 sudbina istražnog zatvora ja Vam ne mogu reći jer sam ja - u vrlo... vrlo brzo -
23 poslije bio, puno sam bio na terenu. Bio sam u Banjaluci, neki' mjesec i po dana

24

25

26

27

28

29

30

1 oko razmjene. Bio... I kasnije sam otišao za Bijeljenu. Šta je bilo? Da li je
2 Osnovni sud iz... iz... sa Iliđe slao? Da li je slao pritvorenike, to mogu da
3 govore predsjednici sudova koji su bili nadležni za istražni zatvor.

4 P: Da. Da li je Ministarstvo pravde to preuzelo od bilo policije ili ko
5 već da je bio taj koji je obezbjeđivao objekt u bunkeru nakon što je taj
6 premješten u "Planjinu kuću"?

7 O: Ja samo znam da je opština donijela rješenje o... po Zakonu o
8 napuštenoj imovini da se dodjeljuje taj objekat za potrebe istražnog zatvora.
9 Postojala je organizacija. Ne znam kakva je bila. U stvari, oni su odgovarali.
10 Kasnije je formirano to istražno odeljenje i postavljen je upravnik istražnog
11 odeljenja i komandir Istražnog odeljenja. Sve je to funkcionisalo. I sve je... Svi
12 su imali svoja rješenja i bili su raspoređeni na te poslove s namjerom da se...
13 da bude tu Istražno odeljenje koje bi, a...a...analogno Butmiru, obezbeđivalo i
14 zarobljena lica.

15 P: Mene jedino zanima da li nam možete reći sljedeće: Kada je
16 Ministarstvo pravde preuzelo kontrolu nad "Planjinom kućom"?

17 O: Moguće negdje juli mjesec, vjerovatno. Ne znam sigurno. Ne znam
18 sigurno jer sam... Nisam se bavio tim poslije nikako.

19 P: A sada Ilijaš. Istog toga dana kada ste obišli Vogošću, da li ste
20 otišli u Ilijaš?

21 O: Da. Bio sam isto u sastanku u Ilijašu. Išli smo ja i Milenko Bjelica.
22 Milorad Panjević nije, ovaj. I imali smo sastanak sa Kriznim štabom. Predsjednik
23 Kriznog štaba i Opštine je bio Ratko Adžić i bili su njegovi saradnici na tom
24 sastanku.

25 P: Jeste li vidjeli u Ilijašu nekakve objekte za zarobljenike?
26
27
28
29
30

1 O: Da. Informisali su me isto. Na...nas su informisali da postoji. I oni
2 imaju zarobljeni...zarobljena lica. Poučen... poučen onim što sam vid...što smo
3 vidjeli u Vogošći, tražili smo da vidimo gdje oni drže te ljude. I otišli smo na
4 lice mjesta. Utvrdili smo da se ljudi drže u nekom... Sa... s ove... s ove
5 tačke... s ovog distance... Da li je to bio magacin? Da li je bilo skladište? Da
6 li stovarište? Ne znam. Samo... A to je negdje bilo - kol'ko se sjećam - blizu
7 željezničke pruge i na potezu Ilijaš - Podlugovi.

8 P: Uskoro ću Vam pokazati nekoliko fotografija koje ste već vidjeli, ali
9 prije toga... Imajući na umu šta ste rekli, rekli ste: "Uzevši u obzir iskustva
10 iz Vogošće, pitali smo ih gdje su držali ljude." Kad kažete ta "iskustva",
11 mislite na to da su uopće imali zarobljenike u Vogošći?

12 O: Pa ne. Ne, ne. Nismo se shvatili. Imajući u vidu informaciju i šta
13 smo vidjeli u Vogošći, pitali smo njih: "Imate isto..." Dobro, jer smo po istom
14 pitanju došli jer znamo da postoje ratni zarobljenici u Ilijašu. Došli smo po
15 istom zadatku, da ih informišemo o uredbi i uputstvu. I onda smo pitali: "Gdje
16 su vam ti zarobljenici?" I tražili smo da ih vidimo na licu mjesta.

17 P: Pa, na to i mislim. Zašto ste tražili da ih vidite u Ilijašu, ali
18 niste u Vogošći?

19 O: Pa, ne. U Vogošći smo vid'li... Mi smo bili pred samom... pred samim
20 objektom. To je strašno bilo vidjeti. Ja sam se prepao čovjeka koji mi je
21 zaprijetio. Jer ne...nema se šta viditi! Vidili smo ljude ispred objekta,
22 hodaju. I znam kakav je taj objekat. Nema se tu šta viditi! Mo'š samo viditi
23 crnilo i jad! Kako može biti uslovi u njemačkom bunkeru koji nema... koji ima
24 prozor 30 sa 30 i ima otvor prema nebu? Mislim, to je... Suvišno je bilo i
25 gledat'! Sa...sama pomisao da tu drže ljude... Mislim... Nameće se sam zaključak
26 da... da to ne liči ni na šta! Ja sam se, kao čovjek, grozio tome i tako sam i
27 reagovao.

28
29
30

1 P: U redu. Vi ste tražili da vidite osobe koje su bile zatvorene u tom
2 skladištu. Jesu li Vas i odveli da ih vidite?

3 O: Da. Otišli smo... ja... na lice mjesta. Ljudi su razgovarali sa mnom
4 pošto sam ja bio pravobranilac za tu opštinu. Znalo me dosta ljudi. To su ljudi
5 koji su rad'li u "Željezari". Neko me je i prepoznao i... i... Razgovarô sam s
6 ljudima da li su oni bili u tom skladištu. I sjećam se se nekih rešetaka i kroz
7 te rešetke smo pričali i komunicirali. I ljudi su me pitali... Znate, kad dođe
8 neko koga znaš kakav je mentalni sklop zarobljenog čovjeka. Traži spas u slamci.
9 "Slobodane, ima li šansi? Šta..." Ja kažem: "Gospodo draga, ako ništa borićemo
10 se za bolje uslove."

11 A ima nekih nagovještaja, ako dragi Bog dâ, da idete u razmjenu, svi za
12 sve.", kao što je čitavo vrijeme i bila ova... bila priča i po javnim glasilima
13 i među ljudima da bi trebali da se ti ljudi razmjenjuju što prije da... da ne
14 pate bez... To je bila moja komunikacija i moja posjeta i... Sam sugerisô
15 kasnije njima: "Ljudi tražite bolje uslove!"

16 P: Vi ste poznavali te ljude i oni Vas?

17 O: Pa neki ljudi... Vjerovatno su me prepoznali. Možda ja nisam znao.
18 Oni su znali mene jer ja sam bio pravobranilac za Opštinu Ilijaš gdje me znalo
19 svi zaposleni radnici na... na... na tom lokalitetu. Dole, obilazio sam ja te
20 fabrike, "Željezaru"... "Željezara" je bila jedan konglomerat koji je imala
21 10.000, 15.000 radnika. I bio sam prisutan svaki mjesec po... po deset puta
22 možda tamo zbog tih problema koji su se ticali. I ljudi su znali ko je Slobodan
23 Avlijaš, ko je pravobranilac.

24 P: Da. Recite jesu li to bili civili ili ljudi koji su zarobljeni u
25 borbama protiv srpske vojske.

26 O: Isto odgovor bio i u... u... u Ilijašu kao i u Vogošći da se borbe
27 vodile na području Lješeva. To je jedno... jedno, ovaj... naselje odma' iza
28 Podlugova i da je... da bi to trebalo da bude stanovništvo kao, navodno, za...
29 zarobljeno u borbama. Ja ne smijem dat' i jesu ili nisu odgovor, jer njihova
30 informacija, kaže: "Svi su za...zarobljeni u borbama." Takav je bio odgovor.

1 P: Otprilike... otprilike koliko je bilo ljudi u tom skladištu?

2 O: Pa, vjerujte mi ne mogu se s ove... s... u ovom trenutku sjetiti,
3 samo da je to bilo nabijeno ko sardine jedna na drugu. Bilo je dosta ljudi.

4 P: Jeste li pitali bilo koga od ljudi koji su Vam došli, obraćali Vam
5 se, da li ste ih pitali: "Je li istina da ste se vi borili protiv Vojske
6 Republike Srpske?"

7 O: Nisam ja... na tu temu razgovarao sa njima jer... Ljudi su više u
8 vapaj tražili pomoć - ima li šansi kak'ih da odu iz ove... iz ovih uslova i to.
9 To je bio... To je bilo par rečenica. Kom... Nije to velika komunikacija vođena.
10 To je... nikak'i usl... Ako ja mogu da pojasnim. U to vrijeme su hodale
11 paravojne jedinice. Teško je... Čovjek je morao biti oprezan za svoju glavu. Ko
12 zna ko se mota oko tih... oko tih objekata i...

13 P: Oprostite. Jeste li htjeli reći da ste se pribojavali da Vas, recimo,
14 neki pripadnici paravojske slušaju šta govorite?

15 O: Pa, apsolutno. Znae šta, nisam... Ni...nije svi.. nije svak'
16 normalno razmišljô ko što smo mi legalisti razmišljali.

17 P: Molim da samo pogledamo ove fotografije, na brzinu. Radi se o
18 03419.67, razdjelnik 36.

19 Je li to skladište o koje ili...

20 O: Ne. Ovo je željezn... Ovo je željeznička stanica Podlugovi.

21 P: Oprostite. Da, da. Imate pravo.

22 O: Preko puta je jedna fina kafana "Jadran".

23 P: Dakle, ovo je željeznička stanica. Jesam li u pravu?

24 O: Jeste. Jeste.

25

26

27

28

29

30

1 P: Oprostite. Nešto sam malo pobrkala.

2 O: Ako smijem da Vam nešto sugerišem. Vi ste juče na pripremama meni
3 pokazali bunker. I morate imati sliku.

4 P: Ma imam, ali... Možda se to ipak malo...

5 O: Jer ona slika objekta koju ste mi pokazali za Vogošću ne odgovara.

6 P: Da pogledamo sljedeću fotografiju 03419.68.

7 U redu. Da li nam možete reći na ovoj fotografiji da li se vidi negdje
8 to skladište, taj magacin?

9 O: Joj... Nešto mi je nejasno, ali bi negdje moralo da bude... Negdje...
10 Ako je ovo pruga... Je l' ovo pruga? Jeste...

11 P: Na žalost, ja ne mogu davati iskaz. Ja bar ne bi to smjela raditi.
12 Dobro, nema veze.

13 O: Da. Da.

14 P: Sutra ćemo se vratiti fotografijama kad ovo malo bolje posložim.

15 O: Ovde bi moglo da bude.

16 P: Pustite sad gospodine! To ćemo sutra ujutro. Sad gubimo vrijeme.
17 Nakon tog posjeta Vogošći i Ilijašu, jeste li sastavili izvještaj i
18 poslali gospodinu Mandiću o tome što ste zatekli?

19 O: Milenko Bjelica je bio šef ekipe. Ja ne znam. On je bio zadužen da
20 podnese izvještaje, a šta je uradio, ne znam. Predsjednik suda.

21 P: Vi ste surađivali sa gospodinom Mandićem. Jeste li bilo razgovarali s
22 njime ili u pismenom obliku dostavili nešto o uvjetima koje ste zatekli za
23 vrijeme posjeta?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja sam smatrao da će Milenko Bjelica, zbog tog čega je i krenuo,
2 obavijestiti ministra, a usmeno sam obavijestio. Rekao sam da su uslovi užasni,
3 da to ne...nema smisla i... to je bilo. Kad smo referisali na po...povratku o
4 čemu se radi, kakva je situacija na terenu, usmeno sam referisô. A Bjelica je
5 bio šef te ekipe i on je bio dužan. Da li je pisao izvještaje, ja ne znam. Ne
6 mogu se... ne mogu se izjasnit'.

7 P: Kada kažete da ste "ga usmeno obavijestili", jeste li rekli "njega"
8 ili "njih"?

9 O: Momčila Mandića, ministra.

10 P: Jeste li ikada vidjeli izvještaj koji je gospodinu Mandiću dostavio
11 gospodin Bjelica?

12 O: Nisam nikada vidio.

13 P: Nije li bila uobičajena praksa da se izvještaji podijele članovima
14 inspektorata, dakle, ljudima koji su vršili inspekciju prije nego što bi on bio
15 potpuno završen?

16 O: U uređenoj državi - da. Mi tada nismo imali ništa ni organizovano,
17 ni... ni... /nerazgovetno/. Sad... Ja ne mogu davat' komentare jer ...

18 P: U redu. Vi ste gospodinu Mandiću, dakle, usmeno rekli što ste
19 utvrdili. Da li je on izrazio bilo kakve stavove o tome što treba učiniti ili o
20 tome što će on učiniti po izvještaju koji mu je dostavljen?

21 O: Pa vjerovatno je on izvijestio onoga koji je nalog...naložio nama,
22 zbog čega je i reagovalo se na terenu, i Vogošću i u Ilijašu da se ljudi iz,
23 ovaj... lošijih uslova - zarobljenici - prem... premjeste ondje gdje to odgovara
24 nekim standardima i uslovima življenja. Ubrzo poslije naše posjete došlo je do
25 dislokacije tih ljudi iz tako neuslovnih prostorija.

26 P: Rekli ste nam da je onaj bunker u Vogošći gdje ste se tako zgrozili,
27 da je tamo glavni bio izvjesni Vlačo. Zamoliću da pogledamo jedan dokument,
28 1D00-339, razdjelnik 14.

29
30

1 Bojim se da je riječ o jednoj prilično lošoj kopiji.
2 O: Ali znam ja... o čemu se radi.
3 P: Dobro onda. Datum je 21.07.1992. godine. Riječ je o rješenju,
4 Ministarstvo pravde. Vidimo tu i potpis. Recite čiji je to potpis.
5 O: Moj.
6 P: Ovdje se gospodin "Blaćo", a mislim da bi trebalo pisati "Vlaćo", iz
7 Vogošće, njega se imenuje za načelnika. On je dakle Vlaćo. Samo mi to potvrdite.
8 O: Da. Da. Vlaćo.
9 P: Vlaćo. Vlaćo.
10 O: V, V - Vlaćo.
11 P: "... se postavlja za upravnika objekta Kazneno-popravnog doma
12 Butmir." Itd., itd.
13 S obzirom da je taj bio čovjek zadužen za ono grozno mjesto, zbog čega
14 ste Vi potpisali postavljenje tog čovjeka na mjesto upravnika u Butmiru?
15 O: Pa krenućemo prvo, da je moralo se, prvo, donijet' odluka o
16 formiranju odeljenja za istragu na području Vogošće koja će pokrivati nadležnost
17 Opštinskog suda 2 u Ilidža. I kad je formirano već to odeljenje istražnog
18 zatvora, moralo je i odrediti kadre koji će rukovodit' tim odeljenjem. Branko
19 Vlaćo je tačno da je bio u tom bunkeru. Međutim, nisam ja to odlučivao. Ovo sam
20 ja samo potpisao što je ministar dogovorio sa Kriznim štabom koga su oni
21 predložili. A ovo rješenje je bilo potrebno da bi Brano Vlaćo mogô izdejsstvovat'
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 u Vogošći rješenje o radnoj obavezi da ne ide na front, da je raspoređen u
2 okviru pravosuđa.

3 Kako je došlo do potpisivanja ovog rešenja? Došlo je na taj način što
4 ministar Mandić nije bio u sjedištu pravosuđa na Butmiru, u Kuli. Bio je na
5 sastanku Vlade, a Vlačo Branko je došao po materijalno sljedovanje iz Vogošće, a
6 tada se dolazilo nekih 100 i nešto kilometara preko brda da bi se... da bi se
7 došlo na Kulu. Išlo se preko Vogošće... pa se išlo... Da Vam ne nabrajam brda i
8 kuda se dolazilo. E kad je došô, ministra nema, a njemu treba rješenje. I on
9 treba da se vrati da bi isposlovao to rešenje o radnoj obavezi, a vjerovatno je
10 moj ministar bio u dogovoru tamo. On je to odlučio ko će to biti. Moj je bio
11 ovdje samo da tehnički dio posla uradim, Rješenje u skladu sa Odlukom o
12 osnivanju kazneno-popravnih organizacija. I on mi je rekao: "Da ne bi se vraćao
13 Brano Vlačo bez rešenje, uradi rješenje! Potpiši za mene! I stavi..." I tako je
14 to urađeno. Ovo rješenje je samo po sebi... Ne određujem ja. Nisam ja bio
15 zadužen za kadrovsku politiku. Moje je bilo samo da tehnički dio posla uradim.

16 P: /prevod engleskog transkripta: "Da, ali..."/

17 O: Izvinjavam se, ako mogu da kaž... Nit'... nit' sam ja bio nadležan,
18 niti sam mogao da osporim ja to.

19 P: Da se, dakle, vratimo. Da, ovo nije Vaša odluka nego odluka gospodina
20 Mandića. Ali Vi ste nam rekli da ste gospodina Mandića usmeno upoznali sa
21 rezultatima obilaska u Vogošći. Da li ste mu objasnili i da je taj grozni bunker
22 bio pod kontrolom ili da je tamo rukovodio taj Vlačo?

23 O: Pa on je bio upoznat sigurno više već ja. Zna ko je Vlačo. Zna se ko
24 je. On je...razgovori... Evo, tu su bili kontakti sa Kriznim štabom. Znae kako
25 se kako kadrovska struktura tada, problematika vodila? Krizni štab, SDS. Oni su
26 odlučivali ko će bit. I onda kažu ministru: "Mi očemo svog čovjeka! Postavićete
27 Branka Vlaču!"

28
29
30

1 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ja sam čula riječi "SDS".
2 P: Oprostite, gospodine Avlijaš. Samo malo da usporite. Prevodioci nisu
3 ispratili sve. Molim Vas ponovite šta ste sada rekli, "kadrovska policija...
4 /?politika/ je" i sad dalje... Polako...
5 O: Kadrovska... kadrovska politika na terenu je bila isključivo u rukama
6 Kriznog štaba, odnosno stranke Demokrat... Srpske demokratske stranke. To je
7 opšte poznata stvar.
8 P: U redu. Gospodin Vlaćo, on je bio iz Vogošće? Butmir - to je zapravo
9 zatvor na Kuli, je li tako - se nalazio na Ilidži?
10 O: Da.
11 P: Koji Krizni štab je rekao da su htjeli da gospodin Vlaćo bude
12 postavljen na mjesto upravnika u Butmiru?
13 O: Vogošća.
14 P: Zbog čega bi Vogošća mogla imati utjecaja na gospodina Mandića u vezi
15 sa postavljanjem upravnika zatvora u Butmiru?
16 O: Vidim ja da treba nešto razjasnit' ovde. Odeljenje koje je formirano u
17 Vogošći je sastavni dio, jedna jedinica u sastavu Kazneno-popravnog doma Butmir.
18 I ona nema svojstvo samostalno...samostalnosti. Ona je samo jedan dio, segmenat
19 segmenta koji je zbog uslova u kojima smo se nalazili bilo prinuđeno da se
20 formira radi istražnog zatvora zbog otežanih komunikacija od suda do sjedišta
21 ovde.
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: I zadnja stvar na ovu temu. Vi ste ovo potpisali za gospodina
2 Mandića. Da li se ikad dogodilo, ukoliko biste Vi potpisali dokument - zvanični
3 dokument - da biste to napravili bez da Vas je za to ovlastio gospodin Mandić?

4 O: Pa nema nikakve šanse! Prvo, što se svaki dokument protokoliše. Druga
5 stvar, pečat Ministarstva pravde se nalazi kod sekretarice gospodina Mandića
6 koja je dužna obavijestiti svog ministra. To je bila, znači, njegova desna ruka.
7 Bez nje nije se moglo ništa. To ni...ni...nije ni teoretska šansa postojala.

8 P: I posljednji dokument za danas. Zamoliću da sada pogledate
9 dokument... Samo malo... P1318.33.

10 Ovo je jedno pismo ili dopis. Možda se ovdje radilo samo o nacrtu - jer
11 vidim da nema potpisa - koje gospodin Mandić šalje u Vogošću 10.08. Kaže:

12 "Povodom Vašeg traženja vezano za radno angažovanje zatvorenika,
13 obavještavam Vas smo saglasni da se zatvorenici povremeno angažuju za izvođenje
14 građevinskih i drugih radova."

15 Prevodilac nije uspio pročitati rukopis ovdje. Da li biste Vi to mogli?

16 O: "Zabilješka: Obavljen razgovor sa ministrom 10.08.1992. i data
17 suglasnost. B." Potpis, vjerovatno Brano Vlaćo.

18 P: /prevod engleskog transkripta: "U redu. I Vi..."/

19 GĐA KORNER: [simultani prevod]

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: I prepoznajete li rukopis gospodina Vlaće?

2 O: Ne. Ja nisam nikad komunicirao sa njim niti sam imao korespondenciju
3 pa ne znam ni kakav je njegov rukopis.

4 P: Gospodin Vlaćo je u augustu već bio postavljen za upravnika Kazneno-
5 popravne ustanove. Je li to tačno?

6 O: Za upravnika odeljenja istražnog zatvora u Vogošću. Tačno je.

7 P: I ako je to bilo pod Ministarstvom pravde, to znači da su se oni
8 bavili zatvorenima civilima, a ne ratnim zarobljenicima? Kad govorim o
9 civilima, mislim sada na ljude koji nisu bili ratni zarobljenici.

10 O: Ja ne mogu izvršiti kategorizaciju ljudi koji su bili zarobljeni,
11 kojoj grupi pripadaju, jer sam objasnio da su oni rekli da se radi o ljudima
12 koji su zarobljeni pri...prilikom dejstava. Ali je činjenica jedna da su ti
13 zarobljenici dati u amanet KP Domu bez njih...njihove volje i znanja od strane
14 komande 1. Sarajevsko-romanijskog korpusa. Pošto nije bilo prostora za smještaj
15 i kaže: "Vaše je samo da obezbjeđujete ih, da ih niko ne maltretira, da ne mogu
16 pobjeć', da im se pripremi hrana!" A odlaske na posao je išla po saglasnosti
17 isto vojske. I kako je ovaj dopis... Meni uopšte nije jasan i kad...kad ga je
18 Mandić... Da li ga je Mandić poslao? Šta je? Kako je to? Ja ne bi ulazio u
19 analizu ni ocjenu ovog dopisa.

20 P: Oprostite, kako znate na koju se vrstu zatvorenika ovaj dokument
21 odnosi?

22 O: Znam zato što tamo nije bio zatvor. Zatvorenici... zatvorenici su
23 osuđena lica. I mogu bit samo zarobljena lica da budu angažovana jer to mogu bit
24 samo pritvorena lica koja prema Zakonu o izvršenju krivični... Zakonu o
25 krivičnom postupku je zabranjen kontakt sa spoljnim svijetom, niti mogu da se
26 angažuju kao radna snaga. A nadzor nad izvršenjem pritvora vrši predsjednik
27 Okružnog suda.

28
29
30

1 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, vidim koliko je sati, ali
2 zamoliću samo da ovo još razjasnimo. Naravno, ako Vijeće misli da trebamo
3 prekinuti...

4 SUDIJA DELVOIE: [simultani prevod] Prevodilac je zamolio svjedoka da
5 ponovi posljednju rečenicu, gospođo Korner.

6 GĐA KORNER: [simultani prevod]

7 P: Vi ste rekli: "Prema Zakonu o krivičnom postupku, bilo kakav kontakt
8 je zabranjen između zatvorenika i vanjskog svijeta tako ne mogu biti korišteni
9 za rad."

10 O: Pritvorenika.

11 P: /prevod engleskog transkripta: "Pritvorenika, šta?"

12 O: Osuđenih lica... Osuđena... Između pritvorenika i osuđenih lica. Lica
13 iz istrage...

14 P: Ono što ja pokušavam shvatiti je sljedeće. Ako je ovako kao što Vi
15 kažete da zatvorenici nisu mogli biti slati na rad pa se ovdje radi o ratnim
16 zarobljenicima, zbog čega se u to uopće upliće gospodin Mandić jer on nema
17 nikakve nadležnosti nad ratnim zarobljenicima?

18 O: Ovo ni meni nije jasno. Niti je on imao nadležnost, niti je on mogô
19 da... da ovo kontaktira. Jer on vjero... Jer /nerazgovetno/ Zarobljenici u
20 Vogošći... ništa bez komandanta Taktičke grupe nije se smjelo raditi. Nije mi
21 jasno - uopšte - ovaj dopis. Ja nisam... Prvi ga put vidim i on je meni... Isto
22 se slažem sa Vama odakle ova ovlast.

23 Ovde on... Ovlašćenja, što se tiče rada ministarstva pravde i ovog
24
25
26
27
28
29
30

1 dijela posla nema nikakvog ovlaštenja.

2 P: Međutim, ako su ti ljudi koji su bili držani u objektu gdje je
3 gospodin Vlaćo bio upravnik, ako oni nisu bili ratni zarobljenici, nego ljudi
4 koji su kako god da su privedeni, po kom sistemu, ali ako su oni civili, onda bi
5 gospodin Mandić za njih bio nadležan. Zar ne?

6 G. CVIJETIĆ: Izvinjavam se, samo, časni Sude. Mislim da je kompletna
7 linija sugestivna i, ovaj... svjedoku.

8 SVEDOK: Ako mogu odgovorit'.

9 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ovo je posljednje pitanja. Svjedok bi
10 želio odgovoriti.

11 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da i onda ćemo prekinuti s radom.

12 SVEDOK: Od nas niko nije se bavio kategorijom ljudi koji su zarobljeni.
13 I ja pokušavam da objasnim tri vrste, te kategorije koji su bili zadržavani,
14 nesrećnim okolnostima ondje gdje im nije bilo mjesto, a to je u prostorijama
15 Kazneno-popravnog doma, a to ljudi koji su bili zarobljeni. I slažem se, ako su
16 civili, nije im bilo mjesto u... u logoru. Ako su zarobljenici, vjerovatno
17 jeste. Ali gospodin Mandić - i da su ovo bili civili - nema nikakve nadležnosti
18 jer su greškom tretirani kao ratni zarobljenici. Gospodin Mandić može imati
19 nadzor samo ako su tu bila lica osuđena na izdržavanje kazne i tu je funkcija
20 Odeljenja izvršenja krivičnih sankcija da kontroliše kako se vrši nadzor, kako se
21 vrši izvršenje zatvora. I u dijelu, ako je u okviru kazneno-popravne ustanove
22 odeljenje Izvršenje pritvora, da se vidi da li se poštuje Zakon o... o krivičnom
23 postupku i da li se poštuje Pravilnik o izvršenju pritvora.

24

25

26

27

28

29

30

1 A ovaj drugi dio... Ja čita... govorim, ti su ljudi zatečeni. Oni su
2 zarobljeni. Treba sad razjasniti jesu li zarobljeni kao vojnici il' kao civili.
3 Ja ne mogu o tome komentarisati, niti imam podataka, niti znam.

4 GĐA KORNER: [simultani prevod] Hvala Vam.

5 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Prekidamo s radom do sutra. Gospodine
6 Avlijašu, s obzirom da ste dali izjavu kao svjedok ne smijete razgovarati sa
7 zastupnicima niti jedne od strana u ovom predmetu. Ako budete vodili druge
8 razgovore, molim Vas nemojte razgovarati o svom iskazu.

9 Nastavljamo s radom sutra u ovoj sudnici u 9.00h ujutro.

10 SVEDOK: Hvala.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

12 ... Sednica završena u 16.07h.

13 Nastavak zakazan za petak,

14 08.10.2010., u 09.00h.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30